

359.4
อ234ป

พล.ร.ท.

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม., ป.ช.

ณ เมรุวัดธาตุทอง

วันพุธที่ ๒๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๖

เลขหมู่ 359.4
๑234ป

เลขทะเบียน 006373

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๒๗๔๓

สำนักพระราชวัง

๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม.,ป.ช. อายุ ๕๘ ปี ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม ถึงอนิจกรรมด้วยหัวใจวาย ณ โรงพยาบาลอาภากร เกียรติวงศ์ จังหวัดชลบุรี วันศุกร์ ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๐๗.๐๐ น.

วันเดียวกันนี้ เวลา ๑๗.๓๐ น. พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศ ตั้งประดับ ณ ศาลาละไม วัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมพร้อมด้วยฉัตรเบญจาตั้งประดับเกียรติยศ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน

บุญสม พิมพ์.

ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ.

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๒๗

(แบบ ค.)

สำนักพระราชวัง

๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้หม่อมหลวงปีย์ มาลากุล กรมวังผู้ใหญ่ประจำพระองค์ ฯ เชิญพวงมาลาไปวางพระราชทานที่หน้าโกศศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม.,ป.ช. ที่ศาลาละไม วัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๙.๓๐ น.

บุญสม/พิมพ์/ /หาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๗๔๒ สำนักพระราชวัง

๑๙ มีนาคม ๒๕๒๖

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ คุณอินทิรา พลธร เชิญพวงมาลาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ไปวางพระราชทานที่หน้าโกศศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม.,ป.ช. ที่ศาลาละไม วัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๙.๓๐ น.

บุญสม/พิมพ์/(เจ)/ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๓๖๖๙

สำนักพระราชวัง

๑๙ เมษายน ๒๕๒๖

พระราชทานเพลิงศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม ณ เมรุวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องสุกำศพลงสู่โกศ ณ ศาลาวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ

วันพุธ ที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๒.๓๐ น. เชิญโกศศพแห่เวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๔.๓๐ น. พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตรทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุล แล้วพระราชทานเพลิง.

บุญชม ทิมพ์.
๑๒ ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้ถึงแก่อนิจกรรม ความทราบถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยโกศแปดเหลี่ยมและเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลารับพระราชทานน้ำหลวง กับพระราชทานพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน และในระหว่างการบำเพ็ญกุศลศพ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ได้ทรงพระกรุณาประทานพวงมาลาวางหน้าหีบศพอีกด้วย จึงนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ และเกียรติยศอันสูงสุด แก่ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ และวงศ์ตระกูล เป็นล้นพ้น

พระมหากรุณาธิคุณครั้งนี้ ถ้า พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ มีญาณวิถีทางใดจะหยั่งทราบได้แล้ว ก็คงจะมีแต่ความปลื้มปีติโสมนัส สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเกียรติยศอันสูงยิ่งในวาระนี้ด้วย

ข้าพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยบุตรและธิดา ใคร่ขอพระราชทานวโรกาสกราบถวายบังคมแทบใต้เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่นี้ เป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้า ฯ เป็นสรรพสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลชั่วกาลนาน.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า เรือเอกหญิง ศรีสมบูรณ์ สงวนสินธุ์ และ บุตร ธิดา

กราบขอบพระทัย และขอบพระคุณ

เมื่อ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ถึงแก่อนิจกรรม ได้มีผู้มาร่วมแสดงความเสียใจเป็นจำนวนมาก หลายท่านได้กรุณารับเป็นธุระช่วยเหลือในงานศพและเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญอุทิศส่วนกุศลให้ตลอดมา

ดิฉันพร้อมด้วยบุตรและธิดา ขอกราบขอบพระทัยและขอบพระคุณแก่ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหาก พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้ทราบด้วยญาณวิถีทางใดแล้วก็คงจะปีติโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง

ขออำนาจแห่งกุศลผลบุญที่ท่านได้ทำแก่ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ และครอบครัวครั้งนี้ จงดลบันดาลให้ท่านและครอบครัวมีความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเทอญ.

เรือเอกหญิง [signature]

และ บุตร ธิดา

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม., ป.ช.

ชาตะ ๗ กันยายน ๒๔๖๘

มตะ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖

ความซาบซึ้งประทับใจ และขอบพระคุณ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

การสวดพระอภิธรรมศพ

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม., ป.ช.

รายพระนามและรายนามท่านผู้มีพระคุณ
ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพ

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม., ป.ช.

วัน เดือน ปี	รายนามเจ้าภาพ
๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๖ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๖	พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์
๒๑ มีนาคม ๒๕๒๖	– ผู้บัญชาการทหารเรือ และ คุณหญิง – คณะนายทหารเรือ รุ่นที่ ๔๑ – ลูกเสือชาวบ้าน ๑๖๕/๓ ค่ายพิพัฒนา
๒๒ มีนาคม ๒๕๒๖	– ว.ป.อ. รุ่นที่ ๒๒ – กองบัญชาการทหารสูงสุด – กองเรือยุทธการ – กองเรือต่าง ๆ และกองบินทหารเรือ – การบินไทย
๒๓ มีนาคม ๒๕๒๖	– ภรรยา บุตร และธิดา – นักเรียนนายเรือ รุ่นที่ ๓๑ – สมาคมชาวอุบลราชธานี – สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ – มูลนิธิเด็กกำพร้าอีสาน
๒๔ มีนาคม ๒๕๒๖	– รัฐสภา
๑๐.๐๐ น.	ถวายภัตตาหารเพล
๑๙.๓๐ น.	สวดพระอภิธรรม
๒๑.๐๐ น.	บรรจุศพ

พวงมาลาพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

พวงมาลาพระราชทานในสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้า จุฬาภรณ์ วลัยลักษณ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า พระราชทานน้ำอาบศพ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ประกอบศพพร้อมด้วยฉัตรเบญจาตั้ง ประดับตามเกียรติยศ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระพิธีธรรม สวดอภิธรรมตามระเบียบ ๓ วัน

พล. ร.อ. สมุทร สหนาวิน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมรดน้ำศพ

พล อ. อาทิตย์ กำลังเอก ผบ.ทบ. รดน้ำศพ

ผู้แทนพระองค์เชิญพวงมาลาของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์วลัยลักษณ์

พล.อ.อ. หะริน หงสกุล รัฐสภา เป็นเจ้าภาพ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๖

ผู้บัญชาการทหารเรือ และคุณหญิง เป็นเจ้าภาพ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๒๖

กองบัญชาการทหารสูงสุด และกองเรือยุทธการ เป็นเจ้าภาพวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๒๖

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ๒๒ เป็นเจ้าภาพ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๒๖

พล.ต.อ. ณรงค์ มหานนท์ มาร่วม สวดพระอภิธรรม

ภริยา บุตร ธิดา หลาน และเครือญาติ

สมาคมชาวอุบลราชธานี เป็นเจ้าภาพ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๖

นักเรียนนายเรือรุ่น ๗๑ ร่วมเป็นเจ้าภาพ

รายพระนาม และรายนาม
เจ้าของพวงมาลาและพวงหรีด ในการบำเพ็ญกุศลศพ
พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม., ป.ช.

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
พล.อ.อ. หะริน หงสกุล และคุณหญิง
พล.ร.อ. สมุทร์ – คุณหญิง สมบูรณ์ สหนาวิน
พล.ร.อ. เฉิดชาย ถมยา และคุณหญิง
พล.อ. สายหยุด – คุณหญิง อุไรวรรณ เกิดผล
พล.อ. อาทิตย์ กำลังเอก
พล.ร.อ. สมบูรณ์ – คุณหญิง สมบัติ เชื้อพิบูลย์
พล.ร.อ. โอภาส จามิกรณ์ และคุณหญิง
พล.อ.อ. ประพันธ์ – วนิดา ธูปะเตมีย์
พล.อ. เหรียญ – ผะอบ ดิษฐบรรจง
พล.ร.อ. สมจิตต์ – วันเพ็ญ ธัมมรัคคิต
พล.ต.อ. ณรงค์ มหานนท์
พล.อ. สืบ – จรัสศรี อักษรานุเคราะห์
พล.ร.อ. ประพัฒน์ – ผกา จันทวิรัช
พล.อ. เทียนชัย – ประพาพสิทธิ์ สิริสัมพันธ์
พล.อ. ปฐม – สมบูรณ์ เสริมสิน
พล.อ.อ. อรุณ – ชวนพิศ พร้อมเทพ
พล.อ. ปราโมชย์ – ทรัพย์สิรี ถาวรฉันท์

พล.ร.อ. สมัคร – ขนิษฐา สายวงศ์

พล.อ.อ. สมพล – อรุณ บุรุษรัตนพันธุ์

พล.ร.อ. ประเสริฐ แทนขำ

พล.ร.อ. สุวิเชียร – อุไรวรรณ พึ้งลัดดา

พล.ร.อ. ชินวัตร – วิจิตรา วงษ์เพ็ญศรี

พล.ท. ชวลิต – พันธุ์เครือ ยงใจยุทธ

พล.ร.ท. นิพนธ์ – ปราณีต ศิริธร

พล.ท. พัฒน์ – วันทนา อุไรเลิศ

พล.ต.ท. เสน่ห์ – จิตตจรุง สิทธิพันธ์

พล.ท. อาจ – พรพิมล ชาตินักรบ

พล.ท. สันต์ – ลัดดาวัลย์ พิสุทธิศักดิ์

พล.ท. มานะ – พ.ต.อ. หญิง เฉลิมศรี รัตนโกเศส

พล.ร.ท. ชนินทร์ – ไพเราะ วินทกุล

พล.ต.ท. ประกอบ – จุรีรัตน์ วีระพันธุ์

พล.ท. ประยูร – พัชรินทร์ บุนนาค

พล.อ.ท. ชากร – ประนาถ ทัตตานนท์

พล.ร.ท. ดำรงค์ เสขะนันทน์ และภริยา

พล.ร.ท. สิทธิ์ – ภรณี สุรักขกะ

พล.ร.ท. จินดา – สุนทรี ไชยอุดม

พล.อ.ท. สวน สุขเสริม และคุณหญิง

พล.ท. ประสิทธิ์ – จิรภา ใจชื่น

น.ต. กำธน – คุณหญิง พึงใจ สินธุวานนท์

พล.ร.ต. สนอง – อนันต์ นิสาลักษณ์

พล.ร.ต. วิสนุ ปราบศากุณ และครอบครัว

คุณหญิง สุคนธ์ ชลออยู่

พล.ท. บรรจบ – อรนุช บุนนาค

พล.ร.ต. เดชา – แพทย์หญิง ประยงค์ เอกก้านตรง

พล.ต. มานะ – กิติมา วรามิตร

พล.ร.ต. สนิท – ทวีรัก เฟื่องระบิล

พล.ต.ต. วิเชียร กาญจนราช และภริยา

พ.ท. อัชวินทร์ – เศวตเศรนี และคุณหญิง

พล.ต.ต. สุชาติ – ภักดี เผือกสกนธ์

พล.ร.ต. ทวี – ประไพ บุญเนื่อง

ร.ต.ท. ชาญ มนูธรรม

น.อ. วิจารณ์ – วันเพ็ญ ไชยเพิ่ม

น.อ. ณรงค์ – ปรีดา สุวรรณกนิษฐ

น.พ. อำนวย – สุภางค์ ชูโต

หม่อม กอบแก้ว อาภากร

พชร. ม.ล. สุรธีร์ อิศรเสนา

สมาน กลิ่นเกษร นายอำเภอสัตหีบ

สุนทร เสถียรไทย และคุณหญิง

วิลลีย์ – ประเสริฐ ประสาททองโอสถ

เอนก – ปริยา บุโรดม

เปรมศิริ ธมะภูมิ

ผู้ว่าราชการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และภรรยา

ประชา – ปรียาพร เหตระกูล

อนันต์ – นริศรา ไพศาลสมบุญ

ชัยวัฒน์ – วัลย์นิภา ไพศาลสมบุญ

ครอบครัว พุกกะทรัพย์

ปิยบุตร – สุนี หลักคำ

สุเมธ เตชะไพบูลย์ และภรรยา

บุญโฮม ชูโต และบุตร

ศิลปชัย – ไฉไล ชาญเฉลิม

ยงศิลป์ – โขมพัตร เรืองสุข

ครอบครัว "เรืองสมบูรณ์"

ลูกอ๊อด

เนาวรัตน์ – วิมล พัฒโนดม

เพื่อน ๆ แอ๊ด + แอ๋ว (40 + LP)

"จันทรทัต"

นายปิยะ ชัยสิทธิ์ยุทธภาร

รัตน์ – บุณฑริกา ศรีไกรวิน

คุณฉลอง – ชุลี วัชรากร

สราญ บริหารชนวุฒิ และภรรยา

คุณเสริม – เพ็ญจันทร์ อักษรานุเคราะห์

ประวงศ์ สาทรกิจ

อนันต์ (ก๋อย) สืบสัตย์กูล

สนธยา ปรียากร

สมพงษ์ – น้ำอบ ธนะโสภณ

กำนัน ปรีชา หิมานันโต (สัตหีบ)

อาลัยรัก จาก บุตร – ธิดา

ข้าราชการกองบัญชาการทหารสูงสุด

กองบัญชาการทหารสูงสุด

ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก 309

THE ROYAL SPANISH NAVY

THE EMBASSY OF SPAIN

กองกำลัง จันทบุรี – ตราด

กรมแพทย์ทหารเรือ

U.S. DEFENSE ATTACHE OFFICE

คณะนายทหารเรือ รุ่น 91

หมวดเรือปฏิบัติราชการชายแดน

นปข.

รัฐสภา

กรมราชองครักษ์

คณะพยาบาลศิริราช รุ่น 2490

หจก. สามประสิทธิ์

สมาคมชาวอุบลราชธานี

ห้างชัยภูมิโอสถ

โรงพยาบาลกรุณาพิทักษ์ (ทุ่งมหาเมฆ)

สโมสรอาสากาชาด

ประถมสาธิต ประสานมิตร รุ่นที่ 9

น.ส.พ. ซันเดย์ มิเรอร์

คณะข้าราชการ อ. สัตหีบ

อาสากาชาด 24

สมาคมศิษย์เก่าพยาบาลศิริราช

ร.ร. สัตหีบ 2

ฝ่ายช่าง บ. การบินไทย จก.

คณะ นทน. รร. สธ. ทร. รุ่นที่ 43

ลส.ชบ. 165/3 ค่ายพิพัฒนา

บริษัท สหายสันต์ จำกัด

ปลัดกระทรวงมหาดไทย และคุณหญิง

กองเรือยกพลขึ้นบก

กองเรือทุ่นระเบิด

ร.ร. พยาบาล ผดุงครรภ์ และ อนามัย พร.

กองเรือยุทธการ

กองเรือปราบเรือดำน้ำ

การฌาปนกิจแห่งราชนาวี

กองเรือลำน้ำ

กองการศึกษา พร.

ฐานทัพเรือสัตหีบ

กรมอู่ทหารเรือ

กองเรือตรวจอ่าว

สถานีทหารเรือกรุงเทพ

ข้าราชการกองการฝึกกองเรือยุทธการ

กองบินทหารเรือ

วปอ. รุ่น 22

สมาคมภริยาทหารเรือ

ศอร. บก. ทหารสูงสุด

สลก. ทบ.

กองทัพบก

นายเรือ 71

ผู้บัญชาการทหารบก

หมวดเรือปฏิบัติการชายแดน กร.

กองโรงพยาบาลภูมิภาค

CM. CORPORATION

เดินอากาศไทย -- อู่ตะเภา

สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์

C.A. การโฆษณา และประชาสัมพันธ์

ธนาคารกรุงเทพ สาขาสุขุมวิทย์ 43

ธนาคารทหารไทย สาขาสัตหีบ

ธนาคารเอเซีย สาขาสัตหีบ

กอ. รส. ภน.

บริษัท สุรามหาราช จำกัด

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาบางละมุง

ท่าเรือพาณิชย์ สัตหีบ

ประวัติ

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

เครื่องหมาย ท.ร. ๒๔๘๗ พ.น. ๙๘๑ หมายเลขประจำตัว ๒๘๗๓๓๐๐๙๘๑

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เกิดเมื่อวันพฤหัสบดี แรม ๑ ค่ำ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ที่ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบุตรของนายถนอม นางบุญเรือน สงวนสินธุ์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๘ คน คือ

๑. นายสนั่น สงวนสินธุ์ (ถึงแก่กรรม)
๒. นางจำนง ศรีบุญลือ (ถึงแก่กรรม)
๓. นางสำเนียง ต่างมงคล (ถึงแก่กรรม)
๔. พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์
๕. นางอำนวย ศรีเพ็ชรพงศ์
๖. นางนิตยา นภามาศ
๗. นางส่งศรี ทะไกรราช
๘. นางรัชนี จันทรเสระ

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้สมรสกับ เรือเอกหญิง ศรีสมบูรณ์ สงวนสินธุ์ (นามสกุลเดิม วรารัตน์) เมื่อ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๙๒ มีบุตร – ธิดารวม ๕ คนคือ

๑. เรือเอกหญิง ปิยนารถ งอกงาม (สมรสกับ นาวาตรี วีระพันธ์ งอกงาม)
๒. นางสาวปิยนุช สงวนสินธุ์
๓. เรือโท สุทธิชัย สงวนสินธุ์
๔. นางสาวชมัยพร สงวนสินธุ์
๕. นายศุภชัย สงวนสินธุ์

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้ถึงแก่อนิจกรรม ด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อ วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๕.๐๐ น. ที่อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวมอายุได้ ๕๗ ปี ๕ เดือน ๑๑ วัน

การศึกษา

๒๔๘๔	ศึกษาที่โรงเรียน สารคามพิทยาคม สอบไล่ได้มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๒๔๘๖	ศึกษาที่โรงเรียนเตรียมนายเรือ สอบไล่ได้ชั้น ๒
๑ มิ.ย. ๒๔๙๑	จบการศึกษา เป็นว่าที่เรือตรี (ชั้นโท)
๖ ก.ค. – ๑๗ ธ.ค. ๒๔๙๗	ศึกษา Sonarman Course U.S. Fleet Sandiego Calif. สอบได้ ๘๙.๒๕ %
๓ ม.ค. – ๒๕ ก.พ. ๒๔๙๘	ศึกษา Antisubmarine Officer Course ที่ U.S. Fleet Sandiego Calif. สอบได้ ๙๑ %
๒๔ ก.พ. – ๒๕ มี.ค. ๒๔๙๘	ศึกษา Instructor Course ที่ U.S. Service School Naval Training Center Sandiego Calif. สอบได้ ๘๗.๒๖ %
๒๕๐๔	ศึกษาวิชาเสนาธิการกิจที่ Royal Naval Staff College Greenwich ประเทศอังกฤษ
๒๕๐๗	ศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหาร
๒๕๑๒	อบรม Amphibious Operation ทร.
ก.พ. – เม.ย. ๑๓	ศึกษาหลักสูตร WCN 20 : ASW Tactical Crs. SFO Naval Control And Protection of Shipping Organization ที่สหรัฐฯ
พ.ค. ๑๓ – มิ.ย. ๑๔	ศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ (ได้ที่ ๒)
ม.ค. – พ.ย. ๑๗	ศึกษา วิทยาลัยการทัพเรือ
ส.ค. ๒๒ – ก.ค. ๒๓	ศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๒๒

การรับราชการ

๑ มิถุนายน ๒๔๙๑	สำรองราชการกรมเสนาธิการทหารเรือ
๑๕ กรกฎาคม ๒๔๙๒	สำรองราชการ กองเรือยุทธการ
๗ กรกฎาคม ๒๔๙๓	เป็นต้นเรือ ร.ล. ลาดหญ้า
๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๔	สำรองราชการ กองเรือยุทธการ
๒๑ มิถุนายน ๒๔๙๕	รักษาราชการ ผู้บังคับการเรือ ร.ล. สีชัง
๑ มกราคม ๒๔๙๖	เป็นผู้บังคับการเรือ ร.ล. ตากใบ
๓๑ กรกฎาคม ๒๔๙๖	เป็นนายทหารประจำ กองเรือตรวจอ่าว
๘ พฤษภาคม ๒๔๙๗	เป็นผู้บังคับการเรือ ร.ล. คลองใหญ่
๑๘ มิถุนายน ๒๔๙๗	สำรองราชการ กรมเสนาธิการทหารเรือ
๑ มกราคม ๒๔๙๘	สำรองราชการ กรมกำลังพลทหารเรือ
๑๘ เมษายน ๒๔๙๘	ประจำแผนกการตอร์บีโด และปราบเรือดำน้ำ กองการฝึก กองเรือยุทธการ
๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๘	หัวหน้าหมวด ตอร์บีโด และอาวุธปราบเรือดำน้ำ กฝร.
๑๔ มิถุนายน ๒๕๐๐	ประจำกรมกำลังพลทหารเรือ
๒๑ เมษายน ๒๕๐๑	รักษาราชการ หัวหน้าหมวดทดลองตอร์บีโด กองตอร์บีโด กรมสรรพาวุธทหารเรือ
๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๑	ประจำกรมกำลังพลทหารเรือ
๒๕ กันยายน ๒๕๐๔	ประจำโรงเรียนนายทหารเรือ
๑ ตุลาคม ๒๕๐๗	หัวหน้ากองวิชาทหาร ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ
๑๗ กันยายน ๒๕๐๘	เสนาธิการ กองเรือปราบเรือดำน้ำ กองเรือยุทธการ
๗ ธันวาคม ๒๕๐๘	หัวหน้ากองปืน กรมสรรพาวุธทหารเรือ
๑ ตุลาคม ๒๕๐๙	หัวหน้ากองฝึก กรมยุทธการทหารเรือ
๑ ตุลาคม ๒๕๑๐	เสนาธิการ กองเรือปราบเรือดำน้ำ กองเรือยุทธการ

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ผู้อำนวยการ กองยุทธการและข่าว กองบังคับการ กองเรือยุทธการ

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ โปรดเกล้าฯ ให้เป็น เจ้ากรมการขนส่ง ทร. สถานีทหารเรือกรุงเทพฯ

๗ มีนาคม ๒๕๑๗ โปรดเกล้าฯ ให้เป็น ราชองครักษ์

๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ โปรดเกล้าฯ ให้เป็น ผู้บังคับการ กองเรือยกพลขึ้นบก

๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ โปรดเกล้าฯ ให้เป็น เสนาธิการ กองเรือยุทธการ

๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๔ โปรดเกล้าฯ ให้เป็น ราชองครักษ์พิเศษ

ตำแหน่งหรือราชการพิเศษ

๒๒ กุมภาพันธ์ – ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๐ เข้าร่วมการฝึก สปอ. PX – 35 ณ ประเทศฟิลิปปินส์

๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๐ เป็นคณะกรรมการผู้แทน ทร. จัดทำพจนานุกรมศัพท์ทหารภาษาอังกฤษ เป็นไทย

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ เป็นเจ้าหน้าที่วางแผนฝึกร่วมปี ๒๕๑๒

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ เป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

๓ – ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ รักษาราชการแทน ผู้บังคับการกองเรือปราบเรือดำน้ำ กองเรือยุทธการ

๕ – ๑๖ กันยายน ๒๕๒๐ เข้าร่วมประชุม สัมมนาตามโครงการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ รุ่นที่ ๑ ที่ทำเนียบรัฐบาล

๑๔ – ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ ไปราชการดูกิจการต่อเรือที่ประเทศสิงคโปร์

๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ โปรดเกล้าฯ ให้เป็น สมาชิกวุฒิสภา

๒๗ – ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๓ ไปร่วมพิธีรับมอบ ร.ล. จุฬา ณ ประเทศสิงคโปร์

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๕ เป็นคณะกรรมาธิการ สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมประจำสภา

๑๕ – ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ไปร่วมงานนิทรรศการที่ประเทศอิตาลี และเยี่ยมชม บริษัท MTU. ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

เบ็ญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.)	เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๔๙๒
เหรียญบรมราชาภิเษก (เงิน) ร. ๙	เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓
เหรียญชัยสมรภูมิ (เกาหลี)	เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๔๙๕
เบ็ญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.)	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๙๗
จัตุถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)	เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๗
เหรียญจักรมาลา	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๒
ตริตราภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๔
ตริตราภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๗
ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๗
ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๐
มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)	เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๔

ในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชองครักษ์เวร

ส่งเสด็จสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

ดูงานสหรัฐอเมริกา

ฝึกปราบเรือดำน้ำขณะศึกษาที่ Sam Diego สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๔๘๗

Department of the Navy
Bureau of Naval Personnel

Service Schools

This certifies that

CAPTAIN PREECHA SANGUANSIN

THAILAND

has satisfactorily completed the prescribed course of study at the

FLEET ANTI-SUBMARINE WARFARE SCHOOL, SAN DIEGO, CALIFORNIA

COURSE K-00-532 ASW TACTICAL COURSE FOR SENIOR FOREIGN OFFICERS

this First *day of* April , 1970

U.S. NAVY, COMMANDING

NAVPERS 674 (REV. 4-63)
S/N 0105-401-3402

ทัศนศึกษาในยุโรป ขณะศึกษา วปอ. ปี ๒๕๒๒

ก่อนเข้าโรงเรียนเตรียมนายเรือ

ราชการเกาหลี ๒๔๙๕

เกาหลี ๒๔๙๕

ดูงานต่างประเทศ

พล. ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ และภริยา

เมื่อลูกติดยศว่าที่ ร.ต. จาก รร.นร.

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑

บายศรีครบรอบแต่งงาน ๒๕ ปี ๒๕๑๘

เข้าเวรองครักษ์ ภูพานราชนิเวศน์

บรรยายสรุปรายงาน วปอ.

ทัศนศึกษายุโรป วปอ. ๒๕๒๒

วปอ. ทัศนศึกษา

ชมนิทรรศการอาวุธเรือที่อิตาลี มิ.ย. ๒๕๒๕

จดหมาย, โทรเลข และคำไว้อาลัย

แด่

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ม.ว.ม., ป.ช.

ที่ สผ ๐๐๐๖/๖๓๓๒ รัฐสภา

๒๔ มีนาคม ๒๕๒๖

เรื่อง ขอแสดงความเสียใจ

เรียน เรือเอกหญิง ศรีสมบูรณ์ สงวนสินธุ์

ผมได้รับข่าวการถึงแก่อนิจกรรมของ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ด้วยความเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นสมาชิกวุฒิสภาที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง โดยมิได้คำนึงถึงความยากลำบากที่ตนจะต้องได้รับเลยแม้แต่น้อย นับเป็นแบบฉบับอันดีงามสำหรับสมาชิกรัฐสภาไทยที่ควรยกย่องสรรเสริญ

ในนามของสมาชิกรัฐสภาและข้าราชการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ผมขอแสดงความเสียใจกับท่านด้วยความจริงใจ ในความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ครั้งนี้ ขอให้คุณงามความดีของ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ที่ได้มีต่อชาติบ้านเมือง ในขณะที่มีชีวิตอยู่นั้น จงเป็นผลานิสงส์ให้ดวงวิญญาณของพลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

พลอากาศเอก [signature]

(หะริน หงสกุล)

ประธานรัฐสภา

NNNNPK

ZCZC XPK268 XBGO43 BKBKOO87843
TH BKPK CO BKBK 050
TOCBANGKOK 50/48 21 1330

MRS SRISOMBOON SA–NGUAUGSIN
394 SOI OOMSINSENA 3
EKAMAI ROAD
BANGKOK

ON BEHALF OF MY WIFE AND MYSELF, PLEASE ACCEPT OUR DEEPEST CONDOLENCES ON THE UNTIMELY LOST OF ADMIRAL PREECHA WHOM WE WILL
ALWAYS REMEMBER AS A VERY GOOD FRIEND

SUANZES

COMMANDER IN CHIEF OF THE BOYAL SPANISH NAVY

RPT 394 3

ຮ
NNNNPK

ZCZC XPK266 XBGO41 BKBKO087841

TH BKPK CO BKBK 040

TOCBANGKOK 40/39 21 1830

MRS SRISOMBOON SA-NGUANSIN

394 SOI OOMSINSENA 3

EKAMAI ROAD

BANGKOK

ON BEHALF OF MY WIFE AND MYSELF MAY I EXPRESS TO YOU AND YOUR FAMILY OUR HEARTFELT CONDOLENCES FOR THE LOST OF ADM PREECHA

REVENGA

AMBASSADOR OF SPAIN BANGKOK

RPT 394 3

๘
NNNNPK

ZCZC XPK268 XBGO43 BKBK0087843
TH BKPK CO BKBK 050
TOCBANGKOK 50/48 21 1330

MRS SRISOMBOON SA-NGUAUGSIN
394 SOI OOMSINSENA 3
EKAMAI ROAD
BANGKOK

ON BEHALF OF MY WIFE AND MYSELF, PLEASE ACCEPT OUR DEEPEST
CONDOLENCES ON THE UNTIMELY LOST OF ADMIRAL PREECHA WHOM
WE WILL
ALWAYS REMEMBER AS A VERY GOOD FRIEND

SUANZES

COMMANDER IN CHIEF OF THE BOYAL SPANISH NAVY

RPT 394 3

NNNNPK

ZCZC XPK266 XBGO41 BKBKOO87841

TH BKPK CO BKBK 040

TOCBANGKOK 40/39 21 1830

MRS SRISOMBOON SA-NGUANSIN

394 SOI OOMSINSENA 3

EKAMAI ROAD

BANGKOK

ON BEHALF OF MY WIFE AND MYSELF MAY I EXPRESS TO YOU AND YOUR FAMILY OUR HEARTFELT CONDOLENCES FOR THE LOST OF ADM PREECHA

REVENGA

AMBASSADOR OF SPAIN BANGKOK

RPT 394 3

The Argentine Ambassador

Bangkok, 21 March, 1983

Dear Mrs. Sanguansilpa :

It was a great shock to hear of the untimely passing away of Vice Admiral Preecha Sanguansilpa.

My wife and I would like to extend to you and your family our sincere sympathy at your great loss as well as to the Royal Thai Navy.

Yours sincerely,

(Miguel De Mastmu)

រណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ

KHMER PEOPLE'S NATIONAL LIBERATION FRONT

March 19, 1983

Mrs. Preecha sanguansilpa
C/O The Royal Thai Fleet
BANGKOK

Dear Mrs. Preecha Sanguansilpa,

It is with deep sorrow that we, of the Khmer People's National Liberation Front, learn of the decease of your dear and beloved husband, Vice Admiral Preecha Sanguansilpa, Chief of Staff of the Royal Thai Fleet.

His Excellency Mr. Son Sann, President of the Khmer People's National Liberation Front and Commander-in-Chief of the Khmer People's National Liberation Armed Forces, who is presently carrying out his national liberation and salvation mission in Cambodia's interior, has instructed me as President of the Provisional Coumittee for the General Staff of the Khmer People's National Liberation Armed Forces on mission in Bangkok to present to you, Mrs. Preecha Sanguansilpa, and to your family, on behalf of His Excellency Mr. Son Srnn and all members of the Khmer People's National Liberation Front, on this occasion of sadness for you and your family, our profound condolences and our sharing with you and your family all the anguishes and griefs at this moment.

We know that at the moment of sorrow like this one in which you and your family are going through, no words are ever sufficient expressions to help ease the pain. However, we wish you and your family to know that we, of the Khmer People's National Liberation Front, understand what you and your family are experiencing, and we wish to join with you an your family in sharing all the sorrows and griefs.

Please accept, Mrs. Preecha Sanguansilpa, the assurances of my affection and consideration.

General Sak Sutsakhan
President
Provisional Committee for
the General Staff
Khmer People's National
Liberation Armed Forces

HEADQUARTERS
JOINT UNITED STATES MILITARY ADVISORY GROUP THAILAND
APO SAN FRANCISCO 96346

MAGTC

25 March 1983

Serial 3169J39

Dear Khun Srisomboon:

The Commander-in-Chief of the United States Armed Forces, Pacific has asked that we forward the following message to you:

> "Mrs. Long and I were grieved to learn of the untimely death of Fleet Vice Admiral Pricha. His contributions to his country, the Thai Navy and the defense of Thailand will not soon be forgotten.

sincerely,
Admiral R.L.J. Long, USN
Commander in Chief
U.S. Forces Pacific

We at JUSMAG join Admiral Long in extending our sincere sympathy.

WILLIAM P. HOLMES III
Colonel, Infantry, USA
Chief

คำไว้อาลัย

แด่

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

สลดใจมากเมื่อทราบข่าวการเสียชีวิตที่สัตหีบของ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เสนาธิการกองเรือยุทธการ ในเช้าวันที่ ๑๘ มีนาคม ความรู้สึกเศร้าใจนี้คงจะไม่มากไปกว่าของคุณศรีสมบูรณ์ผู้เป็นภริยา รวมทั้งบุตรธิดาของท่าน ซึ่งผมขอแสดงความเสียใจด้วย

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นผู้เอาใจใส่ในการทำงานด้วยความรอบรู้ จึงทำให้ชีวิตราชการก้าวหน้า จนดำรงตำแหน่งที่สำคัญของกองทัพเรือในขณะที่ถึงอนิจกรรม สำหรับภายในครอบครัวทราบว่าบุตรและธิดา ต่างประสบความสำเร็จในการศึกษา คงจะสืบสกุล "สงวนสินธุ์" ให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

กรรมดีที่ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ประกอบไว้คงจะดลบันดาลให้วิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพ.

พลเรือเอก

(สมุทร์ สหนาวิน)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

คำไว้อาลัย

แด่

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นนายทหารเรือ ที่มีความรู้ความสามารถสูง มีความคิดริเริ่ม ได้สร้างคุณงามความดีไว้มาก และอุทิศตนเพื่องานในหน้าที่ราชการอย่างแท้จริง ขณะที่รับราชการ ท่านเคยดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ มาตามลำดับ สุดท้ายท่านได้ดำรงตำแหน่งเสนาธิการกองเรือยุทธการ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมากของกองทัพเรือ ผลสำเร็จในชีวิตราชการของท่าน ควรแก่การยกย่องสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

การที่ท่านถึงแก่อนิจกรรมไปก่อนเวลาอันสมควรเช่นนี้ นับว่าประเทศชาติและกองทัพเรือ ได้สูญเสียบุคคลสำคัญ อันจะทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติอีกมาก ผมรู้สึกเสียใจและมีความอาลัยเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องขาดนายทหารผู้ใหญ่ ที่มีความรู้ความสามารถสูง และเสียสละเพื่อประเทศชาติบ้านเมืองมาโดยตลอดไปอีกท่านหนึ่ง

ขอให้อำนาจผลบุญ ตลอดจนคุณงามความดี ที่ท่านได้ปฏิบัติเพื่อประเทศชาติมาแล้ว และด้วยบุญกุศลที่บรรดาญาติมิตร รวมทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา ได้บำเพ็ญกุศลอุทิศให้ท่าน จงเป็นปัจจัยส่งเสริมดวงวิญญาณของท่านได้ไปสู่สุคติ เสวยสุข ณ สัมปรายภพตลอดกาล.

พลเอก [signature]

(อาทิตย์ กำลังเอก)

คำไว้อาลัย

ของ

ผู้บัญชาการทหารเรือ

ผมรู้สึกเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อได้ทราบข่าวการถึงแก่อนิจกรรมอย่างกะทันหัน ของพลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เสนาธิการกองเรือยุทธการ ผู้ซึ่งเคยปฏิบัติงานร่วมกับผมมาเป็นเวลานาน ครั้งสุดท้ายที่ผมพบในการประชุมรัฐสภาเมื่อวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖ นั้น เห็นได้ชัดว่ายังคงมีสุขภาพแข็งแรงดี จึงเป็นเรื่องที่น่าตกใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อทราบว่าอีกเพียง ๒ วันต่อมาท่านก็ได้จากพวกเราไปอย่างไม่มีวันกลับเสียแล้ว

ผมในนามของกองทัพเรือ ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งกับครอบครัวของ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ที่ต้องสูญเสียผู้นำอันเป็นหลักของครอบครัวไปอย่างกะทันหัน และความเศร้าใจในครั้งนี้คงมิใช่เฉพาะแต่ผมเพียงผู้เดียว เพราะในระหว่างที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นแบบฉบับที่ดีเยี่ยมของนายทหารรุ่นหลัง เป็นผู้มีความมานะ พากเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต มีความจงรักภักดีต่อชาติ และราชบัลลังก์มาโดยตลอด จึงมีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการสูงขึ้นตามลำดับจนได้ดำรงตำแหน่งเสนาธิการกองเรือยุทธการ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นที่รักใคร่นับถือของมิตรสหาย และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง จากผลงานที่ท่านได้เคยปฏิบัติมาก็เป็นที่ประจักษ์ว่าท่านน่าจะมีอนาคตก้าวหน้าต่อไปอีกมาก ดังนั้นการจากไปของท่านจึงเท่ากับว่ากองทัพเรือได้สูญเสียผู้มีความรู้ความสามารถมากไปอีกท่านหนึ่งอย่างน่าเสียดายยิ่ง

ด้วยอานุภาพแห่งคุณความดีของ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ที่ได้บำเพ็ญมาด้วยดีตลอดเวลาที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ขอเดชะบารมีแห่งกุศลกรรมนั้น ได้โปรดตามสนองให้ท่านได้ไปสู่สุคติภูมิในสัมปรายภพเทอญ.

พลเรือเอก [signature]

(สมบูรณ์ ชื่อพิบูลย์)
ผู้บัญชาการทหารเรือ

คำไว้อาลัย

วันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ตอนเช้าตรู่ ผมออกเดินทางจากสัตหีบ ไปถึงรัฐสภาเวลาเกือบ ๐๙๐๐ แล้ว รอง ผบ.กร. ได้แจ้งมาว่า "เสธ. เสียเสียแล้ว เมื่อเช้านี้" ผมต้องถามย้ำเพื่อความแน่ใจว่าฟังไม่ผิด จึงได้รับทราบรายละเอียดจากข่าวสารที่ได้รับเชื่อถือได้ไม่ใช่ข่าวที่กุขึ้นมาหยอกล้อกันเล่นดังที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์หลายต่อหลายครั้ง ผมจึงได้ให้เจ้าหน้าที่ กร. ปฏิบัติการตามระเบียบ โดยให้สนับสนุนด้านบริการเต็มที่ตามอำนาจที่ผมมีอยู่ และให้ประสานงานกับทางครอบครัวในเรื่องการจัดการศพ ทั้งที่เกี่ยวกับฝ่ายบ้านเมือง และพิธีการต่าง ๆ

ผมใจหาย ไม่นึกว่า พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ จะมีอายุสั้นเช่นนี้ เมื่อวานนี้ตอนเช้ายังประชุมร่วมกันในพิธีปิดการฝึกปัญหาที่บังคับการของกองเรือยุทธการ แล้วรับประทานอาหารร่วมกันในตอนกลางวัน ตอนบ่ายก็แยกกันทำงาน พบกันครั้งสุดท้าย เวลา ๑๕๐๐

ผมรู้จัก พล.ร.ท. ปรีชา ฯ ตั้งแต่เป็นนักเรียนนายเรือ ผมอยู่ชั้น ๕ พล.ร.ท. ปรีชา อยู่ชั้น ๑ เมื่อ พล.ร.ท. ปรีชา สำเร็จการศึกษาในปี ๒๔๙๑ ต่อมามีการฝึกภาคทางทะเล ผมเป็นผู้บังคับการเรือยามฝั่ง ได้มีโอกาสฝึกนายทหารรุ่นนี้ให้สามารถบังคับเรือด้วย เรือยามฝั่งที่ ทร. ไทยมีในสมัยนั้นเป็นเรือไม้ขนาดเล็กความเร็วสูง มีปืนกลและตอร์ปิโดเป็นอาวุธ ผู้บังคับการเรือต้องใช้เครื่องยนต์ ถือพวงมาลัยบังคับเรือ และนำเรือเข้ายิงตอร์ปิโดด้วยตนเอง

เมื่อ ๑๘ มิ.ย. พ.ศ. ๒๔๙๗–๕ เม.ย. พ.ศ. ๒๔๙๘ ผมพล ร.ท. ปรีชา และ พล.ร.อ. โอภาส จามิกรณ์ ได้ไปศึกษาหลักสูตรพนักงานโซนาร์ หลักสูตรนายทหารเรือปราบ

เรือดำน้ำ และหลักสูตรครูทหารที่สหรัฐ ฯ เป็นเวลาเกือบ ๑๐ เดือน เราทั้งสามได้อยู่ด้วยกันตลอดเวลา โดยเฉพาะ พล.ร.ท. ปรีชา นอนห้องเดียวกับผม

ก่อนที่จะมาทำงานร่วมกันกับผมในตำแหน่งเสนาธิการกองเรือยุทธการ พล.ร.ท. ปรีชา ได้เคยทำงานร่วมกับผมมา ๒ ครั้งแล้ว ครั้งแรกหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสหรัฐ ฯ ด้วยกัน พล.ร.ท. ปรีชา เป็นนายทหารประจำหมวดฝึกหัดครูและเบ็ดเตล็ด กองการฝึกเรือกองเรือยุทธการ ซึ่งผมเป็นหัวหน้าหมวด ครั้งที่สอง ตั้งแต่ ๑ ต.ค. พ.ศ. ๒๕๐๙–๑ ต.ค. พ.ศ. ๒๕๑๐ ในตำแหน่งหก. ฝึก กรมยุทธการทหารเรือ ซึ่งผมเป็นรองเจ้ากรม พล.ร.ท. ปรีชา ทำงานในหน้าที่ได้เรียบร้อย บางอย่างที่ยังไม่ทราบ เมื่อได้รับการชี้แนะก็สามารถทำได้ ไม่ต้องแนะกันอีก

โดยปกติแล้ว พล. ร.ท. ปรีชา มีสุขภาพดี ไม่มีโรคประจำตัวแต่ก็ยังมีน้ำหนักตัวเกินเกณฑ์ไป ซึ่งผมได้แนะให้ออกกำลังเพื่อลดน้ำหนักเสียบ้าง และให้งดสูบบุหรี่ ซึ่ง พล. ร.ท. ปรีชา ก็ได้ปฏิบัติตาม ฉะนั้น ผมจึงไม่คิดเลยว่า พล.ร.ท. ปรีชา จะจากไปเร็วเช่นนี้ เพียงอายุ ๕๗ ปี ยังมีอนาคตอันสุกใส เพราะตำแหน่งหน้าที่ในระดับสูงของกองทัพเรือยุทธการก็เห็น ๆ กันอยู่

การจากไปของ พล.ร.ท. ปรีชา ย่อมนำมาซึ่งความเศร้าโศกอาดูร แก่ครอบครัวและบุคคลที่คุ้นเคย ตลอดจนมิตรสหายที่ร่วมงาน ร่วมเรียน ร่วมสังคมกันมา ด้วยอานิสงส์ กุศลกรรมทั้งหลาย ที่ พล.ร.ท. ปรีชา ได้กระทำไว้ และที่ครอบครัว ญาติมิตรได้อุทิศให้ ย่อมจะเป็นปัจจัยให้วิญญาณของ พล.ร.ท. ปรีชา ไปสู่สุคติ ณ สัมปรายภพดังที่เราทั้งหลายปรารถนา.

พลเรือเอก [signature]

(ประเสริฐ แทนขำ)

ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ

อาลัยแด่เพื่อน

เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ ผมเดินทางกลับจากราชการภาคใต้ ก่อนที่จะขึ้นรถด่วนที่สถานีรถไฟหาดใหญ่ ผมก็ได้ทราบข่าวว่า พลอากาศเอก ทะแกล้ว ศุษิลวรณ์ อดีตผู้บัญชาการทหารอากาศ ได้ถึงแก่อนิจกรรมโดยปัจจุบันที่โรงแรมที่ท่านพักในเมืองปีนัง ขณะที่ท่านไปราชการที่นั่น ผมมีความรู้สึกเสียใจจริง ๆ เพราะรู้จักคุ้นเคยกับท่าน และเคยรับราชการเป็นผู้ช่วยทูตทหารด้วยกันที่กรุงวอชิงตัน ดีซี สหรัฐอเมริกา ความรู้สึกอันนี้ยังไม่ทันจะจางหาย เมื่อรถไฟมาถึงกรุงเทพ ฯ ผมก็ต้องรู้สึกเสียใจอีกครั้ง เมื่อผู้ที่ไปรับได้บอกกับผมว่า พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ เพื่อนรักร่วมรุ่นของผมได้ถึงแก่กรรมโดยปัจจุบันเช่นเดียวกัน และดูเหมือนจะต่างเวลากันเพียงไม่กี่ชั่วโมง

ผมยังจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาในช่วงเวลา ๔๐ ปีเศษ ได้ดีอยู่ ในเดือนมีนาคม ๒๔๘๕ ปรีชา ผม และ เพื่อน ๆ รวม ๗๘ คน ได้ผ่านการสอบคัดเลือกเป็นนักเรียนเตรียมนายเรือ ขณะนั้นเป็นระยะแรกของสงครามมหาเอเชียบูรพา และประเทศเราต้องสู่สงครามครั้งนั้น พวกเราเด็กหนุ่ม ๆ เป็นจำนวนมากต่างมีจุดหมายตรงกัน คือปรารถนาที่จะรับใช้ชาติด้วยการเป็นรั้วทางทะเล ปรีชา เป็นนักเรียนมาจากต่างจังหวัดในจำนวนไม่กี่คนที่สามารถสอบเข้าโรงเรียนเตรียมนายเรือได้ เพราะปรีชาเป็นคนหัวดีและมีความขยันหมั่นเพียรเป็นพิเศษ ปรีชาจึงเปรียบเสมือนช้างเผือกของรุ่น เพราะมิได้มีถิ่นกำเนิดในกรุง พวกเราที่เข้าเรียนพร้อมกันในสมัยนั้นหอบหิ้วกันผ่านภาวะสงคราม จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนนายเรือ ออกรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรทั้งปากเรือและช่างกล โดยมิได้ตกหล่นระหว่างทางเลย เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๙๑ เพียง ๒๐ คน ซึ่งปรีชาเป็นคนหนึ่งในจำนวนนั้น และสอบได้คะแนนชั้นโทอีกด้วย

เมื่อออกรับราชการแล้วไม่นานนัก ปรีชาก็เข้าสู่พิธีมงคลสมรส ผมจำไม่ได้ว่าปรีชาจะเป็นคนที่ ๒ หรือ ที่ ๓ ของรุ่นที่รีบร้อนในเรื่องนี้ แต่เพื่อนร่วมรุ่นทุกคนต่างก็เข้าใจดี คุณงามความดีและความน่ารักของ คุณศรีสมบูรณ์ ชนะหัวใจปรีชาอย่างง่ายดาย ชีวิตครอบครัวของปรีชาจึงมีแต่ความอบอุ่นนับเป็นบุญของปรีชาโดยแท้ที่มีคู่ครองที่ดี มีบุตรธิดาที่อยู่ในโอวาทและมีอนาคตที่สดใส ไม่มีอะไรที่น่าเป็นห่วงอีก

การรับราชการของปรีชาตลอดเวลาเกือบ ๓๕ ปี ที่ผ่านมา ปรีชาประสบแต่ความเจริญก้าวหน้าโดยตลอด ผมเคยทำงานร่วมกับปรีชาหลายครั้ง ตั้งแต่เป็นนายทหารชั้นผู้น้อยจนกระทั่ง เมื่อไม่นานมานี้ ไม่ว่าในสงครามเกาหลีหรือจะเป็นการปฏิบัติงานปกติในประเทศ ปรีชาเป็นผู้ที่มีความสามารถคนหนึ่ง อุปนิสัยส่วนตัวก็เป็นคนสุภาพเรียบร้อย โอบอ้อมอารี และมีโอภาปราศรัย ปรีชาจึงเป็นที่รักใคร่ และไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา สำหรับผู้น้อยก็ให้ความเคารพนับถือปรีชาเป็นอย่างมาก

ในด้านการศึกษา ภายหลังที่จบโรงเรียนนายเรือแล้ว ปรีชาได้เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ผลการเรียนของปรีชาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก จึงได้รับการคัดเลือกไปรับการศึกษาต่อในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรืออังกฤษ นายทหารเรือของเราน้อยคนนักที่จะมีโอกาสเช่นนั้น นอกจากนี้แล้ว ปรีชายังสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาจากทางทหารที่สำคัญ ๆ ทุกแห่ง คือ โรงเรียนเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพเรือ และ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร อีกด้วย

โดยสรุปจากการทำงานและจากผลการศึกษา ปรีชาจึงได้ก้าวหน้าขึ้นเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ ปรีชาได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้า ฯ ให้ดำรงตำแหน่งเสนาธิการกองเรือยุทธการ และได้รับพระราชทานยศ พลเรือโท เป็นคนที่ ๓ ของรุ่น เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ นับเป็นเกียรติแก่สกุลวงศ์ และเป็นความภาคภูมิใจของพวกเราในรุ่นทุกคน

สำหรับความสัมพันธ์กับเพื่อน ปรีชาเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ชอบช่วยเหลือในกิจการและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน ๆ อยู่เป็นประจำ ก่อนที่ปรีชาจะถึงแก่กรรม ปรีชา

ทำงานหนักทั้งงานปกติในหน้าที่และงานพิเศษในด้านนิติบัญญัติ ปรีชาเดินทางเข้าออกระหว่างสัตหีบกับกรุงเทพ ฯ ทุกวัน นอกจากจะเป็นการประชุมแล้ว ปรีชาได้เข้ามาช่วยงานกลางคืนของเพื่อนคนหนึ่งซึ่งปรีชารักและให้ความนับถืออย่างจริงใจอีกด้วย ความเหน็ดเหนื่อยจากการตรากตรำทำงานหนักโดยไม่ได้พักผ่อนนี้อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ปรีชาต้องจากพวกเราไปในวัยที่ไม่สมควร และในขณะที่มีโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าทางราชการต่อไปอีกเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามการสูญเสียปรีชาไปนั้นมิได้เป็นการสูญเสียของคุณศรีสมบูรณ์และครอบครัวโดยเฉพาะเท่านั้น ผมคิดว่ากองทัพเรือก็ได้สูญเสียนายทหารที่มีความสามารถ และนายทหารเรือ รุ่น ๒๔๙๑ ก็ได้สูญเสียเพื่อนรักซึ่งเป็นช้างเผือกของรุ่นอีกด้วย

ผมชอบคำกล่าวที่ว่า "อยู่ร่วมกันแม้พันปี ก็ต้องจากกัน" คำพูดอันนี้ตรงกับพระพุทธวจนะที่ว่า สรรพสิ่งทั้งหลายในโลก เมื่อมีการเกิด ก็ย่อมมีการเสื่อมสลาย และการแตกดับไปเป็นธรรมดา ปรีชา ก็เช่นเดียวกับทุก ๆ คน ที่ไม่สามารถจะหนีพ้นสัจจธรรมที่ว่านั้นได้ จะแตกต่างกันก็อยู่ที่ว่าปรีชานั้นขณะนี้เป็นผู้ที่สิ้นเวรสิ้นกรรมแล้ว ปรีชาเป็นผู้ที่มีความสุขแล้ว ผู้ที่มีชีวิตอยู่ต่างหากที่ยังจะต้องรับเวรรับกรรมกันต่อไปอีก

ผมเชื่อว่า คุณศรีสมบูรณ์ และครอบครัว คงจะทำใจได้ และคงจะคลายความเศร้าโศกเสียใจลงไม่มากก็น้อย ผมในนามของเพื่อนร่วมรุ่นขอแสดงความเห็นใจในการที่ต้องสูญเสียปรีชาไปอีกครั้งหนึ่งในที่นี้ และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยขอได้โปรดปกปักรักษาดวงวิญญาณของปรีชาเพื่อนรัก จงประสบความสุขตามควรแก่วิสัยในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

พลเรือโท สุภา คชเสนี

ในนามเพื่อนร่วมรุ่น ๙๑

คำไว้อาลัย

แด่ชาว กยบ. ผู้จากไป........

ผมรู้จัก พล.ร.ท.ปรีชา อย่างใกล้ชิดเมื่อครั้งปรีชาเป็น ผบ.กยบ. เพราะเมื่อเรือลำใดในกองเรือยกพลขึ้นบกและบริการ ที่ปรีชาเป็น ผบ.กองอยู่ในขณะนั้น มีข้อขัดข้องก็มักจะโทร. มาขอรับบริการเร่งด่วนจาก กรมอู่ อยู่เสมอ ผมเองขอรับว่าเป็นชาว กยบ. เก่าแก่คนหนึ่ง เพราะไปรับ ร.ล.กูด มาจากฟิลิปปินส์ และต่อมาได้เป็น ตก.ร.ล.มัตโพน ดังนั้นจึงค่อนข้างมีความลำเอียงที่จะรับใช้กองเรือนี้มากกว่ากองเรืออื่น เพราะคิดว่าการบริการผู้ที่จะต้องไปบริการผู้อื่นนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผมชอบกองเรือนี้มากเพราะการทำงานเป็นไปโดยอิสระเสรี เอาแต่งาน ไม่ค่อยถูกเข้มงวดเหมือนกองเรืออื่น ต่อมาคุณปรีชาได้เข้าเป็นนักศึกษา วปอ. รุ่น ๒๒ รุ่นเดียวกับผมและมีความสนิทสนมมากยิ่งขึ้น เพราะเวลาเดินทางไปศึกษาภูมิประเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก็ได้ร่วมไปเส้นทางเดียวกันเสมอ นอกจากนั้นยังพักโรงแรมเดียวกัน ห้องเดียวกันตลอดเวลาการศึกษา จึงทำให้เหมือนเป็นเพื่อนรุ่นเดียวกันยิ่งขึ้น ปรีชาเป็นคนขยันตั้งใจทำงาน และได้ส่งวิทยานิพนธ์เป็นคนแรกในรุ่น ทำให้นักศึกษา ทร. ได้หน้าขึ้นแยะในหมู่นักศึกษารุ่น ๒๒ นี้ บ้านคุณปรีชาอยู่ห่างจากบ้านผมเพียงซอยเดียว และหมายเลขโทรศัพท์ก็ยังต่างกันเพียงหมายเลขเดียว ดังนั้นครอบครัวของเราจึงสนิทสนมกันเป็นพิเศษ บ่อยครั้งเราจะใช้รถร่วมกันในสมัยน้ำมันมีราคาแพง เราทราบว่าปรีชาเป็นพ่อบ้านที่ดีช่วยเหลือทุก ๆ คนทำงานในบ้านซึ่งอาจจะหาได้ไม่ง่ายนักสำหรับคนที่อยู่ในหน้าที่การงานเช่นนี้ ผมยังได้รับปากที่จะไปเป็นสักขีพยานในการสมรสพระราชทานลูกสาวของปรีชาในต้น พ.ค. นี้อีกด้วย เมื่อปรีชาจากผมไปในวันที่ ๑๘ มี.ค. นี้ ทำให้ผมหายใจ นึกว่าคงเป็นอุบัติเหตุทางรถยนต์ ซึ่งพวกสัตหีบต้องเสี่ยงอยู่เป็นประจำ แต่ความจริงเป็นโรคเกี่ยวกับหัวใจวาย ทำให้ต่างคนต่างก็เป็นห่วงในสังขารมากขึ้น เพราะอายุในวัยนี้อาจจะกลับบ้านเก่าเมื่อใดก็ได้ ไม่นึกว่าเพื่อนที่เรารักเราชอบ จะจากไปก่อนคนอื่น หวังว่าปรีชาเพื่อนรักผู้ประพฤติตัวเป็นที่รักใคร่ของทุก ๆ คนจะจากเราไปสู่สุคติใน ภพอื่นอย่างแน่นอน.

พล.ร.ท. [signature]

(อุระ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

อาลัยเพื่อน

เมื่อเช้าวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ในห้องกาแฟรัฐสภา เพื่อนกำลังนั่งกินกาแฟรออยู่ ได้ยินเสียงรองผู้บัญชาการ กองเรือยุทธการ (พล.ร.ท.นิพนธ์ ศิริธร) เรียก จึงลุกขึ้นเดินเข้าไปหาท่านได้บอกว่า "ชา เขาไปแล้ว" เพื่อนก็คิดว่าชาคงจะมีธุระอะไรจึงยังไม่มาสภา โดยปกติแล้ว เพื่อนเคยพบชา ที่ห้องกาแฟรัฐสภาตอนเช้า ก่อนที่สมาชิกคนอื่นจะมากัน จึงได้ถามรอง ผบ. กร. ท่านว่า ชาจะกลับมาประชุมเมื่อใด ท่านได้ตอบทันทีว่า "ชา เขาเสียชีวิตแล้ว" เพื่อนตกใจมาก เพราะคิดไม่ถึงว่า จะเป็นไปได้ ต้องกลับมานั่งที่นั่งในสภา ปล่อยใจให้เลื่อนลอย นึกถึงอดีต ที่เราได้มีความสนิทสนมกันอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่ชากับเพื่อนไม่ใช่รุ่นเดียวกัน แต่ก็สนิทสนมอย่างกับรุ่นเดียวกัน ชากับเพื่อน ได้เป็นสมาชิกในสภา มาพร้อมกันตั้งแต่เป็นสมาชิกสภาปฏิรูป สมาชิกสภานิติบัญญัติ และ วุฒิสมาชิก และในรัฐสภานี้ ชากับเพื่อน นั่งที่ติดกัน ชาเป็นคนชอบสนุก ชอบเย้าแหย่คนอื่น ๆ เพื่อให้บรรยากาศไม่เคร่งเครียดมากนัก เมื่อนึกไปถึง เมื่อวันที่ ๑๖ มี.ค. ๒๖ เป็นวันสุดท้ายที่ ชากับเพื่อนได้พบกัน ชาได้ถูกเรียกไปเป็นกรรมการนับคะแนน ในวันที่รัฐสภามีการโหวต ในวาระ ๓ ของญัตติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ วันนี้สมาชิกมากันหนาแน่นไปหมด ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสมาชิก นอกจากนี้ที่นอกสภาหน้าถนนหน้ารัฐสภา ก็เต็มไปด้วยประชาชนพร้อมทั้งมี แผ่นป้ายขึงเต็มไปหมด ข้อความส่วนใหญ่คัดค้าน การแก้รัฐธรรมนูญ ก่อนเวลา ๑๐๐๐ นาฬิกา สักเล็กน้อย สมาชิกทั้งสองสภา ได้เริ่มเข้านั่งประจำที่ ขณะนั้นมี พล.ร.ต. สำอางค์ กรีโสภณ เจ้ากรมสรรพาวุธทหารเรือ ได้แวะมาคุยกับเพื่อน เพื่อนได้ถาม คุณสำอางค์ว่า มีนาฬิกาที่วัดความเต้นของหัวใจใช่ไหม และ ชาก็ได้บอกกับคุณสำอางค์ ให้ช่วยวัดหัวใจของชาด้วย คุณสำอางค์ ได้ถอดนาฬิกา และสวมในข้อมือของชา และได้กดปุ่มที่นาฬิกาเพื่อวัดการเต้นของหัวใจ ขณะที่กำลังวัดอยู่ คุณสำอางค์ ก็ถามชาว่า "เฮีย เพิ่งเดินจากข้างล่างขึ้นมาใช่ไหม หัวใจเต้น ๑๒๕" และคุณสำอางค์ ก็ได้อธิบาย

เพิ่มเติมว่า คนที่หัวใจปกติ เมื่อเวลาออกกำลังมาก เมื่อวัดการเต้นของหัวใจจะอยู่ในระหว่าง ๙๐ ถึง ๑๐๐ ชายังหัวเราะ และพูดเย้าแหย่ คุณสำอางค์ "นาฬิกาลือฮ่วยแล้ว ทิ้งได้แล้ว" พวกเราที่นั่งอยู่บริเวณนั้น ก็ยังหัวเราะตาม แต่ก็ไม่ได้คิดว่าการเต้นของหัวใจที่คุณสำอางค์ ได้วัดจะเป็นเครื่องเตือน ชา ว่าควรจะได้ไปตรวจสอบหัวใจอีกสักครั้ง แต่อาจจะเป็นด้วยเวลากะทันหันเพราะหลังจากการโหวต วาระ ๓ ในวันที่ ๑๖ มี.ค. ๒๖ แล้ว ชาต้องเดินทางไปสัตหีบ และจะต้องกลับมาประชุมสภา ในเช้าวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ซึ่งจะต้องเดินทางในเย็นวันที่ ๑๗ มี.ค. ๒๖ จึงเป็นเวลากระชั้นชิดมาก ที่ตำแหน่งหน้าที่ของ ชา ซึ่งเป็น เสนาธิการกองเรือยุทธการ จะว่างพอที่จะไปตรวจโรคได้ แต่มันก็ยังเกิดขึ้นได้ ทำให้ชาต้องจากเพื่อนไป ทั้ง ๆ ที่ ชา ก็ยังแข็งแรง และออกกำลังเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ชาต้องจากไป ทิ้งความเศร้าโศกให้กับครอบครัว ก่อนที่ชาจะจากเพื่อนไป ชาได้วานให้เพื่อนช่วยดำเนินการหลายเรื่อง ซึ่งเพื่อนขอรับรองว่าจะดำเนินการให้สำเร็จตามความประสงค์ของชาทุกประการ

ในที่สุดนี้ เพื่อนของวิงวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก ช่วยดลบันดาลให้วิญญาณของชา จงไปสู่ความสุขสงบ ณ สัมปรายภพ ด้วย.

พล.ร.ท. ดำรงค์ เสขะนันทน์

(ดำรงค์ เสขะนันทน์)

คำไว้อาลัย

พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ นำมาซึ่งความเสียใจของครอบครัว ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ที่รักใคร่ชอบพอเป็นอย่างมาก

พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นนักศึกษา วปอ. รุ่น ๒๒ ซึ่งผมก็อยู่ในรุ่นนี้ด้วย พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูงใน วปอ. รุ่น ๒๒ อย่างมาก เป็นผู้ที่ประกอบคุณงามความดีไว้มากและเป็นที่รักใคร่นับถือของผู้ที่ได้รู้จักคุ้นเคยทุกคน ฉะนั้นการจากไปของ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ในครั้งนี้ จึงนำความเศร้าสลดเสียใจมาสู่ครอบครัว "สงวนสินธุ์" และผู้ที่ได้รู้จักคุ้นเคยทุกท่าน

ขอให้อำนาจคุณงามความดีที่ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้ประกอบไว้ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ และส่วนกุศลทั้งหลายที่ครอบครัว "สงวนสินธุ์" ตลอดจนญาติมิตรได้บำเพ็ญอุทิศให้จงดลบันดาลให้วิญญาณของ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

พล.ต.ท.

(เสน่ห์ สิทธิพันธ์)

ผู้ช่วย อ.ตร.ปป. (๑)

มูลนิธิวิจัยประสาท
ในพระบรมราชูปถัมภ์

๓๐ มีนาคม ๒๕๒๖

เรียน คุณศรีสมบูรณ์ สงวนสินธุ์

ผมขอถือโอกาสแสดงความเสียใจมาในอนิจกรรมของ พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ซึ่งอยู่ในรัฐสภา และคณะกรรมการชุดเดียวกัน นับเป็นความสูญเสียที่ทุกคนอาลัยอย่างยิ่ง

ขอให้ดวงวิญญาณของผู้วายชนม์จงสถิตสถาพรในสัมปรายภพ ด้วยความเกษมสุข ชั่วนิรันดร

ผมต้องขออภัยที่มิได้มาร่วมงานบำเพ็ญกุศล เพราะต้องไปราชการต่างจังหวัดอยู่บ่อยๆ และสัปดาห์หน้าก็จะไปราชการต่างประเทศ จึงขอจดหมายมาแทนตัว ณ โอกาสนี้

ด้วยความรักและนับถือ

โทร. ๒๘๒๖๖๖๗

แด่ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์

พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นเพื่อนร่วมรุ่นกับข้าพเจ้า เป็นผู้ที่เรียนเก่งอยู่ในระดับนำของรุ่นผู้หนึ่ง นอกจากความเก่งในการเรียนแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติราชการด้วย แม้ว่าข้าพเจ้าจะจากกองทัพเรือมาเป็นเวลานาน แต่ความสัมพันธ์ส่วนตัวของเราและรุ่นก็ยังคงเหมือนเดิมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้าพเจ้าได้ทราบความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของเพื่อนอยู่โดยตลอด ข้าพเจ้าจึงมีความนิยมชมชอบ รัก และเคารพในความเอาการเอางานของเพื่อนผู้นี้เป็นอย่างมาก

วันสุดท้ายที่ข้าพเจ้าได้นั่งคุยอยู่กับ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ คือ วันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๖ ที่รัฐสภา พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ยังแจ่มใสร่าเริงเป็นปกติ และยังได้กล่าวกับข้าพเจ้าว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นจะออกมาในรูปใดก็ตาม ขอให้ทุกคนมีใจจริงต่อชาติบ้านเมืองและทำความมั่นคงให้กับทุกสถาบันที่เรายกย่องและหวงแหนแล้วเป็นใช้ได้ ข้าพเจ้าประทับใจคำกล่าวของเพื่อนผู้นี้เป็นที่สุด

การจากไปของเพื่อนผู้นี้อย่างไม่มีวันกลับและโดยกะทันหัน ย่อมนำความเศร้าและเสียใจมาสู่ทุกคนที่รู้จัก พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ข้าพเจ้าแน่ใจว่า กองทัพเรือขาดนายทหารผู้ที่จะนำความก้าวหน้ามาสู่กองทัพเรือไปผู้หนึ่ง ด้วยบุญกุศลแห่งความดีที่ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้กระทำมาอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่าน จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

พล.อ.ท. [signature]

(นาวี มหารักขกะ)

๑๔ เมษายน ๒๕๒๖

คำไว้อาลัย

แด่

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ กับผมเป็นเพื่อนนักเรียนมัธยมร่วมรุ่นกันมาจาก "สารคามพิทยาคม" ด้วยกัน เมื่อเรียนจบ ม. ๖ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของ รร. ประจำจังหวัด ในขณะนั้นแล้วเราก็ต่างมุ่งหน้าเข้ากรุงเทพ ฯ เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก ผมสอบเข้าเรียนใน รร. เตรียมนายร้อยทหารบกได้ ส่วน พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ สอบเข้าเรียนใน รร. เตรียมนายเรือได้ วิถีชีวิตของเราจึงแยกทางกันตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ถึงแม้เราจะแยกสถาบันการศึกษากัน แต่ความใกล้ชิดสนิทสนมของเรายังคงเป็นไปโดยสม่ำเสมอตลอดมา ในระหว่างการเรียนใน รร. ทหารของเรา ซึ่งเป็นระยะเวลาของสงครามมหาเอเชียบูรพา ผมต้องอพยพไปเรียนถึงเพชรบูรณ์สวิตเซอร์แลนด์ตะวันออกของไทยในสมัยนั้น ส่วน พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ เอง ก็ต้องอพยพไปเรียนถึงเกล็ดแก้ว สัตหีบ เช่นเดียวกัน เพื่อหลบฝนเหล็กของฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งระดมทิ้งลงตามจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ๆ ในพระนครอย่างรุนแรงในขณะนั้น แต่เมื่อปิดภาคเรียนเราก็มีเวลาได้พบปะสังสรรค์ และเที่ยวเตร่ด้วยกันเสมอมา

เมื่อจบการศึกษา ออกรับราชการเป็นนายทหารแล้ว ถึงแม้เราจะทำงานต่างเหล่าทัพกันก็ตาม ก็มิได้เป็นอุปสรรคแต่อย่างใดที่จะทำให้เราต้องห่างเหินกัน แม้เมื่อต่างมีครอบครัวเป็นหลักแหล่ง และมีเรือพ่วงกันคนละหลาย ๆ ลำแล้ว ครอบครัวของเราก็สนิทสนมไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ความเจริญก้าวหน้าในที่ราชการของเพื่อน ผมก็ได้เฝ้าติดตามและแสดงความยินดีด้วยทุกครั้ง และยังคิดอยู่เสมอว่าเพื่อนคงจะก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดยั้ง และคงจะเป็นกำลังสำคัญให้แก่กองทัพเรือได้คนหนึ่งอย่างแน่นอน

แต่แล้ว โดยไม่คาดฝัน ผมก็ได้รับข่าวอนิจกรรมของ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลาประมาณ ๐๕.๓๐ น. ผมได้ไปรดน้ำศพและดูหน้าเพื่อนเป็นครั้งสุดท้ายที่วัดธาตุทอง ในเย็นวันเดียวกัน ด้วยความเศร้าสลดใจอย่างบอกไม่ถูกเพราะไม่คิดว่าเพื่อนจะด่วนจากไปในเวลาอันรวดเร็วเช่นนี้ ในขณะที่ยังจะสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อีกมากมายนัก

ด้วยคุณงามความดีและบุญกุศลที่เพื่อนได้กระทำไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่รวมทั้งกุศลบุญราศีที่ครอบครัวและญาติมิตรได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ดวงวิญญาณของเพื่อนประสบแต่ความเกษมสุขและถึงซึ่งสุคติในสัมปรายภพทุกประการ.

พลตรี มานะ วรามิตร
เจ้ากรมการขนส่งทหารบก

คำไว้อาลัย

แด่

พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น. ผมมีความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ที่ทราบข่าวว่า คุณปรีชา ได้ถึงแก่อนิจกรรมอย่างกะทันหัน ด้วยหัวใจวาย ผมไม่อยากจะเชื่อว่า เป็นความจริง เพราะไม่เคยมีประวัติของการเจ็บป่วยมาก่อนเลย จนถึงขณะนี้ผมยังมีความรู้สึกว่า คุณปรีชา ยังมีชีวิตอยู่ แม้ว่าความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ก็จริง แต่การจากไป โดยไม่คาดฝันนี้ ก่อให้เกิดความเศร้าสลด และความอาลัยอย่างสุดซึ้งแก่ผู้บังคับบัญชา ญาติมิตร ครอบครัว ตลอดจนผู้ที่เคยปฏิบัติงานร่วมกันเป็นอย่างยิ่ง

ผมรู้จัก คุณปรีชา ตั้งแต่ผมเป็นนายแพทย์ประจำโรงพยาบาล กรมสรรพาวุธทหารเรือ บางนา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ขณะนั้น คุณปรีชา ทำงานอยู่ที่หมู่เรือรบหลวงบางนา เราพบกัน เกือบทุกเช้าเย็น บนรถรางสายหัวลำโพง–ปากน้ำ ในระหว่างที่เดินทางไปและกลับจากการทำงาน ตลอดระยะเวลาที่คุ้นเคย สนิทสนมกันนี้ คุณปรีชาเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยเยือกเย็น สุขุม มีความคิด ก้าวหน้า ขยันและเอาใจใส่ในการงาน และเป็นผู้ที่มีความรักในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง ผลงาน และคุณความดีที่คุณปรีชา ได้ทำไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ จะเป็นอนุสรณ์แก่ผู้ที่อยู่ข้างหลังได้จดจำ และระลึกถึงตลอดไป.

ขอกุศลบุญราศีที่คุณปรีชา ได้บำเพ็ญสะสมไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ กับที่ญาติมิตรได้ บำเพ็ญอุทิศให้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณปรีชาสู่สุคติในสัมปรายภพตลอดกาลทุกเมื่อ เทอญ.

พลเรือตรี (ลายมือชื่อ)

(ชัยพร เทพปัญญา)

ประจำ บก.ทร.

จ.ม. จากฝรั่งเศส นาวาเอก วิจารณ์ ไชยเพิ่ม
ผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารเรือ

ที่บ้าน

๒๓ มี.ค. ๒๖

เรียน พี่ศรีสมบูรณ์ ที่เคารพ

กระผมเพิ่งทราบข่าวทาง น.ส.พ. ว่าพี่ปรีชา สงวนสินธุ์ ถึงแก่กรรม ซึ่งทำให้ตกใจเป็นครั้งที่สอง เพราะกระผมเพิ่งเสียคุณแม่เมื่อ ๑๑ มี.ค. ๒๖ นี้ และต้องมาเสียคุณพี่ที่กระผมรักยิ่งอีกคนหนึ่งในเวลาใกล้ ๆ กัน ขอเรียนตามตรงว่าเสียใจมากจริง ๆ และก็ไม่ได้มีโอกาสมาร่วมงานทั้งสองงาน เพราะระเบียบราชการออกมาจนคนไม่กล้าทำอะไรที่ออกนอกแนว ก็ได้แต่สวดมนต์ขอให้วิญญาณของคุณแม่และพี่ปรีชา จงเป็นสุขและคุ้มครองครอบครัวที่อยู่ข้างหลังให้มีสุขเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป หากวันพระราชทานเพลิงศพ ใกล้ ๆ กันผมคงมีโอกาสได้มาคารวะท่านอีกเป็นครั้งสุดท้าย อย่างไรก็ตาม กระผมขอเรียนพี่ศรี ฯ ว่าในโอกาสต่อไป หากกระผมมีโอกาสที่ช่วยเหลือพี่ศรี ฯ และทุกคนในครอบครัวได้แล้ว ขอปวารณาตัวรับใช้อย่างเต็มที่ เพื่อตอบแทนพระคุณพี่ปรีชา ฯ ที่มีต่อกระผมตลอดมา ขอให้มีโอกาสเถิด เต็มที่เหมือนเดิมครับ

ด้วยอารมณ์เซ็ง ๆ ตอนนี้ ขออนุญาตแสดงความเสียใจมายังครอบครัวของพี่ศรี ฯ อีกครั้งหนึ่ง คงมีโอกาสได้มาร่วมงานด้วยครับ.

เคารพเสมอ

(ลายมือชื่อ)

(วิจารณ์ ไชยเพิ่ม)

ผชท. ทร. ไทย/ปารีส

แด่ ผู้บังคับบัญชาที่จากไป....

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้มีโอกาสใกล้ชิด และผูกพันอยู่กับ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ เสนาธิการกองเรือยุทธการ ในวันนั้นคงจะยังฝังอยู่ในความทรงจำไปอีกนาน

จำได้ว่าวันนั้นเป็นวันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มี.ค. ๒๖ ตอนเช้าตรู่ เสธ.ฯ ท่านออกเดินทางจากบ้านพักซอยเอกมัย เพื่อขึ้นรถโดยสารประจำทางไปร่วมประชุมแถลงผลการฝึกบัญหาที่บังคับการของ กร. ณ อาคาร บก.กร. สัตหีบ

เวลาประมาณ ๐๘๐๕ รถถึงตลาดสัตหีบ ท่านลงจากรถในลักษณะที่ไม่ค่อยจะสดชื่นเท่าใดนัก หลังจากที่ได้ทราบว่าท่านยังมิได้รับประทานอะไรมาเลย จึงได้เรียนถามว่าจะแวะหาอะไรรับประทานแถวตลาดสัตหีบหรือไม่ ท่านคิดอยู่เล็กน้อยและปฏิเสธพร้อมกับกล่าวว่า "ไม่เป็นไร เดี๋ยวไปทานเอามื้อกลางวันที่สโมสรสัญญาบัตร กร. เลยดีกว่า จากลักษณะเช่นนั้นพอจะเข้าใจได้ว่าท่านคงจะรู้สึกหิวบ้าง แต่คงเป็นเพราะห่วงการประชุมแถลงผลการฝึก ฯ ที่ บก.กร. กับงานหนังสือที่รออยู่ จึงได้ยอมทนหิวเอาสักมื้อหนึ่ง

ในตอนกลางวันที่สโมสรสัญญาบัตร กร. ได้มีโอกาสพบท่าน และท่านได้สั่งงานไว้จนเป็นที่เข้าใจอยู่หลายเรื่อง แล้วจึงได้แยกกัน

เวลาประมาณ ๑๗๐๐ ท่านได้โทรศัพท์มาถึงและให้ไปพบ หลังจากที่ได้พบกับท่านเล็กน้อย ท่านบ่นว่าท้องอืดมากช่วยซื้อ "อีโน" ให้ด้วย เอารสเก๊กฮวยนะ ต่อมาเมื่อประมาณ ๑๘๒๐ ท่านได้รับประทาน "อีโน" ไป ๑ ซอง แต่เป็นรสธรรมดา เพราะหารสเก๊กฮวยไม่ได้

เย็นวันนั้นเวลาประมาณ ๑๙๐๐ ก็ได้รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน ท่านรับประทานอะไรได้ไม่มากเลย จำได้ว่ามีกุ้งเผาตัวเล็ก ๆ ๑ ตัว หอยนางรมตัวออกจะโตสักหน่อย ๓ ตัว ปลาทอดชิ้นเล็ก ๆ ๑-๒ ชิ้น ซุป ๑ ถ้วย แล้วก็บรั่นดีอีกเล็กน้อยปริมาณก็คง ๑/๔ ของแก้วน้ำดื่มธรรมดาเห็นจะได้ และผสมน้ำเย็นด้วย หลังจากรับประทานอาหารเสร็จท่านบ่นว่ารู้สึกเพลีย ๆ อยากพักผ่อน

เวลาประมาณ ๒๑๕๐ จึงได้ลาท่านกลับ ท่านได้เดินมาปิดประตูพร้อมกับสั่งฝากไว้ว่า "........อย่าลืมงานที่ได้สั่งไว้น๊ะ" เพื่อให้ท่านได้หมดกังวลจึงได้เน้นตอบกลับไปว่า "ครับ เรื่องที่สำคัญมีเรื่องเดียวน๊ะครับ" คำสุดท้ายที่ท่านได้พูดและยังจำได้แม่นยำก็คือ "ขอบคุณมาก........แล้วเราค่อยพบกันวันจันทร์น๊ะ" ซึ่งในตอนนั้นมิได้เฉลียวใจเลยแม้แต่น้อยว่านั่นเป็นโอกาสสุดท้ายที่ได้พบกับท่าน และนั่นก็เป็นการสั่งครั้งสุดท้ายของท่านที่ได้มอบหมายงานไว้ให้ จากวันนั้นถึงวันนี้งานต่าง ๆ ที่ท่านได้มอบหมายไว้ให้กำลังจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามเจตนารมณ์ของท่านทุกประการ

หากดวงวิญญาณ ของท่านอยู่ไม่ห่างไกลจะได้ทราบว่า ผู้ใต้บังคับบัญชา ของท่าน ได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดเหมือนเช่นที่ท่านมีชีวิตอยู่ และในโอกาสนี้ขอตั้งจิตอธิษฐานขอให้ดวงวิญญาณของท่านได้เสวยสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

ผู้ใต้บังคับบัญชา

๑๙ เม.ย. ๒๖

คำไว้อาลัย
พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

เช้าวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ ได้รับโทรศัพท์ด้วยน้ำเสียงอันสั่นเครือว่า พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ถึงแก่อนิจกรรม ข่าวนี้แทบไม่เชื่อว่าจะเป็นความจริง ทั้งตกใจและเสียใจ คุณอาวรณ์ คุณสุชาติ คุณเสาวนีย์และดิฉัน ต่างรีบมุ่งไปสมทบกับครอบครัวของ พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ ทันที และเดินทางไปสัตหีบ สิ่งที่ได้พบคือร่างอันสงบของท่าน เราทุกคนอาลัยและเศร้าโศกยิ่ง จนดิฉันต้องรำพึงรำพันว่า "คุณปรีชา น้องเอ๋ยจงไปดี หน้าที่นั้นทำไว้สมบูรณ์แล้ว ลูก ๆ ของคุณทุกคนเรียนจบ ทำงาน หมดห่วง หมดหน้าที่ เหลือไว้แล้วซึ่งความดี"

พล.ร.ท. ปรีชา สงวนสินธุ์ เป็นกรรมการสมาคมชาวอุบลราชธานีหลายสมัย ปฏิบัติงานด้านสังคมร่วมกันมาโดยตลอด ท่านจะเป็นทั้งเพื่อน เป็นทั้งน้อง ให้ช่วยในกิจกรรมสิ่งใด จะต้องทำได้ดีและรวดเร็วเสมอ มีความสุภาพอ่อนน้อมต่อทุกคน สมาคมชาวอุบลราชธานีได้สูญเสียคนดีไปแล้ว

การจากไปถ้าหากท่านมีญาณวิถีใดที่จะทราบได้ว่า บรรดาญาติมิตรเสียดายที่คนดีอย่างนี้ต้องมาจากไปเสียตั้งแต่ยังมีร่างกายแข็งแรง ตลอดจนกำลังความคิดและความเป็นที่พึ่งของคนอื่น ๆ อีกมาก ขอให้วิญญาณของท่าน จงไปสู่สุคติ และความสงบในสัมปรายภพตามสมควรแก่คติวิสัยตลอดไป.

วารีรัตน์ สุวรรณกูฏ

นางวารีรัตน์ สุวรรณกูฏ
เลขาธิการสมาคมชาวอุบลราชธานี

คำไว้อาลัย

แด่ "ครู" พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์

อดีตเสนาธิการกองเรือยุทธการ

จากอนิจกรรมอันกะทันหันของคุณครูปรีชา ฯ ยังความเศร้าสลดให้แก่บรรดาศิษย์และผู้ที่เคยรับราชการร่วมอยู่ใต้บังคับบัญชาของคุณครูท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่เคยเป็นลูกศิษย์ของท่าน ในการที่คุณครูได้พร่ำสอนวิชาสงครามปราบเรือดำน้ำ และสงครามเรือดำน้ำ รวมทั้งวิชายุทธกีฬา ในโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนชั้นต้นพรรคนาวิน คือนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นมา ซึ่งกระผมเป็นผู้หนึ่งที่ได้เคยเป็นลูกศิษย์ของท่านสมัยตั้งแต่กระผมยังเป็นเรือโท และมาเป็นลูกศิษย์ของท่านอีกครั้งหนึ่งเมื่อเป็นนาวาตรี ตลอดจนเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของคุณครูปรีชา ฯ ในกองเรือปราบเรือดำน้ำมาระยะหนึ่งด้วย

คุณครูปรีชา ฯ ได้วางรากฐานในการทำสงครามปราบเรือดำน้ำของ ทร. ไทยไว้อย่างเหมาะสมยิ่ง ดังจะเห็นได้จากทุกครั้งที่มีการฝึกปราบเรือดำน้ำ โดยมีเรือดำน้ำของประเทศสัมพันธมิตรมาเป็นเรือเป้าให้เรือปราบเรือดำน้ำของเราได้ฝึกการปราบเรือดำน้ำ ตาม ยุทธวิธีสมัยใหม่ ท่านจะอบรมและแนะนำสั่งสอนบรรดานายทหารในกองเรือปราบเรือดำน้ำ ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำให้การฝึกปราบเรือดำน้ำได้ผลดีตลอดมา ยิ่งไปกว่านั้น คุณครูปรีชาฯ ยังได้แต่งตำรา "สงครามเรือดำน้ำ" ให้กับโรงเรียนนายทหารเรือ ซึ่งในปัจจุบันก็ยังใช้เป็นหลักในการสอนวิชา "สงครามเรือดำน้ำ" แก่นายทหารที่เข้าศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ของโรงเรียนนายทหารเรือ เพราะคุณครูปรีชา ฯ ท่านได้รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลต่าง ๆ ในการทำสงครามเรือดำน้ำไว้อย่างดียิ่ง ซึ่งกระผมก็เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งที่ได้ศึกษามาจากตำราของคุณครูปรีชา ฯ ท่านด้วยความสนใจ และความปรารถนาของคุณครูปรีชา ฯ ในสาขาวิชาดังกล่าวข้างต้นได้ปรากฏผลขึ้น จากการที่พลเรือเอก สมบูรณ์ เชื้อพิบูลย์ ผู้บัญชาการทหารเรือ ท่านได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนเมื่อ ๒๐ พ.ย. ๒๕ ว่าถึงเวลาแล้วที่กองทัพเรือควรจัดหาเรือดำน้ำขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ปฏิบัติการของ ทร. ไทย จำนวน ๒ ลำนั้น ทำให้คุณครูปรีชา ฯ มีความดีใจเป็นอย่างมาก

เพราะคุณครูปรีชา ฯ ก็ได้เคยปรารภมาแล้วว่าในอดีต ทร. ก็เคยมีเรือดำน้ำมาแล้วถึง ๔ ลำ และ ทร. ก็ไม่มีเรือดำน้ำเป็นเวลากว่า ๓๐ ปีมาแล้ว คุณครูปรีชา ฯ จึงเห็นด้วยกับนโยบายของกองทัพเรือที่จะจัดหาเรือดำน้ำมาใช้ราชการ กระผมในฐานะเป็นทั้งลูกศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชาของคุณครูท่านก็ได้สั่งให้ผมรีบศึกษาติดตามถึงข้อมูลของเรือดำน้ำของประเทศต่างๆ ที่คิดว่าเหมาะสมกับ ทร. ไทย รวมทั้งรายงานให้คุณครูทราบตามระยะเวลา ซึ่งกระผมในฐานะที่เป็นกรรมการศึกษาพิจารณาการจัดหาเรือดำน้ำอยู่ด้วยผู้หนึ่ง ก็ได้ดำเนินการตามที่คุณครูต้องการ เพราะเท่าที่ได้รับราชการอยู่กับคุณครูท่านโดยเฉพาะที่กองเรือยุทธการ ในตำแหน่งที่คุณครู ฯ รับผิดชอบ ท่านได้กำชับให้กระผมรีบศึกษาโดยเร็วที่สุด โดยเน้นว่าทำอย่างไร ทร. ไทย ถึงจะมีเรือดำน้ำได้เร็วที่สุด เพราะท่านเป็นห่วงสถานการณ์ภายนอก โดยเฉพาะทางด้านทะเลว่าจำเป็นต้องมีเรือดำน้ำตั้งแต่บัดนี้ คุณครูปรีชา ฯ ได้สั่งกระผมเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปัญหาที่บังคับการ เมื่อ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๖ คือเพียง ๑ วัน ที่คุณครูท่านจะจากไป กระผมมีความมั่นใจว่าในอีกไม่นานนักกองทัพเรือไทยก็จะมีเรือดำน้ำไว้ใช้ราชการ และในวันนั้น ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ผุดผ่องของคุณครู ฯ ก็คงจะได้รับทราบ และขอให้คุณครู ฯ ไปสู่สุคติวิสัยในสัมปรายภพตลอดไป.

นาวาเอก ปรีดา การสุทธิ์

ลูกศิษย์

๗๑/๓ สุขุมวิท ๓๑ กรุงเทพ ฯ ๑๐๑๑๐
วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๒๖

เรียน คุณพี่ศรีสมบูรณ์ ที่เคารพ

ดิฉันเพิ่งค่อยยังชั่วจากไข้หวัดใหญ่และไวรัสลงตา จึงรีบเขียนมาเพื่อแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งในการจากไปของท่านเสนาธิการกองเรือยุทธการ อย่างกะทันหัน

คุณพชรและดิฉันเศร้าใจจริง ๆ ที่เพื่อนผู้เป็นที่เคารพนับถือของเราได้จากไปก่อนเวลาอันสมควรเช่นนี้ แม้จะทราบดีว่าความตายนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ดิฉันขอให้คุณพี่รักษาสุขภาพไว้ให้มากในระยะนี้ หากมีสิ่งใดที่เราพอจะช่วยเหลือรับใช้คุณพี่ได้ก็ขอได้โปรดติดต่อมาได้ค่ะ.

ขอแสดงความเคารพ

สุรธีร์ อิศรเสนา

(ม.ล. สุรธีร์ อิศรเสนา)

ด้วยความอาลัยรัก............

ไม่เคยคิดเลยว่าวันนี้จะมาถึงเร็วเช่นนี้ กะทันหันจนเกินไป วันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๖ พ่อเป็นกรรมการนับคะแนนในสภา พ่อกลับจากสภายังมาเล่าเรื่องนับคะแนนให้ฟัง พ่อก็ยังดี ๆ ไม่บ่นอะไรเลย รีบอาบน้ำรับประทานอาหารเย็นอย่างง่าย ๆ เปลี่ยนกางเกงเป็นชุดทหาร พ่อนั่งติดอินทรธนูเสื้ออยู่หน้าบ้าน ยังมองดูพ่อตลอดเวลาที่พ่อเปลี่ยนเป็นชุดทหาร เนื่องจากพ่อจะไปสวดศพคุณหญิงประภาศรี กำลังเอก ที่วัดเบญจมบพิตร พ่อบอกว่าถ้าพ่ออยู่กรุงเทพ ฯ พ่อจะไปสวดศพคุณหญิงทุกคืน พ่อแต่งชุดพระราชทานไปสภาเป็นประจำ วันนับคะแนนพ่อก็แต่งชุดพระราชทาน ชุดพระราชทานเป็นชุดที่พ่อชอบมาก และที่พ่อชอบมากที่สุดก็คือได้ตามเสด็จที่ต่าง ๆ เพื่อสนองใต้เบื้องพระยุคลบาท พ่อไม่เคยบ่น และเต็มใจเสมอ ไม่ว่าพ่อจะไม่ค่อยสบายนิดหน่อย พ่อจะหายทันที เมื่อทราบว่าจะได้ตามเสด็จ ซึ่งทำให้แม่พลอยปลาบปลื้ม และดีใจไปด้วยทุกครั้ง

เมื่อพ่อติดอินทรธนูเสร็จก็ใส่เสื้อ เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. เดินขึ้นรถซึ่งจอดอยู่ตรงบันไดหน้าบ้าน หลังจากสวดศพพ่อกลับบ้านแม่ได้ถามพ่อว่า "ทานข้าวหรือยัง" พ่อตอบว่า "ทานแล้วก่อนไปสวดศพ" ที่ถามเพราะแม่ไม่เห็นพ่อรับประทาน พ่อรับประทานเร็วมาก แล้วพ่อก็อาบน้ำเปลี่ยนกางเกงแพรใส่เสื้อคอกลมบาง ๆ แม่ได้มองดูพ่อนึกในใจว่า หมู่นี้พ่อลงพุงมาก แต่ไม่ได้ทัก พ่อได้นั่งลงดื่มกาแฟที่แม่ชงไว้ตอนที่พ่อกำลังอาบน้ำ พ่อนั่งตรงที่พ่อนั่งเป็นประจำคือบนพรมตรงโต๊ะรับแขก พ่อดื่มกาแฟ เปิดวิทยุฟังเบา ๆ แม่นอนคุยกับพ่อ เรื่องงานแต่งงานของแอ๋วลูกสาวคนที่ ๔ ซึ่งได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานน้ำสังข์ ในวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๖ ก็ตกลงกันเรียบร้อย ขณะนั้นประมาณ ๒๒ น. พ่อคงจะง่วง จึงหิ้ววิทยุติดมือขึ้นไปนอน พ่อชอบฟังวิทยุมาก เวลาอยู่บ้านจะต้องมีวิทยุติดตัวเสมอ บางคืนพ่อจะนอนฟังแล้วหลับไปก่อน แม่ขึ้นไปนอนทีหลังต้องคอยปิดวิทยุให้

กิจวัตรประจำวันของพ่อคือ ดูต้นไม้ พ่อชอบปลูกต้นไม้ และชอบเปลี่ยนไปตามที่คนนิยมปลูกกัน พ่อตื่นเช้าบางวันก็ตื่นก่อน ๕ น. เป็นประจำ พ่อจะลงไปนั่งข้างล่างพร้อมกับไม่ลืมถือวิทยุไปด้วย นั่งที่โต๊ะเปิดวิทยุเบา ๆ กลัวคนอื่นจะตื่น เข้าห้องน้ำสูบบุหรี่ ชงกาแฟเอง

เช้าวันพฤหัสฯที่ ๑๗ มีนาคม ๒๖ พ่อก็ทำอย่างนี้ เช้าวันนี้พ่อต้องกลับสัตหีบ เมื่อพ่อแต่งตัวเสร็จ พ่อก็เดินทางไปสัตหีบ ไม่ได้พบและพูดกันก่อนจะไปเหมือนทุกครั้ง พอแม่ออกจากห้องน้ำกำลังจะแต่งตัวนึกได้ว่ามีเรื่องงานเอ๋วจะพูดกับพ่ออีกหน่อย เปิดประตูห้องจะลงไปข้างล่างแต่เห็นไฟปิดก็เลยกลับเข้าห้องเพราะพ่อได้ออกจากบ้านไปแล้ว ไม่ทราบว่าจะเป็นการจากไปชั่วนิรันดร์ โดยที่ไม่ได้สั่งเสียและไม่มีลางสังหรณ์มาก่อนเลย ยังไม่ได้ถามว่าพ่อจะกลับมาวันไหน แต่ถ้าพ่อประชุมวันศุกร์ เย็นวันพฤหัสฯพ่อจะกลับบ้าน เป็นความหวังของแม่ ลูก และหลานสาวคนแรกที่ตารักมาก วันที่พ่อกลับเป็นวันที่เรามีความสุขที่สุด เพราะตั้ง ๕ วันกว่าจะได้กลับมาพบพวกเรา เราจะต้องรีบกลับบ้านเพื่อรอพบพ่อ ถึงเวลารับประทานอาหารพ่อจะเรียกลูกทุก ๆ คนมารับประทานพร้อมกัน พร้อมทั้งแม่ด้วยถ้าแม่ไม่มา พ่อก็หาวิธีให้มาจนได้ พ่อจะนั่งโต๊ะเป็นคนสุดท้ายคอยดูเติมอาหารอยู่ตลอดเวลา พ่อไม่ยอมให้ลูกทำอะไรมากนัก แม้แต่การปรนนิบัติพ่อ แม่จึงเสียใจหลายเท่าที่ไม่ได้ทำอะไรให้พ่อเท่าที่พ่อทำให้แม่ พ่อไม่เคยขัดใจไม่ว่าจะเอ่ยปากอะไร พ่อจะช่วยและสนับสนุนจนเป็นผลสำเร็จทุกอย่าง พ่อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่เริ่มแต่งงาน ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ยศขณะนั้นว่าที่ เรือตรี จนกระทั่งโปรดเกล้าฯ ได้รับพระราชทานยศพลเรือโท วันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ก็จะครบ ๓๔ ปี แล้ว พ่อเป็นพ่อที่ประเสริฐที่สุด รักครอบครัว รักลูกเป็นชีวิตจิตใจ

เช้าวันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๖ เวลาประมาณ ๐๗.๓๐ น. แม่กำลังนั่งแต่งตัวอยู่หน้าโต๊ะเครื่องแป้ง ได้รับโทรศัพท์จากสัตหีบว่า เสธ. ท่านสิ้นแล้ว ตกตลึงไปพักหนึ่ง ใจหายเหมือนใครมาควักดวงใจไป ตัวชา มือเท้าอ่อนแทบจะปล่อยโทรศัพท์ แต่ก็พยายามพึ่ง อยากจะตะโกนออกมาดัง ๆ ว่าไม่เชื่อ ๆ เป็นไปไม่ได้ เหมือนฝัน ไม่ใช่ความจริง พ่อยังแข็งแรงไม่เคยเป็นอะไร ไม่เคยบ่นเจ็บปวดตรงไหน ใครทำอะไรพ่อหรือเปล่า ความคิดหลังนี้หายไปเมื่อทางโน้นบอกมาว่าพ่อหัวใจวาย ไม่มีใครช่วยเหลือทัน เสียใจที่ไม่มีใครอยู่กับพ่ออย่างใกล้ชิดไม่เห็นใจพ่อและไม่ได้ช่วยเหลือพยาบาลพ่อเลย พ่อตื่น ๕ น. เหมือนที่เคยตื่น ขอให้เด็กชงกาแฟมาให้ ขณะพ่อคอยกาแฟ พ่อคงจะรู้สึกไม่สบาย จึงเดินออกไปนอกห้อง คงจะหาใครสักคนเมื่อไม่พบพ่อจึงกลับ พอถึงหน้าห้องนอนพ่อก็ล้มคว่ำลงประมาณ ๑๐ นาที เด็กชงกาแฟมาพบ

เข้า จึงช่วยกันพยุงขึ้นเตียง ช่วยกันตามประสาที่ไม่ใช่หมอ กว่าหมอจะมาถึงตรวจดูบอกว่าเสียใจช่วยไม่ทัน ในการสูญเสียพ่อ แม่และลูกถือเป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต พ่อกำลังจะรุ่งเรืองและก้าวหน้า พ่อเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูกและแม่ ตลอดจนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงทุกคนจะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่ได้เป็น ถ้าใครเดือดร้อนพ่อจะช่วยเสมอ ถ้าพ่อรับปากแล้ว พ่อไม่เคยทอดทิ้ง คติที่พ่อชอบคือ "ช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ แล้วตนเองจะมีความสุข" พ่อก็เป็นสุขจริง ๆ เพราะพ่อจากไปอย่างสงบ ไม่ทนทุกข์ทรมาน เมื่อก่อนครอบครัวเราเป็นครอบครัวที่มีความสุขที่สุดเมื่อลูกเล็ก ๆ พ่อจะพาลูก ๆ ไปตากอากาศตามเมืองชายทะเลตามอัตภาพที่ไม่ฟุ่มเฟือย เพราะเรามีลูกมาก เวลาพ่อได้ไปต่างประเทศพ่อก็จะพยายามให้แม่ได้ไปด้วย บางครั้งก็ให้โอกาสไปกับลูกบ้าง เพื่อนแม่บ้าง ทำให้แม่ได้ไปเปิดหูเปิดตา ชมบ้านเมืองต่าง ๆ หลายประเทศต่อไปนี้เราจะเหลืออยู่ แต่ชื่อพ่อเท่านั้น ไม่มีพ่ออีกแล้ว คุณงามความดีของพ่อก็ยังฝังใจแม่และลูกอยู่เสมอ เราทุกคนจะระลึกถึงพ่อ จะไม่มีวันลืมพ่อเลย

ตราบใดที่แม่ยังมีชีวิตอยู่ ขอให้คุณงามความดีและกุศลผลบุญของพ่อที่พ่อทำไว้ ทั้งกุศลผลบุญที่แม่และลูกทุกคนจะสร้างให้พ่อ จงเป็นผลสะท้อนตอบแทนพ่อ ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายช่วยให้ดวงวิญญาณของพ่อจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพเถิด ถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้ครอบครัวเราจงได้พบกัน ไปเกิดร่วมเป็น พ่อ แม่ ลูกอีก ขอให้พ่อรับรู้ไว้ว่า แม่และลูก สุดแสนอาลัยรักพ่ออย่างหาที่เปรียบไม่ได้แล้ว แม่จะรัก และ คุ้มครองลูกทุกคนเท่าชีวิต ขอให้ดวงวิญญาณของพ่อ อย่าได้เป็นห่วงเลย.

รักพ่อมากที่สุด

(ศรีสมบูรณ์ สงวนสินธุ์)

คุณพ่อสุดที่รักของลูก

คุณพ่อคือพ่อที่สมบูรณ์ที่สุดในคำว่า "พ่อ" คุณพ่อเป็นผู้เสียสละความสุขและทุกอย่างที่คุณพ่อสามารถจะให้ได้แก่ครอบครัวเสมอมา คุณพ่อเป็นคนที่มีอารมณ์สนุกสนานร่าเริง ชอบคุยแต่สิ่งที่ทำให้คุณแม่และลูก ๆ เพลิดเพลิน ถ้าลูก ๆ มีความทุกข์หรือไม่สบายใจ คุณพ่อจะสังเกตจากสีหน้าของลูก ๆ และจะถามด้วยความห่วงใย ปลอบให้คลายทุกข์ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของลูกจนลูกสบายใจ คุณพ่อจะพูดเสมอว่าลูกต้องอดทน ขยั่นหมั่นเพียรเพื่ออนาคตและความก้าวหน้า เมื่อลูกเป็นนักเรียนคุณพ่อจะคอยเรียกให้ไปดูหนังสือในช่วงที่มีการสอบทุกครั้ง เพราะลูก ๆ มักจะเพลินกับการเล่นและดูโทรทัศน์ บางครั้งลูกก็ต้องช่วยคุณแม่ทำงานบ้าน คุณพ่อก็จะเรียกตัวให้ไปดูหนังสือก่อนเสมอ ตอนเย็นหลังจากรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้วคุณพ่อก็จะช่วยสอนการบ้านให้กับลูกทุกคน ลูก ๆ มักจะแย้งกับคุณพ่อเพราะเชื่อคุณครูมากกว่า คุณพ่อสอนการบ้านจนดึกเพราะกว่าจะตกลงกันได้ต้องใช้เวลานาน คุณพ่อมีความอดทนที่จะพยายามอธิบายให้เข้าใจ คุณพ่อชอบทำอาหารรับประทานเอง บางครั้งก็ไปจ่ายตลาดเอง อาหารที่ทำประจำก็คือต้มเลือดหมูกับหมูบะช่อ, ขาหมูต้มถั่วลิสง, แกงเขียวหวานปลาดุกใส่กล้วยดิบ, แกงเขียวหวานเครื่องในไก่ คุณพ่อมักจะร่วมรับประทานกับเราต่อเมื่อพวกเราใกล้จะอิ่มกันแล้ว คุณพ่อจะดูให้พวกเรารับประทานก่อนทุกครั้ง

คุณพ่อรักลูก ๆ มาก ตามใจทุกอย่างไม่เคยขัดใจ นอกจากสิ่งนั้นคุณพ่อเห็นว่าไม่สมควรที่จะกระทำ ก็จะชี้แจงให้เหตุผล คุณพ่อเคยลำบากมาก่อนแต่คุณพ่อมีความขยัน อดทนและซื่อสัตย์จึงมีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ คุณพ่อได้ประพฤติแต่ตัวอย่างที่ดี ลูกจะปฏิบัติตามรอยคุณพ่อเท่าที่จะกระทำได้ คุณพ่อเป็นคนตรงต่อเวลาจะไปไหนก็จะไปก่อนเวลาทุกครั้ง

เมื่อลูกมีหลานคนแรกให้คุณตา ท่านก็ได้ช่วยเลี้ยง ร้องเพลงกล่อมให้นอน อุ้มเดินเวลาที่หลานไม่ยอมนอน ตอนเช้าคุณตาก็จะคอยดูว่าหลานตื่นหรือยัง ถ้าตื่นแล้วก็จะอุ้มขึ้นไปหา

คุณยายในทุกเช้าที่ลูกพาหลานมาที่บ้านเอกมัย คุณตาจะเอาหลานไปเลี้ยงเองที่สัตหีบเมื่อลูกคลอดหลานคนที่ ๒ และคุณยายจะออกจากราชการไปอยู่กับท่านที่สัตหีบ ยังไม่ทันที่จะได้ชื่นชมหลานคนที่ ๒ คุณพ่อก็จากลูกไปเสียแล้ว

คืนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๖ ลูกพักอยู่ที่พักของรพ. สมเด็จพระปิ่นเกล้า ตอนกลางคืนลูกทรายนอนดิ้นมากกว่าปกติ เวลาประมาณ ๐๕. ๓๐ น. ลูกทรายร้องไห้สะอึกสะอื้นเหมือนผู้ใหญ่ ซึ่งไม่เคยเป็นมาก่อน ปกติลูกทรายอารมณ์ดี ไม่เคยตื่นกลางดึกและร้องไห้เลย ตื่นเช้าก็จะยิ้มเล่นทุกเช้าและถ้าแม่ยังไม่ตื่นก็จะปลุกให้ตื่น ขณะที่ลูกเตรียมตัวจะไปทำงานเวลาประมาณ ๐๗. ๓๐ น. เพื่อนน้องก็มารับตัวให้กลับบ้านเพราะว่าที่พักไม่มีโทรศัพท์ติดต่อและไม่ยอมบอกว่ามีเรื่องอะไร บอกแต่ว่ามีปัญหานิดหน่อย คงกลัวว่าจะตกใจเพราะกำลังอยู่ในระยะตั้งครรภ์ ปกติวันนี้ลูกก็จะต้องได้พบกับคุณพ่อในตอนเย็น ทุกวันศุกร์ลูกจะพาหลานมาบ้านคุณตาและคุณยาย ระหว่างทางที่นั่งกลับบ้านลูกก็คิดไปเรื่อยไม่ได้นึกแม้แต่น้อยว่าจะต้องไปพบกับการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต เมื่อมาถึงบ้านเห็นน้อง ๆ ใส่ชุดดำและกำลังร้องไห้บอกว่าคุณพ่อเสียแล้ว ลูกยังไม่เชื่อว่าสิ่งที่ได้ยินนั้นเป็นความจริง จนกระทั่งเข้ามาในบ้านพบคุณแม่ คุณยายและญาติที่ใกล้ชิด บอกว่า "พ่อเสียแล้วลูก"

คุณพ่อเป็นคนแข็งแรงดีมาตลอดไม่เคยต้องเข้ารับบริการของโรงพยาบาลและนอนป่วยเลย คุณพ่อมีโรคประจำตัวก็คือไข้หวัดธรรมดา ปวดศีรษะและแน่นท้องเวลาที่อาหารไม่ย่อย คุณพ่อออกกำลังกายทุกเช้า วิ่งไปตีเทนนิส ตื่นแต่เช้าประมาณตี ๕ ครั้งสุดท้ายที่คุณพ่อตรวจร่างกายปี ๒๕๒๒ ขณะนั้นคุณพ่อศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ผลการตรวจทางห้องทดลองและการตรวจร่างกายปกติดีทุกอย่าง คุณพ่อดีใจมากที่สุดที่ไม่มีอะไรผิดปกติ และก็ไม่ได้ตรวจอีกเลยเพราะรู้สึกว่าตัวเองไม่มีอะไรผิดปกติ ช่วงหลังนี้คุณพ่อเหนื่อยมากเพราะต้องเดินทางไปกลับกรุงเทพ ฯ - สัตหีบ เพื่อมาประชุมและงานทางสัตหีบก็มากด้วยรู้สึกอาทิตย์นี้คุณพ่อเพลีย ๆ ลูกเห็นคุณพ่อครั้งสุดท้ายในโทรทัศน์ คุณพ่อกำลังช่วยนับคะแนนอยู่ในสภา ลูกนึกไม่ถึงว่าครั้งนั้นจะเป็นครั้งสุดท้ายที่ลูกเห็นคุณพ่อและคุณพ่อจะต้องจากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับเช่นนี้

ครอบครัวเราและญาติที่ใกล้ชิดได้ร่วมกันไปรับศพคุณพ่อที่สัตหีบทุกคนจะไม่ให้ลูกไปแต่ลูกอยากจะไปเห็นเพราะว่าไม่อยากเชื่อว่าเป็นความจริงและคิดว่าถ้าเป็นจริงก็อยากที่จะปฏิบัติให้คุณพ่อเป็นครั้งสุดท้าย ลูกเคยผ่านประสบการณ์เช่นนี้มาหลายครั้งแล้วแต่ก็ไม่ใช่ญาติสนิทในครอบครัว ลูกก็ได้ทำให้ทุกท่านอย่างดีที่สุด ลูกก็อยากปฏิบัติกับคุณพ่อบ้างเมื่อไปถึง รพ. อาภากร ฯ อ.สัตหีบ เจ้าหน้าที่ได้จัดการแต่งศพเรียบร้อยแล้ว ลูกก็เลยหมดโอกาสที่จะทำให้คุณพ่อ ลูกรู้สึกว่าลูกทดแทนบุญคุณของคุณพ่อน้อยไปในชาตินี้ ถ้าชาติหน้ามีจริงลูกขออธิษฐานให้เกิดเป็นลูกคุณพ่ออีกทุกชาติไป

ด้วยกุศลผลบุญและกรรมดีที่คุณพ่อกระทำมาตลอดชีวิตนี้ และด้วยบารมีคุณพระรัตนตรัยพร้อมด้วยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ขอจงได้ดลบันดาลให้วิญญาณของคุณพ่อจงประสบความสุขในสัมปรายภพชั่วนิรันดร์.

ร.อ.ญ. ปิยนารถ งอกงาม ร.น.

กราบคุณพ่อที่เคารพรักอย่างสูง

วันที่ ๑๖ มี.ค. ๒๖ เป็นวันสุดท้ายที่ลูกได้เห็นหน้าคุณพ่อ คุณพ่อกลับมาจากประชุมสภา ในวันนั้นคุณพ่อเป็นกรรมการนับคะแนนเสียง และตอนเย็นยังกลับมาเล่าให้ลูกฟัง คุณพ่อบ่นกับลูกว่าเหนื่อย ขณะนั้นคุณพ่อกำลังจะไปงานสวดพระอภิธรรมศพภรรยา พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก ลูกเตือนให้คุณพ่อพักบ้าง เพราะลูกเห็นคุณพ่อแล้วรู้สึกท่าทางคุณพ่อเหนื่อยมาก แต่คุณพ่อเป็นผู้ที่มีความอดทน ถ้าไม่ถึงขั้นล้มหมอนนอนเสื่อแล้วคุณพ่อจะไม่ยอมหยุดงานโดยเด็ดขาด คุณพ่อให้ความสำคัญกับงานศพทุกงาน ถ้าคุณพ่อไม่ติดธุระราชการไปไหน คุณพ่อจะต้องไปร่วมงานทุกครั้ง ก่อนไปงานศพคุณพ่อคุยกับลูกและทานข้าวไปด้วย คุณพ่อบอกว่าพรุ่งนี้เช้า ๐๕.๓๐ น. ต้องไปสัตหีบ มีงานทางสัตหีบรออยู่ คุณพ่อห่วงงานมากกว่าห่วงสุขภาพของคุณพ่อ ลูกสงสารคุณพ่อเหลือเกิน เวลาคุณพ่อเจ็บป่วยคุณพ่อไม่เคยบ่นหรือทำความเดือดร้อนให้กับครอบครัวเลย คุณพ่อมักจะหายาทานเอง พอลูกถาม คุณพ่อก็บอกไม่เป็นอะไรมาก เป็นหวัดปวดศีรษะนิดหน่อยเท่านั้น คุณพ่อตอบเพื่อไม่ให้ลูกเป็นห่วงหรือต้องเดือดร้อนหายาให้ เพื่อให้ลูกสบายใจ แต่เวลาลูกไม่สบายคุณพ่อจะรีบหายาและแสดงความห่วงใย เอาใจใส่เป็นทุกข์เป็นร้อนตลอดเวลาจนกว่าลูกจะหายป่วย คุณพ่อจึงจะสบายใจ คุณพ่อเป็นผู้ที่ประเสริฐที่สุด คุณพ่อจะให้ความช่วยเหลือผู้ที่มาขอพึ่งพาอาศัย ไม่ว่าจะเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ คุณพ่อจะช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเอง หรือถ้าช่วยไม่ได้คุณพ่อก็จะเป็นธุระให้คนอื่นช่วยอีกต่อหนึ่ง ลูกไม่เคยเห็นคุณพ่อปฏิเสธการขอความช่วยเหลือจากใครเลย คุณพ่อเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูกทุกคน คุณพ่อไม่เคยดุหรือว่ากล่าวให้ลูกต้องเสียใจ คุณพ่อถนอมน้ำใจลูกทุกคน ถ้าคุณพ่อจะว่ากล่าวตักเตือนคุณพ่อจะพูดอย่างมีเหตุผล ไม่เคยใช้คำหยาบหรือไม่สุภาพต่อลูกเลย ถ้าคุณแม่ดุหรือว่าลูก คุณพ่อจะคอยปกป้องและแก้แทนให้ทุกครั้ง คุณพ่อไม่เคยทำให้ลูกต้องเจ็บช้ำน้ำใจหรือกระทบกระเทือนใจเลย ไม่ว่าเรื่องอะไรทั้งสิ้น คุณพ่อเป็นดวงใจดวงหนึ่งของลูก เมื่อสิ้นบุญคุณพ่อ ความรู้สึก

ของลูกเหมือนมีใครมาพรากสิ่งที่ลูกรักหวงแหนที่สุดในชีวิตไป ลูกยังไม่ได้ทดแทนบุญคุณที่คุณพ่อให้แก่ลูกอย่างมากมายสุดจะหาที่เปรียบได้คุณพ่อก็ต้องมาจากลูกไปก่อนเวลาอันควร

วันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ ตอนเช้าเวลา ๗ โมงกว่า ขณะที่ลูกกำลังแต่งตัวจะมาทำงาน คุณแม่ได้รับโทรศัพท์ทางไกลจากสัตหีบ แจ้งว่าคุณพ่อสิ้นแล้ว ลูกใจหาย ตัวชาไปหมด พอรู้สึกตัวก็ร้องไห้อยู่นาน คุณแม่เดินมาจากบ้านใหม่อีกหลังหนึ่งเข้ามาในห้องลูก แล้วพวกเราแม่ลูกก็กอดคอกันร้องไห้ ไม่เคยคิดเลยว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นกับพวกเราอย่างกะทันหันมันเร็วเหลือเกิน เร็วจนเราทำอะไรไม่ถูก ไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจต่อเหตุการณ์เช่นนี้เลย เมื่อได้รับโทรศัพท์แจ้งนั้นลูกยังไม่เชื่อว่าคุณพ่อเสียจริง อยากจะไปเห็นหน้าคุณพ่อเป็นครั้งสุดท้าย ลูกคิดว่าคุณพ่อคงไม่สบาย เป็นลมไป ถ้าได้รับการรักษาอย่างถูกวิธีคุณพ่อคงหายเป็นปกติ ลูกเสียใจเหลือเกินที่ไม่ได้มาช่วยพยาบาลและเห็นใจคุณพ่อก่อนสิ้นใจ เมื่อมารับศพคุณพ่อ ได้ทราบจากหมอว่าคุณพ่อเสียตั้งแต่ ๐๕.๓๐ น. แล้ว หมอบอกว่าคุณพ่อหัวใจวาย เป็นการจากไปอย่างสงบที่สุด ไม่มีการทรมานใด ๆ ทั้งสิ้น คุณพ่อได้ไปสบายแล้ว การจากไปของคุณพ่อทำให้คุณแม่และลูกทั้ง ๕ คน ต้องทนทุกข์ทรมานใจมาก คงไม่มีทุกข์ใดในโลกที่จะเทียบเท่าทุกข์ของการพลัดพรากจากผู้ที่เป็นเสมือนดวงประทีปส่องสว่างให้กับทุกคนในครอบครัว คุณพ่อจากลูกไปชั่วนิจนิรันดร์ คุณพ่อทำแต่บุญกุศลและประกอบแต่คุณงามความดี

ด้วยกุศลผลบุญและคุณงามความดีที่คุณพ่อได้กระทำมาตลอดชีวิตนี้ ลูกขอตั้งจิตอธิษฐานขอให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ.

ลูกอี๊ด

พ่อ.....สุดที่รักของลูก

พ่อขา........แอ๋วรักพ่อมากที่สุด

แอ๋วภูมิใจในตัวพ่อ........ภูมิใจในเครื่องแบบของพ่อ

แอ๋วรักในความดี........รักในเกียรติ........รักในความเสมอต้นเสมอปลาย

รักเพราะพ่อเป็นพ่อของแอ๋ว

เมื่อพ่อจากไปยิ่งทำให้แอ๋วมั่นใจยิ่งขึ้นว่าแอ๋วรักพ่อมาก

ตั้งแต่เล็กจนโต พ่อเคยเลี้ยงลูกมาอย่างไร ปฏิบัติกับลูกอย่างไรก็ยังคงปฏิบัติอย่างนั้น ไม่เคยเปลี่ยนแปลง พ่อไม่เคยขัดใจแอ๋ว เวลาที่แอ๋วไม่สบายใจ แอ๋วจะคิดถึงพ่อเป็นคนแรก เสียงของพ่ออ่อนนุ่ม ปลอบโยน ให้เหตุผลที่ดี แอ๋วจะรู้สึกสบายใจในทันที แอ๋วร้องไห้ และกอดพ่อ รู้สึกอบอุ่น รักพ่อไม่อยากให้พ่อจากไปไหน

ก่อนวันที่พ่อจะเสีย ๑๗ มีนาคม ๒๖ ไม่ทราบว่าทำไมแอ๋วถึงได้คิดถึงผ้าสีดำที่แอ๋วเก็บมาประมาณ ๒ ปีกว่าแล้ว และใจก็คิดที่อยากจะแต่งชุดดำ ในใจรู้สึกเหงา ๆ ไม่อยากแม้แต่จะพูดคุยกับใคร ตกดึกคืนนั้นเวลาประมาณ ๒๓ นาฬิกาเศษ แม่, แอ๋ว, อ๊อด, เต้ย นั่งดูทีวีอยู่ข้างล่าง มีเสียงดัง ตึง อยู่ชั้นบน ซึ่งไม่มีใครอยู่ คล้ายกับเสียงคนตกลงมาจากที่สูง ทุกคนยังคงนิ่งเงียบได้แต่มองหน้ากัน แต่ยังไม่มีใครทักขึ้นต่างก็แน่ใจว่าไม่ใช่เสียงของประตูหรือหน้าต่างแน่ ๆ แม่จึงให้เต้ยขึ้นไปดู ก็ไม่พบสิ่งผิดปกติ แอ๋วคิดว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อ แต่ก็อดที่จะเชื่อไม่ได้ว่าสิ่งเหล่านี้คือ ลางสังหรณ์มาเตือนให้รู้ล่วงหน้าว่าจะมีเรื่องร้ายเกิดขึ้น

จนกระทั่งรุ่งเช้า ๑๘ มีนาคม แอ๋วกำลังเตรียมตัวจะไปทำงานตามปกติ อ๊อดวิ่งหน้าตาตื่นตะโกนว่า "พ่อตายแล้ว พ่อตายแล้ว" แอ๋วยืนงงอยู่กับที่ สมองตื้อไปหมด พูดเพียงแต่ว่า อ๊อดพูดอะไร ? แล้วจึงตัดสินใจวิ่งขึ้นไปหาแม่ แม่นอนฟุบหน้าร้องไห้อยู่ที่เตียงนอน จึงแน่ใจว่าสิ่งที่ตัวเองได้ยินนั้นไม่ผิดแน่ แอ๋วรู้สึกว้าวุ่นใจ และเสียใจมาก เป็นไปได้ยังไงกัน

พ่อไม่เห็นป่วยเป็นอะไรเลย จนมาทราบแน่ชัดว่าพ่อเสียเพราะหัวใจวายเฉียบพลัน ตลอดอาทิตย์นั้นพ่อเดินทางจากกรุงเทพฯ - สัตหีบแทบทุกวัน ระยะหลังพ่อเคยบ่นกับแอ๋วว่าพ่อเหนื่อย แต่แอ๋วคิดว่าพ่อคงไม่เป็นอะไรมาก จึงบอกแต่เพียงให้พ่อพักผ่อน หลังจากที่พ่อได้ให้หมอตรวจร่างกายแล้ว พ่อจะพูดให้ลูก ๆ ฟังด้วยท่าทางที่ภาคภูมิใจว่าพ่อเป็นปกติดีทุกอย่างลูก ๆ ก็ภูมิใจ และดีใจที่พ่อมีสุขภาพดี ยิ่งทำให้ลูกไม่เคยแม้แต่จะคิดว่าพ่อจะจากไปเร็วเช่นนี้ ลูกจึงทำใจได้ยากทั้ง ๆ ที่รู้ดีว่าการเกิด, แก่, เจ็บ, ตาย เป็นของธรรมดา

ลูกได้มีโอกาสทดแทนพระคุณพ่อน้อยมาก เพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พ่อปฏิบัติตัวเป็นผู้ให้โดยตลอด พ่อรักลูก รักแม่ รักบ้าน เห็นได้จากการกระทำ คำพูด และสีหน้า ที่บ่งบอกถึงความรัก ห่วงใยอย่างแท้จริง พ่อช่างเอาใจ ช่างปรนนิบัติ ทำกับข้าวเก่ง และใจดี พ่อเคยพูดกับแอ๋วเสมอว่า “เงินทุกบาททุกสตางค์ที่พ่อหามาได้ก็เพื่อลูก” สิ่งที่ลูกสามารถทำได้ต่อจากนี้ไป คือ พยายามเจริญรอยตามพ่อ พยายามปลูกฝังคุณธรรม และจะดูแลแม่อย่างดีที่สุด

ไม่ว่าดวงวิญญาณพ่อจะอยู่แห่งหนใด ก็คงจะได้ทราบถึงความรู้สึกของลูกได้ ลูกจะพยายามทำทุกอย่างที่คิดว่าจะเป็นหนทางที่จะได้เกิดมาพบพ่ออีก.

อาลัยรักจากลูก

ลูกแอ๋ว

พ่อจ๋า

เช้าตรู่ของวันที่ ๑๘ มี.ค. ๒๖ เวลาประมาณ ๗ โมงเช้า อ๊อดได้รับโทรศัพท์ทางไกล เสียงจากโทรศัพท์ขอพูดกับคุณแม่ อ๊อดมีความรู้สึกว่าเสียงของผู้พูดรู้สึกตื่นเต้นอยากจะบอกอะไรบางอย่าง อ๊อดก็รีบไปตามแม่มาจากห้องนอน ซึ่งตอนนั้นแม่ตื่นแล้วกำลังเตรียมตัวออกไปทำงาน ทางโทรศัพท์แจ้งว่ามีเรื่องเสียใจจะเรียนให้คุณแม่ทราบ "ท่าน เสธ. เสียแล้วครับ"

เพียงแต่อ๊อดได้ยืนอยู่ตรงหน้าแม่ ก็ทำให้จิตใจหงุดหงิดเสียแล้ว อ๊อดภาวนาไว้ในใจว่าขออย่าให้เกิดขึ้นกับพ่อของอ๊อดเลย พ่อจ๋า....พ่อของอ๊อดอย่าเป็นอะไรเลย อ๊อดเพียงแต่ได้นึก และในที่สุดคำก็หลุดออกจากปากแม่ว่า "จริงหรือคะ ?" อ๊อดเพียงได้ยินคำนี้คำเดียวก็ทำให้อ๊อดสั่นไปทั้งตัว ทำอะไรไม่ถูกเลย แม้กระทั่งจะถามแม่ว่าพ่อเป็นอะไร อ๊อดก็ไม่กล้า อ๊อดกลัวจะได้ยินคำที่อ๊อดไม่อยากจะได้ยิน ในที่สุดแม่ก็ได้แต่ร้องไห้ ไม่พูดอะไรเลย ร้องและยิ่งร้องหนักขึ้นทุกที "พ่อเสียแล้วลูก" อ๊อดนั่งพิงแม่อยู่บนเตียง แต่จิตใจอ๊อดไม่ได้นึกถึงอะไรเลย นอกจากพ่อของอ๊อดยังอยู่ พ่อจะไม่ทิ้งอ๊อดไปเร็วขนาดนี้ อ๊อดมั่นใจเหลือเกินว่าพ่อจะต้องไม่จากอ๊อดไป แต่แล้วความคิดของอ๊อดก็เริ่มจะสูญหายไปทุกที จนทำให้อ๊อดรู้สึกตัว รีบวิ่งออกไปบอกพี่ ๆ ของอ๊อด ทำให้ทุกคนตกใจได้วิ่งขึ้นมาบนห้อง แล้วเราก็ช่วยกันปลอบแม่

แม่เสียใจมากที่พ่อจากแม่ไปโดยไม่มีใครเห็นว่าพ่อจากไป พ่อของอ๊อดร่าเริง แข็งแรง ไม่มีโรคประจำตัว พ่อเป็นคนที่เอาจริงเอาจังกับชีวิต ทำงานรับราชการมาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เคยคิดคดโกงแผ่นดินหรือใคร ๆ เลย พ่อเคยผจญกับความทุกข์ยากหลายประการ และอีกหลายอย่าง และอดทนตลอดชีวิตเพื่อที่จะให้ครอบครัวมีความสุข

พ่อครับ....เวลาที่อ๊อดอยากจะอยู่ใกล้พ่อ, คุยกับพ่อ, หัวเราะกับพ่อ มันคงไม่มีอีกแล้ว ความสุขที่อ๊อดอยากจะทำร่วมกับพ่อ อยากจะตอบแทนพ่อ อยากจะให้พ่อรู้ว่า "อ๊อดรักพ่อเท่ากับที่พ่อรักอ๊อด" หรืออาจจะมากกว่าที่พ่อรักอ๊อดก็เป็นได้

"พ่อจ๋า" พ่อจากอ๊อดไปจริง ๆ หรือครับ เรายังไม่ได้ทำอะไรอีกหลายอย่างที่เราเคยคุยกันตรงหน้าระเบียงบ้านใหม่ พ่อจะออกมานั่งดูต้นไม้ตอนกลางคืนทุกครั้งที่พ่อกลับมาจากสัตหีบ แล้วอ๊อดก็จะพยายามไปใช้เวลานั่งคุยกับพ่อไม่ว่าสุขหรือทุกข์ เรื่องงานหรือครอบครัว อ๊อดนั่งคุยกับพ่อเสมอ อ๊อดยังจำได้ถึงวันที่พ่อเล่าชีวิตความหลังตั้งแต่พ่อเป็นเด็กจนถึงปัจจุบัน พ่อพยายามให้อ๊อดรู้ว่าพ่อลำบากมาก่อนและลำบากมากต้องทนสู้มานานกว่าจะได้ชัยชนะ เป็นการต่อสู้อย่างลูกผู้ชาย พ่อไม่เคยท้อต่อสิ่งใดเลย

"พ่อจ๋า" อ๊อดยังจำได้ว่า เมื่อครั้งที่อ๊อดไปเรียนต่อที่เมืองนอกนั้น พ่อต้องลำบากอดออมเงินทองเพียงใด เพื่อจะส่งเสียให้อ๊อดได้มีอนาคตที่ดี พ่อเคยเขียนจดหมายถึงอ๊อดทุกอาทิตย์ไม่เคยขาด พ่อรักและคิดถึงอ๊อดมาก พ่อเคยบอกไปทุกฉบับโดยเฉพาะคำลงท้ายจดหมายของพ่อจะเหมือนกันทุกฉบับว่า "รักและคิดถึงลูกมากที่สุดในโลก" ถึงแม้ว่า ๖ ปีที่ผ่านมา อ๊อดจะไม่มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อเลยอ๊อดก็คิดว่าการอบรมสั่งสอนของพ่อมิอาจหาใคร เสมอเหมือนได้

พ่อรักลูกทุกคน พยายามหาทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อลูกมิว่าอะไร อ๊อดเกิดมาชาตินี้ อ๊อดดีใจภูมิใจและรู้สึกว่ามีบุญที่สุดที่ได้เกิดมาเป็นลูกของพ่อ เวลาที่อ๊อดมีเหลืออยู่ในชีวิตนี้ อ๊อดจะทำแต่ความดีเพื่อชาติหน้าอ๊อดจะได้เกิดมาเป็นลูกของพ่ออีก

สุดท้ายนี้ อ๊อดขอให้ดวงวิญญาณของพ่อ สุดที่รัก ของอ๊อด ไปสู่สุคติ ใน สัมปรายภพ ชั่วนิรันดร์.

รักและคิดถึงพ่อมากที่สุดในโลก

ลูกอ๊อด

อาลัยรัก

จาก น.ต. วีระพันธ์ งอกงาม ร.น.

ในเช้าตรู่ของวันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๒๖ ขณะที่ผมพักอยู่ที่แฟลตของ รพ. "สมเด็จพระปิ่นเกล้า" กับภรรยาและบุตรสาว ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น. ผมกำลังแต่งตัวจะไปเรียนหนังสือที่ รร. สธ.ทร. ภรรยากำลังทำกับข้าวและบุตรสาวกำลังเล่นอยู่กับเด็กรับใช้ ได้มีเพื่อนของน้องภรรยา ชื่อหมี มาหาที่ห้องและบอกว่า "อ๊อดให้มารับพี่อู๊ดกลับบ้านมีเรื่องด่วน" ภรรยาของผมรับทราบแล้วรีบเร่งทำกับข้าว ระหว่างนั้นหมีก็ชวนผมออกไปหน้าห้องและพูดว่า "สงสัยคุณพ่อจะเสีย เพราะได้ยินเสียงอ๊อดร้องไห้ระหว่างที่โทร. มาบอก พูดฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง" ทันทีที่ได้ยินผมรู้สึกสลดใจเป็นอย่างยิ่งแต่ก็พยายามคิดว่าท่านไม่เสีย คงอาจจะเป็นเพียงบาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุรถคว่ำหรือชนกันระหว่างเดินทางจากสัตหีบ จะเข้ากรุงเทพฯ เท่านั้น ซึ่งตามปกติทุกเย็นวันศุกร์ท่านจะกลับมาบ้าน และผมเองก็จะพาภรรยาและบุตรสาวไปหาที่บ้านเอกมัย ฯ เป็นประจำในเย็นวันศุกร์ของทุกๆ สัปดาห์ คำพูดของหมีฯ ที่ทำให้ผมมีความหวังก็คือ คำว่า สงสัย ดังนั้นผมจึงมิได้บอกภรรยาให้ทราบ เพียงแต่บอกให้เธอพาบุตรสาวไปด้วยแล้วผมจะไปพบในตอนเย็นเมื่อเธอไปแล้ว ผมก็จัดเสื้อผ้าคิดว่าจะเอาชุดขาวของผมและชุดดำของภรรยาไปด้วย แต่ด้วยความหวังที่มีอยู่และเกรงว่าจะเป็นการแช่งท่าน จึงตัดสินใจไม่เอาไป แล้วรีบขับรถจะไป รร. สธ. ทร. เพื่อลา ระหว่างที่ขับรถมาในใจก็กระวนกระวายมากอยากจะได้เห็นจริง ๆ ว่าท่านไม่เสียชีวิต มาถึงแค่วงเวียนใหญ่ก็เลยต้องขับรถย้อนกลับมาขึ้นสะพานสาธรไปบ้าน พอถึงบ้านก็เห็นคุณแม่และน้อง ๆ ของภรรยาแต่งชุดดำและร้องไห้กัน คุณแม่บอกว่า "พ่อเสียแล้ว" คราวนี้ผมถึงกับอึ้งและใจหาย ที่ต้องสูญเสียบุคคลที่รักผมและผมเองก็รักและเคารพท่านประดุจพ่อบังเกิดเกล้า เพราะคุณพ่อที่แท้จริงของผมนั้นได้เสียชีวิตไปนานแล้วถึง ๒๐ ปี ดังนั้นจึงเหลือแต่ท่านเป็นพ่อคนที่สองของผม และท่านเองก็ให้ความรัก ความห่วงใยผมเสมือนลูกจริง ๆ ของท่านคนหนึ่ง

ในระหว่างที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ และผมได้คลุกคลีอยู่กับท่านนั้นได้พบว่าท่านเป็นคนอารมณ์ดี โอบอ้อมอารี ขยัน รักครอบครัวและชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับครอบ–ครัวด้วยแล้ว ท่านจะเป็นธุระทำให้ทุกอย่างแม้กระทั่งกับข้าว ท่านจะเข้าครัวโดยมีทหารและเด็กรับใช้เป็นลูกมือเมื่อทำเสร็จแล้วก็จะเรียกทุก ๆ คนมาทานข้าวพร้อมกัน โดยถ้าหากโต๊ะเต็มท่านก็จะยังไม่ทาน จะเฝ้าดูพวกเราทานอย่างพอใจ และคอยตักเติมอาหารให้ ท่านรักลูกทุกคนโดยทัดเทียมกัน มีอะไรก็แบ่งปันให้อย่างทั่วถึง เมื่อภรรยาของผมให้กำเนิดบุตรสาว ท่านก็ดีใจมากเอาใจใส่ดูแล เป็นธุระให้หลายอย่างช่วยเลี้ยงและกล่อมนอนให้ในบางโอกาส ท่านรักหลานมากเคยพูดหลายครั้งว่าจะเอาไปอยู่ด้วยที่สัตหีบ ครั้งสุดท้ายท่านอยากได้รูปหลานเอาไว้ดูเล่นที่ทำงาน ทางบ้านก็นำฟิล์มไปอัดขยายแต่รูปยังไม่ทันได้ ท่านก็มาด่วนจากไปเสียก่อน

กิจวัตรประจำที่ท่านชอบทำระหว่างวันหยุดที่ท่านอยู่บ้านก็คือ เลี้ยงหลาน ซื้อกับข้าว ทำกับข้าว ปลูกต้นไม้ ถอดไพ่และฟังวิทยุเกี่ยวกับข่าวต่าง ๆ อีกอย่างหนึ่งก็คือไปงานเชิญเกือบทุกงานถ้าไม่ป่วย ซึ่งในระยะก่อนหน้าที่ท่านจะเสียชีวิตผมไม่ค่อยได้มีโอกาสพูดคุยกับท่านเหมือนอย่างเคย เพราะท่านมีงานมากไม่ค่อยได้อยู่บ้าน ผมสังเกตเห็นใบหน้าท่านรู้สึกหมองคล้ำไป ไม่คิดเลยว่าท่านจะอายุสั้น เพราะท่านเองยังปรารภกับผมบ่อย ๆ ว่า "พ่อแข็งแรงเพราะกินยาลูกกลอน" ยังบอกให้ผมลองทานดูบ้าง และก็เห็นท่านกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว ว่องไวดี สิ่งหนึ่งที่ผมทราบว่าคุณพ่อภูมิใจก็คือ การที่ได้ทำประโยชน์ให้กับ ทร. เป็นพิเศษ ด้วยการไปพบ พล.อ. อาทิตย์ กำลังเอก ผบ.ทบ. ร่วมกับ พล.ร.ท. ดำรงค์ เสขะนันทน์ เจรจาขอเวรคืนที่ดินสวนอนันต์บางส่วนมาได้ เท่าที่ผมพอจำได้คือประมาณ ๑๔ ไร่ ซึ่งคุณพ่อได้มาเล่าให้ฟัง บอกว่า พล.อ. อาทิตย์ ฯ เป็นเพื่อนรุ่นเดียวกับท่าน ทำให้การเจรจาเป็นไปโดยราบรื่น จึงนับเป็นนิมิตหมายอันดีที่ ทร. อาจจะได้เวนคืนที่ดินเพิ่มเติมมาอีกในโอกาสต่อไป

บัดนี้คุณพ่อได้จากพวกเราไปแล้ว คงเหลือไว้แต่คุณงามความดีให้พวกเราระลึกถึง ขอผลกรรมดีที่คุณพ่อได้กระทำมา รวมทั้งบุญกุศลที่ทุก ๆ คนในครอบครัวจะพึงมี ได้ส่งเสริมให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อจงไปสู่ที่สุคติในสัมปรายภพ เกิดชาติหน้าขอให้ผมมีโอกาสได้รับใช้คุณพ่อต่อไป.

ข้อคิดทางธรรมะ

กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ได้รับทราบด้วยความสลดใจเป็นอย่างยิ่งว่า พลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ได้ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคหัวใจวายโดยกะทันหัน จากการที่ได้เคยสนทนา และ ร่วมงานกับท่านบางโอกาส ทำให้รู้สึกทราบซึ้งในความเป็นผู้มีอุปนิสัยเยือกเย็น สุขุม และหนักแน่น เหมาะสมกับฐานะผู้บังคับบัญชา ที่ควรได้รับความเคารพสักการะจากผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น การจากไปของท่านนับเป็นการสูญเสียนายทหารระดับผู้บังคับบัญชาที่น่าเคารพไปอีกท่านหนึ่ง จึงขอแสดงความอาลัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในการบำเพ็ญกุศลพระทานเพลิงศพท่าน กองอนุศาสนาจารย์ขอมอบข้อคิดทางธรรมะรวม ๓ เรื่อง คือ เรื่อง "ทางเจริญของหมู่คณะ" เรื่อง "ถือขันติ" และเรื่อง "ผู้ชนะ" เพื่อร่วมพิมพ์แจกเป็นธรรมบรรณาการครั้งนี้ด้วย บุญกุศลใดอันจะพึงเกิดจากผลแห่งธรรมทานครั้งนี้ขอตั้งจิตอุทิศให้แด่ ท่านพลเรือโท ปรีชา สงวนสินธุ์ ขอแสงแห่งพระธรรมจงเป็นเสมือนดวงประทีปอันโชติช่วง นำดวงวิญญาณท่าน ให้สู่สุคติในสัมปรายภพที่พึงปรารถนาสืบไป.

กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

เรื่อง "ทางเจริญของหมู่คณะ"

ความเจริญกับความเสื่อมเป็นของคู่กัน ใคร ๆ ก็ปรารถนาแต่ความเจริญ ไม่ปรารถนาความเสื่อม แต่เพียงปรารถนาเท่านั้น ย่อมไม่เกิดเป็นผลสำเร็จได้ เพราะความเจริญนั้น เป็นสิ่งที่มีเหตุปัจจัยปรุงแต่งให้เป็นขึ้นตามนัยแห่งคำสอนของพระศาสดาที่ว่า ทุกอย่างล้วนมีเหตุมีปัจจัยทำให้เกิด เพราะฉะนั้น ถ้าประกอบถูกเหตุแห่งความเจริญ ความเจริญก็ย่อมจะเกิดขึ้น

เหตุแห่งความเจริญนั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้หลายนัย นัยหนึ่งอันเป็นทางแห่งความเจริญของหมู่คณะเรียกว่า อปริหานิยธรรม แปลว่า "ธรรม (เหตุ) อันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญฝ่ายเดียวไม่มีเสื่อม" มีอยู่ ๗ ข้อด้วยกัน คือ

๑. ประชุมกันเนือง ๆ

๒. เมื่อประชุมก็พร้อมกันประชุม เมื่อเลิกก็พร้อมกันเลิก และพร้อมกันทำกิจของหมู่คณะ

๓. ไม่ทำลายบทบัญญัติใด ๆ ที่เหมาะสมอยู่แล้ว ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่เหมาะสมขึ้นมาใช้แทนสิ่งที่เหมาะสม ถือประพฤติตามบัญญัติที่เหมาะสมอยู่แล้ว

๔. ผู้ใด เป็นผู้ใหญ่ เป็นประธานในหมู่ สักการะเคารพนับถือบูชาเชื่อฟังท่านผู้นั้น

๕. ไม่เหยียบย่ำทำลายกุลสตรี

๖. สักการะเคารพนับถือ บูชา เจดีย์สถานในบ้านเมือง ไม่เลิกการบูชาอันชอบธรรม ที่เคยทำต่อเจดีย์สถานเหล่านั้นเสีย

๗. จัดการคุ้มครองสมณะ และผู้ทรงศีลธรรม ด้วยการให้ความเคารพนับถือ ส่งเสริมให้ดำรงชีวิตและประพฤติศีลธรรมสะดวก เพื่อรักษาระบบของศีลธรรมไว้ให้มั่นคง.

เรื่อง "ถือขันติ"

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด สรุปลงในคำว่า "ไม่ประมาท" และย่อลงให้สั้นอีกก็คือ คำว่า "อด" จะใช้เป็นคาถาท่องขึ้นใจ เมื่อเราประสบกับสิ่งที่ไม่ชอบใจยิ่งเป็นการดี

ปัญหาสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับย่อยเช่นครอบครัว จนถึงระดับใหญ่เช่นประเทศ-ชาติ ที่เกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้งจนเป็นเหตุประหัตประหารกันนั้น ส่วนหนึ่งจะเห็นได้ว่า เพราะคนขาดขันติธรรม ไม่มีความอดทน ยับยั้งชั่งใจ ขันติก็เลยกลายไปขันแตกไป ความอดทนบึกบึนในด้านร่างกายนั้นคิดว่ามีกันโดยส่วนมาก ถึงบกพร่องเราก็สามารถสร้างเสริมให้มีขึ้นได้ แต่ถ้าหากเรามีความอดทนทั้งทางกายและทางใจแล้ว ยิ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันเราได้เป็นอย่างดี ขันติธรรมนั้นเป็นอุดมการของพุทธศาสนาทีเดียว

วิธีที่จะสร้างขันติธรรมขึ้นในใจนั้นก็ด้วยการเป็นผู้มีสติยับยั้งในสิ่งอันชั่วร้ายทั้งปวงที่มากระทบเข้ากับใจ ท่องเป็นคาถาขึ้นใจเลยว่า "อด ๆ" เท่านั้นและก็พอจะทำให้ใจเราสงบลง เพราะขันติธรรมเป็นเหตุตัดรากเหง้าแห่งสิ่งเลวร้ายทั้งหลายได้ดังคำกลอนสอนใจว่า

ขันติธรรมบำราบบาปทั้งสิ้น
ตัดการนินทาขาดวิวาทสลาย
ขุดถึงรากถากถึงแก่นคับแค้นคลาย
ท่านทั้งหลายเชิญถือมั่นขันติธรรม

เรื่อง "ผู้ชนะ"

เมื่อเราถูกผู้อื่นรังแก หรือสาดความทุกข์เข้าราดรด แน่ละเราย่อมหมดความสุข จิตใจคงจะร้อนผ่าว เราคงคิดจะแก้แค้น เราจะรักและมีไมตรีต่อเขาได้อย่างไร ? จำต้องมุ่งห้ำหั่นกันให้วอดวายไปข้างใดข้างหนึ่ง !

โบราณท่านสอนว่า ของที่เปรอะเปื้อน เราจะเอาน้ำโสโครกล้างเพื่อให้สะอาดนั้นไม่ได้ อีกทั้งไม่เป็นไปโดยชอบด้วยเหตุผล ท่านสอนแต่ให้เอาน้ำสะอาดล้างของสกปรกฉันใด ความชั่วถ้าจะเอาความชั่วไปลบล้าง นอกจากไม่สะอาดแล้วยังเพิ่มความสกปรกให้มากขึ้น ทางศาสนาจึงสอนให้ชนะชั่วด้วยความดี

ถูกเขานินทา จงพยายามสรรเสริญผู้นินทาตน เขามุ่งรังแกให้เราต้องย่อยยับ จงหมั่นเกื้อกูลเขา เขายิ่งปองร้าย ควรใช้เมตตาเพิ่มขึ้น โดยแสดงไมตรีต่อเขาให้มากเป็นพิเศษ ทำได้เช่นนี้ย่อมชนะความชั่วได้อย่างเด็ดขาด เพราะใจคนไม่ใช่เหล็กไหล แม้จะเลวทรามต่ำช้าหรือเป็นคนชั่วอย่างถึงขนาด ก็พอที่จะเห็นความดีของคนดีได้บ้าง หรือแม้คนนั้นจะชั่วจนใจกระด้างไม่ยอมเห็นความดีของคนที่ดีเลย แต่ความดีที่คนดีกระทำไป ย่อมมีผู้อื่นรู้เห็นเป็นพยานและยืนยันว่าผู้นั้นเป็นคนดีอย่างแท้จริง และจะช่วยทำหน้าที่กำจัดคนชั่วให้เองคล้ายผู้ทำตัวเป็นแปลงหรือเครื่องขัด เพื่อขูดล้างสิ่งสกปรกทั้งหลายออกจากวัตถุที่เปื้อนเปรอะอันล้างออกได้ยากให้สะอาดขึ้น เมื่อนั้นเราก็จะได้ชื่อว่า เป็นผู้ชนะคนไม่ดีด้วยความดี

การปฏิบัติตามข้อนี้ ดูจะเป็นของยาก เพราะฝืนความรู้สึกธรรมดาของมนุษย์ แต่ถ้าทำได้เมื่อใดท่านก็จะได้ชื่อว่า เป็นผู้ชนะได้อย่างแท้จริง.

"การเกิดใหม่"

การเกิดใหม่เป็นกระบวนการธรรมชาติอย่างหนึ่งของชีวิต เพื่อวิญญาณจักได้มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ก่อนจะออกจากโลกเข้าสู่โลกุตรภาวะ และไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในภพไหนๆ อีกต่อไป

โลกนี้ เป็นเสมือนโรงเรียนใหญ่ สำหรับวิญญาณจักได้ศึกษาหาประสบการณ์จนถึงที่สุด เมื่อเราได้เกิดซ้ำซากอยู่ชาติแล้วชาติเล่า ได้ผ่านความสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ประสบความสำเร็จบ้าง ล้มเหลวบ้าง เป็นบทเรียนพอสมควรแล้ว เราก็จะไปใช้ชีวิตอยู่ในโลกทิพย์ชั่วระยะเวลาหนึ่งซึ่งมีสภาวะต่าง ๆ แตกต่างจากโลกของเราเป็นอันมาก วิญญาณของเราตื่นตัวมากขึ้น ความรู้สึกประทับใจในจริยธรรมมีมากขึ้น

โรงเรียนโลกก็เหมือนกับโรงเรียนสามัญ คือโรงเรียนสามัญนั้น นักเรียนจะต้องมาโรงเรียนวันแล้ววันเล่า เดือนแล้วเดือนเล่า ปีแล้วปีเล่า เพื่อเรียนวิชาซ้ำ ๆ กันนั่นเอง ชั่วโมงแล้วชั่วโมงเล่า จนกว่าจะจบหลักสูตร แล้วออกจากโรงเรียนไป เพื่อเรียนต่อในระดับที่สูงกว่า ถ้าเป็นผู้ที่เรียนจบชั้นสูงสุดแล้วก็ไม่ต้องเรียนอีกต่อไป โรงเรียนโลกก็ทำนองเดียวกัน วิญญาณจะต้องมาสู่โลกนี้ชาติแล้วชาติเล่า เพื่อเรียนบทเรียนซ้ำ ๆ กันนั่นเอง เพื่อให้เกิดความชำนาญและรู้แจ้งในเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชีวิต แล้วประมวลลงเป็นบทเรียนที่วิญญาณจะต้องเรียนรู้และทรงจำ วิญญาณที่เรียนจบหลักสูตรสมบูรณ์แล้วก็ออกจากโลกไป ไม่หวนกลับมาอีกที่เรียกว่าโลกุตระ

ข้อแตกต่างระหว่างโรงเรียนสามัญกับโรงเรียนโลก ก็คือในโรงเรียนสามัญ นักเรียนผู้ไม่สมัครใจเรียนอาจลาออกจากโรงเรียนไปในระหว่างเรียนได้ แต่โรงเรียนโลกจะไม่เป็นอย่างนั้น นักเรียนของโรงเรียนโลก (คือคนทุกคน) จะออกจากโลกไปโดยยังไม่จบบทเรียนหาได้ไม่ ผู้ที่จะลาออกจากโลกไปได้ เป็นโลกุตรชนก็เฉพาะผู้ที่จบบทเรียนสมบูรณ์สูงสุดแล้วเท่านั้น

ความทุกข์ยากลำบากเป็นบทเรียนอันสูงค่าของชีวิต ชีวิตยิ่งลำบากเท่าใด เรายิ่งได้เปรียบมากเท่านั้น ทั้งนี้หมายถึงเพื่อการศึกษาและความรอบรู้ของวิญญาณ คนส่วนมากมักตีคุณค่าของชีวิตด้วยลาภผลที่หาได้ เช่นตำแหน่ง ยศ ความสนุกสนานสำราญใจ ความจริงแล้ว สิ่ง

เหล่านี้มีคุณค่าชีวิตน้อย สิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิตจริง ๆ คือพฤติกรรมอันทำให้เราสามารถพัฒนาจิตใจของเราให้ขึ้นสู่ระดับสูง ความทุกข์ยากและความล้มเหลวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เรารู้จักโลกและชีวิตดีขึ้น เพราะจุดประสงค์ใหญ่ของชีวิตก็เพื่อพัฒนาอำนาจที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวของเราให้เจริญถึงขีดสุด ประสบการณ์ทุกชนิดไม่ว่าเล็กหรือใหญ่เป็นส่วนหนึ่งแห่งบทเรียนของเรา แต่น่าเสียดายที่คนส่วนมากมักลืมข้อเท็จจริงอันนี้เสีย ไม่ยอมรับบทเรียนที่มหาวิทยาลัยโลกเสนอให้ จึงต้องเรียนซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกว่าบทเรียนนั้นจะแจ่มแจ้งขึ้นในใจของเขาเอง

ระยะเวลาจากชาติหนึ่งไปถึงอีกชาติหนึ่ง กำหนดแน่นอนไม่ได้ ถ้าวิญญาณก้าวหน้ามากมีคุณธรรมสูงมาก จะอยู่ในโลกทิพย์ (สวรรค์) นานเป็นพัน ๆ หมื่น ๆ ปี เพื่อย่อยประสบ–การณ์ต่าง ๆ เข้าสู่อุปนิสัย แล้วมาเกิดในโลกมนุษย์อีกเพื่อหาโอกาสเรียนรู้บทเรียนที่ยังเหลืออยู่บางบท เขาสมัครใจมาเกิดเพื่อทำหน้าที่เป็นครูสอนมนุษย์ หรือช่วยเหลือมนุษย์ในการพัฒนาจิตใจการตายแล้วเกิดเป็นกระบวนการที่สิ้นสุดได้ ถ้าเราสามารถพัฒนาวิญญาณให้สมบูรณ์จนไม่มีความชั่วหลงเหลืออยู่เลย

ชีวิตเพียงชาติเดียวไม่เพียงพอที่จะหาประสบการณ์ให้แก่วิญญาณได้ เรียกว่าเกือบจะไร้จุดมุ่งหมายเอาทีเดียว เหมือนนักเรียนมาโรงเรียนเพียงวันเดียวจะทันได้เรียนรู้อะไร เด็กที่เกิดมาในแหล่งสลัมในนครใหญ่ ๆ นั้น จะมีประโยชน์อะไร ถ้าเขาเกิดมาเพียงชาติเดียว แต่เพราะเหตุที่ไม่มีอะไรสูญ ไม่มีอะไรถูกลืม ไม่ว่าชีวิตจะสั้นเพียงใด มันย่อมมีบางสิ่งบางอย่าง อันมีคุณค่าควรแก่การทรงจำของวิญญาณ หรือเป็นการใช้หนี้เก่าบางอย่างที่เคยทำมาในชาติอดีต

โชคชาตาของแต่ละคนจึงเป็นผลรวมแห่งการกระทำในอดีตของเขาเอง ความสามารถทางจิต สภาพทางกาย อุปนิสัยทางศีลธรรม และเหตุการณ์สำคัญในชาติหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นผลแห่งความปรารถนา ความคิด ความตั้งใจของเราเองในอดีต โชคชาตามิใช่ใครจะหยิบยื่นให้ใครได้ แต่มันเป็นผลรวมแห่งการกระทำของเราเองในอดีตจนถึงปัจจุบัน ความต้องการในอดีตของเราเป็นสิ่งกำหนดโอกาสในปัจจุบันของเรา ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นลอย ๆ สภาพปัจจุบันของเราเป็นผลแห่งการกระทำ ความคิด และความต้องการของเราในอดีต ไม่เฉพาะแต่ในชาติก่อนเท่านั้นแต่หมายถึงในตอนต้น ๆ แห่งชีวิตปัจจุบันของเราด้วย

เพราะเหตุที่การเกิดใหม่ มีจุดมุ่งหมายนั่นเอง เราจะเห็นว่าในบางยุคมีนักปราชญ์มาเกิดมากมายเป็นหมู่ ๆ เหมือนนัดกันมาเกิด ทั้งนี้ เพื่อทำประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ท่านทำคั่งค้างไว้ให้เสร็จไป

เหตุที่บุคคลระลึกชาติไม่ได้

ปัญหาที่น่าสงสัยมากอย่างหนึ่งก็คือ เหตุไรคนส่วนมากจึงระลึกชาติไม่ได้ มีคนส่วนน้อยเหลือเกินที่ระลึกชาติได้ เมื่อระลึกชาติหนหลังไม่ได้ จำอดีตชาติของตนไม่ได้ วิญญาณก็ไม่มีทางพิจารณาผลเทียบกับเหตุได้ การเกิดใหม่ก็ไร้ความหมาย ผลดีหรือชั่วที่เกิดขึ้นในระยะหลังเหมือนการให้รางวัลและการลงโทษคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย

ปัญหานี้ตอบได้ว่า เหตุที่คนส่วนมากระลึกชาติก่อนไม่ได้นั้น เพราะเหตุหลายอย่าง เช่นอยู่ในโลกแห่งวิญญาณเสียนานเกินไป คนที่ระลึกชาติได้ส่วนมาก พอตายจากมนุษย์ก็มาเกิดเป็นมนุษย์อีกทันที หรือภายในเวลาไม่กี่วัน ระยะเวลาระหว่างภพเก่ากับภพใหม่สั้นมาก ความทรงจำเรื่องเก่า ๆ ยังแจ่มใสอยู่

อนึ่ง แม้ในชาติปัจจุบันเราก็ไม่สามารถจำรายละเอียดของการกระทำหรือคำพูดของเราได้หมด แม้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเรา เมื่อวานนี้เอง เราก็จำได้ไม่หมด ในช่วงเวลา ๒–๓ ปีแรกแห่งชีวิตเราจำอะไรไม่ได้เลย จะเหมาเอาชีวิตตอนนั้นของเราไม่มีอย่างนั้นหรือ ? ตามปกติเราจำสาระสำคัญแห่งชีวิตได้ แต่เราจำรายละเอียดไม่ได้ ข้อสังเกตก็คือ เรามีท่าทีหวาดกลัวหรือชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยที่เราไม่รู้สาเหตุของมัน ข้อนี้แสดงถึงความทรงจำในอดีตของเราอันแฝงอยู่

ที่ว่า 'เมื่อระลึกชาติหนหลังไม่ได้ จำอดีตชาติของตนไม่ได้ วิญญาณก็ไม่มีทางพิจารณาผลเทียบกับเหตุได้ การเกิดใหม่ก็ไร้ความหมาย ผลดีผลชั่วที่เกิดขึ้นในระยะหลัง เหมือนการให้รางวัลการลงโทษคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย' นั้น ขอตอบว่า การที่เป็นเช่นนั้นแสดงถึงความยุติธรรมอย่างยิ่งของหลักกรรม คือใครจะรู้หรือไม่ก็ตาม กรรมย่อมให้ผลไปตามหน้าที่ของมันอย่างเที่ยงตรง เปรียบเหมือนความเที่ยงตรงแห่งหลักสุขภาพอนามัย ใครปฏิบัติตนอันเป็นเหตุ

ทำลายสุขภาพ สุขภาพย่อมเสื่อมลง ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นศาสตราจารย์ทางสรีรวิทยาหรือชาวนาชาวสวน แต่ถ้าใครปฏิบัติตนอันเป็นเหตุให้สุขภาพสมบูรณ์ เขาย่อมมีสุขภาพสมบูรณ์ เขาจะรู้หรือไม่รู้หลักอันนั้นก็ตาม

นี้แสดงว่า โลกนี้มีหลักจริยธรรมสากล ทำนองเดียวกับหลักสุขภาพอนามัย อันทำงานอย่างเที่ยงตรง ไม่เข้าใครออกใคร แต่มันเป็นจริงในตัวมันเอง เป็น Objective Truth ไม่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจไม่เข้าใจ และความชอบไม่ชอบของใคร

ความจริงสิ่งต่าง ๆ ซึ่งบุคคลได้ประสบแล้วหรือที่วิญญาณได้รับรู้แล้วเก็บสั่งสมไว้แล้วนั้นไม่เคยหายไปเลย มันลงไปสะสมอยู่ในภควังควิญญาณซึ่งมีหน้าที่สะสมกรรมนั่นเอง แต่ที่บุคคลระลึกไม่ได้ก็เพราะมันทับถมกันอยู่มาก เหมือนใบไม้ที่หล่นทับถมกันลงไปในที่แห่งหนึ่ง เราเห็นได้เฉพาะใบที่อยู่ชั้นบนเท่านั้น ส่วนที่ทับถมกันอยู่เบื้องล่างเราหาเห็นไม่ แต่มันก็มีอยู่

เปรียบอีกอย่างหนึ่ง เหมือนน้ำกับผิวของน้ำ ที่เราเห็นได้นั้นเป็นผิวของน้ำ นอกจากผิวแล้ว น้ำยังมีส่วนลึกอีกมากที่เรามองไม่เห็น ส่วนที่เรามองไม่เห็นนั้นจะปฏิเสธว่าไม่มีอยู่หาได้ไม่ ความจริงมันเป็นพื้นฐานให้เราเห็นผิวของน้ำ

พูดตามหลักจิตวิทยา อารมณ์คือภาวะหรือพฤติการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นกับจิต เมื่อจิตกับสิ่งภายนอกกระทบกัน เมื่ออารมณ์เก่าผ่านพ้นไปแล้ว คนส่วนมากเข้าใจว่ามันพ้นไปแล้วหายไปแล้ว แต่ความจริง มันหาได้หายไปเลยไม่ แต่มันจะลงไปค้างอยู่ในส่วนลึกของจิต หรือวิญญาณที่เรียกว่า จิตไร้สำนึก (Uncoscious mind) คือจิตส่วนที่เราสำนึกไม่ถึง อารมณ์เหล่านั้นลงไปสลับซับซ้อนกันอยู่มากมาย จิตไร้สำนึกนี้ คือภวังควิญญาณ ส่วนจิตสำนึก คือวิถีวิญญาณซึ่งออกมารับอารมณ์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ที่เรียกว่า จักขุวิญญาณ ฯ มโนวิญญาณ. อารมณ์ คือรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์

เมื่อเรามองลงไปในทะเล เราเห็นคลื่นบนผิวน้ำ แต่กระแสอันแรงกล้าของน้ำที่ไหลอยู่ใต้เกลียวคลื่นเราหาเห็นไม่ เมื่อเรามองต้นไม้ เราเห็นลำต้น กิ่งใบของมัน แต่รากของมันอันหยั่งลงลึกในดิน เรามองไม่เห็นฉันใด เมื่อเราพิจารณาบุคคล ก็ฉันนั้น สิ่งที่เราเห็น คือ พฤติกรรม อันเกิดจากอุปนิสัยของเขาเราหาเห็นไม่ แต่พฤติกรรมย่อมส่ออุปนิสัยของเขาว่าเป็นอย่างไร

ดังนั้น คนที่รับอารมณ์อย่างเดียวกัน อาจมีความรู้สึกไม่เหมือนกัน ถ้าอุปนิสัย (อันเป็นส่วนลึก) ของเขาไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ก. กับ ข. ได้ยินเสียงการสอนธรรมเหมือนกัน ก. รู้สึกชอบ แต่ ข. รู้สึกรำคาญ พอเปลี่ยนอารมณ์ใหม่ คือเปลี่ยนเป็นเสียงดนตรีจังหวะเร่าร้อน ข. ชอบมาก แต่ ก. รู้สึกรำคาญ นี้แสดงว่าอุปนิสัยของคนทั้ง ๒ ไม่เหมือนกัน เขาสะสมความชอบและความไม่ชอบของเขามาคนละอย่าง

วิญญาณ หรือจิตเป็นเหมือนกระดาษซับ หรือแผ่นเสียง ซับหรืออัดสิ่งใดไว้ เมื่อมีความเหมาะสมที่จะแสดงออก ย่อมแสดงสิ่งนั้นออกมา การที่บุคคลหลายคนประสบอารมณ์อย่างเดียวกัน แต่มีปฏิกิริยาโต้ตอบไม่เหมือนกัน ก็เพราะอุปนิสัยอันเป็นส่วนลึกของเขาแตกต่างกัน อุปนิสัยของคนเป็นอย่างใด เขาย่อมแสดงตนอย่างนั้นเสมอ

อารมณ์ที่ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง ตกลงไปสะสมอยู่ในจิตไร้สำนึก หรือภวังควิญญาณของเรา แม้จิตสำนึก หรือวิถีวิญญาณของเราก็ไม่ผ่องใส ระคนอยู่ด้วยราคะ โทสะ โมหะ หรือโลภ โกรธ หลง รวมความว่าทั้งส่วนลึก และส่วนผิวของจิตไม่ผ่องใส เปรียบเหมือนน้ำที่ขุ่นมัวทั้งผิวของน้ำและส่วนลึกของน้ำ เราจึงไม่สามารถมองเห็นอะไรที่อยู่ใต้น้ำอันซับซ้อนกันอยู่มากมาย

เรื่องราวในอดีตของเราเปรียบเหมือนของต่าง ๆ ที่ซับซ้อนกันอยู่ใต้น้ำ ส่วนลึกแห่งจิตของเขาเปรียบเหมือนส่วนลึกของน้ำ ผิวของจิตหรือจิตสำนึก (Conscious mind) ของเราเปรียบเหมือนผิวน้ำ ส่วนลึกของจิตของเราเป็นอุปนิสัยของเรา ส่วนลึกของจิตนั้นมาจากอารมณ์ที่เราสะสมไว้แต่ละวัน

เมื่อจิต หรือวิญญาณรับอารมณ์เป็นต้นว่ารูป ถ้ารูปสวยเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด บุคคลผู้นั้น เกิดความกำหนัดในรูปนั้น เมื่อผ่านเลยไปแล้ว ความกำหนัดซึ่งเกิดขึ้นชั่วคราวนั้นหายไปแล้ว ที่ว่าหายไปแล้วนั้นเป็นเพียงความรู้สึกของบุคคลผู้นั้น แต่ความจริง ความรู้สึกกำหนัดนั้นหาได้หายไปเลยไม่ มันลงไปนอนเป็นอนุสัยอยู่ในจิตไร้สำนึก ที่พระพุทธเจ้าท่านทรงเรียกอาการ

อย่างนี้ว่า ราคานุสัย ถ้าจิตไม่ชอบ เกิดความหงุดหงิดขึ้น มันก็ลงไปเป็นปฏิฆานุสัย เพาะเชื้อแห่งความโกรธง่ายให้เกิดขึ้นในจิตสันดาน อารมณ์ภายนอก หรือสิ่งภายนอกที่มากระทบจิตเปรียบเหมือนไฟ อาสวะ (ส่วนชั่วที่เราสะสมไว้ในจิต) และบารมี (ส่วนดีที่เราสะสมไว้ในจิตหรือในวิญญาณ) เป็นเหมือนเชื้อเพลิง ถ้าไม่มีเชื้อไฟอยู่แล้วเอาไฟมาจุดมาจี้ก็ไม่ลุกเป็นไฟขึ้นมาได้ ตัวอย่างเช่นคนที่ไม่มีราคะอยู่ในจิต แม้จะพบเห็นรูปที่สวยงาม หรือเอาความงามปานใดมายั่วยวน ไฟคือราคะก็หาเกิดขึ้นเผาใจบุคคลเช่นนั้นไม่ เหมือนเอาไฟที่หัวไม้ขีดเล็ก ไปกระทบเข้ากับน้ำ ไฟนั้นย่อมดับไปเอง แต่คนที่มีราคานุสัยอยู่มาก พอกระทบอารมณ์ที่งามเข้า ไฟคือราคะก็ลุกพึ่บขึ้นทันที

ทางด้านบารมีก็เหมือนกัน มีบารมีมาทางใดมากเรียกว่ามีเชื้ออย่างนั้นอยู่ในจิตมาก เมื่อกระทบอารมณ์ภายนอกอย่างนั้นเข้า บารมีนั้นก็ออกมารับทันที เช่นคนผู้สะสมบารมีในทางธรรมมามาก เมื่อได้ฟังธรรมอ่านหนังสือธรรมย่อมมีความพอใจ มีความสุข และสามารถเข้าใจธรรมได้อย่างรวดเร็ว คนที่มีอาสวะและบารมีอย่างอื่นก็ทำนองเดียวกันนี้

ตราบใดที่เรายังไม่สามารถทำจิตไร้สำนึกของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ ตราบนั้นชีวิตของเราจะสดชื่น เบิกบานเต็มที่ไม่ได้ เหมือนผิวน้ำจะมองดูใสปานใดก็ตาม ถ้ายังมีของเน่าอยู่ใต้ผิวน้ำ ผิวน้ำนั้นก็ยังไม่บริสุทธิ์ เพราะเจือไปด้วยเชื้อโรคที่เรามองไม่เห็น และเป็นอันตรายแก่ผู้ดื่มได้

ผิวของจิต หรือจิตสำนึก (วิถีจิต วิถีวิญญาณ) เทียบกับผิวน้ำ อาสวะ หรือกิเลสที่หมักหมมอยู่ เทียบกับส่วนลึกของน้ำ หรือน้ำที่อยู่ใต้น้ำลงไป

การทำผิวจิต หรือจิตสำนึกปัจจุบันให้บริสุทธิ์นั้น เรามีวิธีทำได้โดยการสำรวมอินทรีย์ คือ ระวังตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มิให้ยินดี ยินร้าย เมื่อได้เห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องผัสสะ และรู้อารมณ์ ส่วนจิตไร้สำนึก หรืออาสวะ อนุสัย เรามีวิธีทำให้บริสุทธิ์ได้ด้วยการทำสมถะและวิปัสสนา ธรรมเหล่านี้เป็นเครื่องกลั่นให้อาสวะระเหิด (Sublimation) ส่วนอินทรีย์สังวรนั้น เป็นวิธีกรองเอาเฉพาะอารมณ์ดีเข้าสู่จิต เมื่อจิตหรือวิญญาณไม่ได้รับอารมณ์ใหม่ที่เศร้าหมองเข้าไป และได้เครื่องมือคือสมถะและวิปัสสนามาถอดถอน (Displacement) อารมณ์เศร้าหมองเก่า ๆ ซึ่งทับถมอยู่ให้หายไป ความเศร้าหมองซึ่งแนบอยู่กับจิต

หรือเป็นเชื้ออยู่ในจิตสลายตัวหมดไป เหลือแต่จิตบริสุทธิ์ล้วน ๆ ส่วนอารมณ์ที่เหลืออยู่กับจิตก็เป็นอารมณ์บริสุทธิ์ผ่านการกรองมาแล้ว จิตหรือวิญญาณก็กลายสภาพเป็นตัวของตัวเอง คือ บริสุทธิ์ สะอาด ผ่องใส กระปรี้กระเปร่า (Active) อย่างเต็มที่ ไม่ถูกครอบงำ ไม่อยู่ในอำนาจบัญชาการของกิเลส สิ่งชั่ว การกระทำ คำพูด แลพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเช่นนั้นจึงออกมาในรูปของความบริสุทธิ์ สามารถเห็นได้ รู้ได้ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตได้ตลอด รวมไปถึงเรื่องราวในชาติก่อน ๆ ด้วยนี่คือปุพเพนิวาสานุสสติญาณ คือการระลึกชาติได้ของผู้ตั้งใจทำตามแนวทางของพระพุทธศาสนา การที่คนระลึกชาติของตนไม่ได้ก็เพราะมีความเศร้าหมองอยู่กับจิตหรือวิญญาณมาก สิ่งเศร้าหมองเหล่านั้นยังไม่ระเหิดไป มิหนำซ้ำยังรับเอาสิ่งเศร้าหมองเข้าสู่จิตอีกทุกวัน

ยุทธวิธีและหลักนิยมในการรบทางเรือ

(สงครามปรมาณู)

โดย

พล.ร.ต. ปรีชา สงวนสินธุ์

บทที่ ๑

สารเคมี - ชีวะ - รังสี

๑. ความมุ่งหมาย (Purpose)

การใช้สารเคมี – ชีวะ – รังสี ในการสงครามนั้นเป็นวิธีการที่ได้ผลอย่างมากประการหนึ่ง เพราะสารเคมี – ชีวะ – รังสี สามารถทำอันตรายต่อมนุษย์ เช่นเดียวกับ อาวุธ ชนิดอื่น ๆ เหมือนกัน นอกจากนั้นยังสามารถทำให้เกิดผลทางจิตวิทยาโดยที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นแก่ทหารที่มิได้รับการฝึกป้องกันไว้ เพราะฉะนั้นทหารทุกคนจะต้องได้รับการฝึกสอนมิให้กลัวต่อสงครามเคมี – ชีวะ – รังสี อีกประการหนึ่งอาวุธเคมี – ชีวะ – รังสี นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบอาวุธทั่วไปที่ใช้ในสงครามด้วย ทหารทุกคนจึงต้องเข้าใจถึงวิธีใช้อาวุธ เคมี – ชีวะ – รังสี ที่จะให้ผลดีที่สุดด้วย

๒. คำจำกัดความ (Definitions)

ก. สงครามเคมี – ชีวะ – รังสี (CBR Warfare) หมายถึงการใช้สารเคมีหรือสารชีวะหรือสารกัมมันตรังสี (หมายรวมถึงสารกัมมันตรังสีที่เกิดจากอาวุธปรมาณูด้วย) ในการรุกหรือการตั้งรับทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือในการรบให้สำเร็จผลไปตามภารกิจ นอกจากนั้นยังหมายรวมถึงการป้องกันเมื่อข้าศึกใช้สารเคมีหรือสารชีวะหรือสารกัมมันตรังสีต่อฝ่ายเรา ตลอดจนการป้องกันอันอาจเกิดขึ้นแก่ทหารฝ่ายเราในเมื่อฝ่ายเราเป็นผู้ใช้

ข. สารเคมี – ชีวะ – รังสี (CBR agents) เป็นคำรวมของสารเคมี (Chemical agents) สารชีวะ (Biological agents) และสารกัมมันตรังสี (Radiological agents)

ค. สารเคมี (Chemical agents) หมายถึงสารที่มีภาวะเป็นของแข็ง ของเหลว และแกส ซึ่งจากปฏิกิริยาทางเคมีกระทำต่อร่างกายของมนุษย์และสัตว์สามารถทำให้ตาย ป่วยเจ็บ หรือกระทำให้ระคายเคือง ตลอดจนสารที่ทำให้เกิดเป็นควันกำบังหรือควันสัญญาณหรือทำให้เกิดเพลิงด้วย ฉะนั้นสรุปได้ว่าสารเคมีที่ใช้ในการสงครามจัดเป็นพวกใหญ่ ๓ พวกด้วยกันคือ แกสสงคราม (War gases) ควัน (Smokes) และเพลิง (Incendiaries)

ง. สารชีวะ (Radiological agents) หมายถึงอินทรีย์ที่มีชีวิต (Living Organisms) หรือพิษ (Toxins) ที่อินทรีย์มีชีวิตคายออกมาซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้มนุษย์ สัตว์ตาย หรือป่วยเจ็บ ตลอดจนทำใช้พืชตายและอับเฉา ส่วนสารเคมีที่ใช้ทำลายพืช (Crop agents) จัดรวมอยู่ในจำพวกนี้ด้วย

จ. สารกัมมันตรังสี (Radiological agents) หมายถึงสารที่แผ่อนุภาคอัลฟ่า (Alpha particles) หรืออนุภาคเบต้า (Beta particles) หรือรังสีแกมม่า (Gamma rays) ซึ่งรังสีเหล่านี้ทำอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ทั้งนั้น คำว่าสารกัมมันตรังสีในที่นี้หมายถึง วัสดุกัมมันตรังสีซึ่งสามารถทำให้กระจายออกในลักษณะฝุ่นหรือลักษณะคล้ายเมฆหมอก และรวมถึงฝุ่นกัมมันตรังสีที่เกิดจากการระเบิดของอาวุธปรมาณูด้วย

๓. สรุปการแบ่งทางยุทธวิธี ชนิด วิธีใช้ และ ความมุ่งหมายในการใช้

เพื่อให้เข้าใจง่ายถึงการแบ่งทางยุทธวิธี ชนิด วิธีใช้ และ ความมุ่งหมายในการใช้สารเคมี – ชีวะ – รังสี จึงได้ทำตารางกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ตารางการแบ่งทางยุทธวิธี ชนิด วิธีใช้และความมุ่งหมายในการใช้ สารเคมี สารชีวะ และ สารกัมมันตรังสี

สารเคมี–ชีวะ รังสี	การแบ่งทางยุทธวิธี	ชนิด	วิธีใช้	ความมุ่งหมายในการใช้
สารเคมี	แกสอันตราย	1. ไม่คงทน (หมายถึงว่าอยู่ไม่ได้เกิน 10 นาที ถ้าเกิน 10 นาที จะระเหยไปหมด)	ใช้ในลักษณะที่เป็นแกสหรือหมอก	ทำให้มนุษย์,สัตว์ตาย หย่อนสมรรถภาพหรือรบกวน
		2. คงทน (หมายถึงว่าอยู่ได้เกิน 10 นาทีขึ้นไป ถึง หลายๆ ชม. หรือหลายวัน	ใช้ในลักษณะที่เป็นของเหลวหรือของแข็ง	ทำให้มนุษย์,สัตว์ตาย หรือหย่อนสมรรถภาพหรือป้องกันมิให้ข้าศึกใช้ภูมิประเทศหรือยุทโธปกรณ์
	แกสใช้ฝึกและปราบจลาจล	ไม่คงทน (หมายถึงอยู่ได้ไม่เกิน 10 นาที)	ใช้ในลักษณะที่เป็นแกสหรือเป็นหมอก	ใช้ในการฝึกทหารและกองปราบ
	ควัน	1. ควันกำบัง	ใช้ในลักษณะที่เป็นหมอก	ใช้ในการกำบัง
		2. ควันสัญญาณ	ใช้ในลักษณะที่เป็นหมอก	ใช้เป็นสัญญาณ
	เพลิง	1. สารเคมีผสม	ใช้เป็นก้อนไฟที่ดับยาก	ทำให้มนุษย์,สัตว์ตาย หย่อนสมรรถภาพหรือเสียขวัญและทำลายยุทโธปกรณ์
		2. น้ำมัน	ใช้พ่นหรือทำให้สาด	

สารเคมี–ชีวะ รังสี	การแบ่งทางยุทธวิธี	ชนิด	วิธีใช้	ความมุ่งหมายในการใช้
สารชีวะ	1. อินทรีย์ที่มีชีวิต 2. ท๊อกซิน 3. สารเคมีทำลายพืช	อินทรีย์ที่มีชีวิตทำให้เกิดโรคแก่ มนุษย์, สัตว์และพืช แบ่งเป็นชนิด คงทน และไม่ คงทน (ชนิดไม่ คงทน นั้น ไม่ทนต่อความ ร้อน และ ดิน ฟ้า อากาศ ส่วนชนิดคงทนนั้นอยู่ได้นานทน ต่อ ความ ร้อน และ ดินฟ้าอากาศได้ดี) ส่วนท๊อกซินและสารเคมีทำลาย พืช จัดเป็นชนิดคงทนทั้งสิ้น	ใช้ในลักษณะที่เป็นละอองหรือให้คนและสัตว์พาไป	ทำให้มนุษย์,สัตว์ตายและบ่วยเจ็บตลอดจนพืชเสียหาย
สารกัมมันตรังสี	แผ่รังสีอัลฟ่าหรือรังสีเบต้า หรือรังสีแกมม่า	คงทน (ส่วนมากที่นำมาใช้ในสงครามรังสีต้องคงทนอยู่หลายวันและหลายเดือน)	ใช้ในลักษณะเป็นฝุ่นไปในอากาศหรือเมฆหมอก	ทำให้มนุษย์,สัตว์ตาย หรือหย่อนสมรรถภาพ ทำให้เสียขวัญ และป้องกันมิให้ข้าศึกใช้ภูมิประเทศและยุทโธปกรณ์

บทที่ ๒

การป้องกันสงคราม เคมี - ชีวะ - รังสี

๑. การป้องกันส่วนบุคคล (**Individual protection**)

ก. ทางที่สารเคมี – ชีวะ – รังสี เข้าสู่ร่างกาย สารเคมี – ชีวะ – รังสี ซึ่งอยู่ในสภาพที่เป็นของแข็ง ของเหลว ไอ และแกส สามารถเข้าสู่ร่างกายในทางหนึ่งทางใดหรือหลายทางรวมกันได้ดังต่อไปนี้

(๑) โดยการหายใจ

(๒) โดยการรับประทาน

(๓) โดยสัมผัสกับผิวหนัง

(๔) โดยสัมผัสกับตา

ข. **หลักการป้องกันสำหรับส่วนบุคคลเบื้องต้น ๕ ประการ**

(๑) หน้ากากป้องกัน (Protection Mask) หน้ากากนี้ถ้าสวมให้ถูกต้องและแน่นดีแล้วจะสามารถป้องกันทางการหายใจ ทางการรับประทาน ตลอดจนตาและผิวหนังส่วนหน้าได้ หน้ากากนี้สามารถป้องกันสารเคมี – ชีวะ – รังสี ที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วทุกชนิด ทหารทุกคนจะต้องเข้าใจละเอียดถึงการที่จะสวมหน้ากากให้แน่นอย่างใด สามารถป้องกันอะไรได้บ้าง เมื่อใดควรจะใช้และจะเก็บรักษาให้อยู่ในสภาพดีได้อย่างใด ทหารทุกคนจะต้องรับผิดชอบในหน้ากากที่จ่ายประจำตัวโดยให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยที่จะใช้การได้เสมอ

(๒) การตรวจสารเคมี – ชีวะ – รังสี (Identification) สารเคมีที่ใช้ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ นั้นสามารถตรวจรู้ได้โดยกลิ่นและลักษณะของมัน แต่ทุกวันนี้สารเคมีเป็นจำนวนมากไม่มีกลิ่น มองไม่เห็น หรือบางทีผสมกับสิ่งอื่น ๆ เพื่อทำให้

ทหารสับสนอลหม่าน เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช้การดมกลิ่นเป็นการพิสูจน์ แต่ได้มีการประดิษฐ์เครื่องตรวจสารเคมี (Detector Kit) ขึ้นตรวจสารเคมี เครื่องตรวจสารเคมีโดยปกติจ่ายประจำกองร้อยละ ๑ เครื่อง (กองร้อยทหารสหรัฐฯ) ส่วนการตรวจสารชีวะนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของสายการแพทย์ แต่ทุกกองร้อย (กองร้อยทหารสหรัฐฯ) มีเครื่องเก็บสารชีวะ (Biological Sampling Kit) ประจำกองร้อยละ ๑ เครื่อง ทั้งนี้เพื่อเก็บสารชีวะส่งให้สายการแพทย์ทำการตรวจ และนอกจากนั้นแต่ละกองร้อย (กองร้อยทหารสหรัฐฯ) มีเครื่องตรวจกัมมันตรังสีประจำกองร้อยละ ๑ เครื่องด้วย

(๓) เครื่องแต่งกายป้องกัน (Protective clothing) เครื่องแต่งกายป้องกันในที่นี้หมายถึงนำเอาเครื่องแต่งกายธรรมดาที่ใช้อยู่ตามปกติไปอาบยาเคมีป้องกัน เครื่องอาบยาเคมีและเครื่องทดสอบอย่างละ ๑ เครื่องมีจ่ายประจำตัว ๑ กองร้อย (กองร้อยทหารสหรัฐฯ) ยาเคมี ๑ ชุด สามารถอาบยาเสื้อผ้าทหารธรรมดาได้ประมาณ ๒๕ ชุด ส่วนเครื่องทดสอบนั้นใช้สำหรับตรวจว่า ผ้าที่อาบและใช้งานแล้วสามารถคงทนที่จะใช้ต่อไปอีกได้หรือไม่ เครื่องแต่งกายอาบยาเคมีป้องกันแกสทำลายผิวหนังที่เป็นไอและหยดของแกสทำลายผิวหนังที่เป็นของเหลวขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางต่ำกว่า ๑/๘ นิ้วได้เป็นอย่างดี เครื่องแต่งกายนี้ใช้ป้องกันผิวหนังตามร่างกายเป็นส่วนใหญ่ นอกจากเครื่องแต่งกายดังกล่าวแล้ว ยังมีเครื่องแต่งกายชนิดอาบยางอีกชนิดหนึ่งซึ่งเป็นเสื้อกางเกงติดกันใช้ผ้าอาบยางตัด มีหมวกคลุมศีรษะ ถุงมือและรองเท้าทำด้วยผ้าอาบยางเช่นเดียวกัน เครื่องแต่งกายชนิดนี้ใช้ในการทำลายพิษสารเคมี – ชีวะ – รังสี ซึ่งติดอยู่ตามพื้นที่และยุทโธปกรณ์ สามารถป้องกันไอและหยดของแกสทำลายผิวหนังและทำลายประสาทได้เป็นอย่างดี

(๔) วิธีแก้ไข (Remedial action) ทหารทุกคนจะต้องรู้วิธีทำลายล้างพิษสารเคมี – ชีวะ – รังสี ออกจากร่างกายและรู้ถึงวิธีพยาบาลตนเองก่อนที่แพทย์จะมาให้การ

รักษาพยาบาล สิ่งที่ใช้ป้องกันตนเองให้พ้นอันตรายจากสารเคมีได้แก่ขี้ผึ้งทาผิวหนัง เอ็ม ๕ (M 5 ointment) ขี้ผึ้งบาลทาตา (BAL Eye ointment) และยาฉีดแอโทรปีน (Atropine Syrette) ทั้ง ๓ สิ่งนี้บรรจุอยู่ในหีบเดียวกันและมีประจำตัวทหาร นอกจากนั้นทหารทุกคนจะต้องมีหลอดยาแอมิลไนไตรท์ประจำตัวด้วย

(๕) ยุทธภัณฑ์ป้องกันอื่น ๆ (Other protective equipment) ได้แก่แว่นตาสำหรับสวมทับหน้ากาก ยาทาหนังรองเท้าและผ้าคลุมป้องกัน แต่ละอย่างใช้ดังนี้

- แว่นตาใช้สำหรับจ่ายกับเจ้าหน้าที่ที่สายตาสั้น
- ผ้าคลุมป้องกันทำด้วยผ้าพลาสติกใช้สำหรับสวมคลุมเมื่อเครื่องบินข้าศึกพ่นสาร เคมี – ชีวะ – รังสี ลงมาจากเครื่องบิน
- ยาทาหนังรองเท้า ใช้ทาตามหนังรองเท้าและตะเข็บรองเท้าตลอดจนพื้นเพื่อป้องกันเท้าในเมื่อพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดมีแกสทำลายผิวหนังและแกสทำลายประสาทติดอยู่

๒. การป้องกันส่วนรวม (Collective protection)

ในกรณีของการสงคราม เคมี – ชีวะ – รังสี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นส่วนรวมของหน่วย เช่น เจ้าหน้าที่สายการแพทย์ เจ้าหน้าที่กองบังคับการ เจ้าหน้าที่ของศูนย์อำนวยการดับเพลิงจะปฏิบัติงานลำบากมาก ถ้าต้องสวมหน้ากาก อีกประการหนึ่งพวกทหารที่ทำการรบจำเป็นต้องรับประทานและพักผ่อนในระหว่างที่ถูกโจมตีด้วยสาร เคมี – ชีวะ – รังสี เป็นเวลานาน ด้วยเหตุนี้จึงต้องสร้างที่หลบภัยส่วนรวมขึ้นและที่หลบภัยส่วนรวมนี้อาจดัดแปลงอาคารที่มีแล้วหรือสร้างใหม่เป็นอาคารถาวรและจะให้ระบายอากาศหรือไม่ให้ระบายอากาศก็ได้

ก. **ที่หลบภัยส่วนรวมชนิดดัดแปลง** (Improvised shelter) ที่หลบภัยนี้ดัดแปลงจากอาคารซึ่งเดิมมิได้มีความมุ่งหมายจะใช้เป็นที่หลบภัยสารเคมี – ชีวะ – รังสี การดัดแปลงดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยเองและที่หลบภัยนี้อาจจะทำให้ระบายอากาศได้โดยใช้เครื่องกรองติดกับ

ผนังอาคารแล้วมีสูบดูดอากาศภายนอกผ่านเข้าเครื่องกรองเข้าไปภายใน อาคาร เพื่อ ดูดสาร เคมี – ชีวะ – รังสี ไว้ส่วนอีกผนังตรงกันข้ามมีลิ้นระบายอากาศเสียออกจากอาคาร เจ้าหน้าที่อยู่ภายในอาคารนี้ไม่ต้องสวมหน้ากาก

ข. ที่หลบภัยส่วนรวมชนิดถาวร (Permanent shelter) ที่หลบภัยถาวรนี้ทหารช่างจัดสร้างขึ้นตามแบบที่กำหนดไว้ โดยปกติสร้างขึ้นในเขตหลังซึ่งมีสภาวะแน่นอนไม่ต้องเคลื่อนย้าย โดยให้อยู่ใต้ดินมีเครื่องกรองอากาศพร้อมและสามารถป้องกันแรงระเบิดจากอาวุธอื่น ๆ ได้ด้วย

๓. การทำลายล้างพิษ (Decontamination)

ก. กล่าวทั่วไป การทำลายล้างพิษในบริเวณพื้นที่กว้างให้ได้ผลดีที่สุดนั้นกระทำได้ยาก จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ในการทำลายเป็นพิเศษและต้องใช้ หน่วยทหาร ที่ชำนาญโดยเฉพาะ ดำเนินการเพื่อให้เสร็จทันเวลาที่ต้องการ หน่วยทหารโดยเฉพาะนี้ได้แก่หน่วยทหารเคมีทำลายล้าง (Chemical Decontamination Unit) และในการทำลายล้างพิษในบริเวณพื้นที่กว้างนี้จำเป็นต้องมีหน่วยทหารช่าง (Engineer units) เข้าร่วมโดยการใช้รถตักดินและเกลี่ยดินตลอดจนระเบิดพื้นที่ด้วย ฯลฯ ส่วนการทำลายล้างพิษสารเคมี – ชีวะ – รังสี ในบริเวณพื้นที่เล็ก ๆ หรือที่ยุทโธปกรณ์ของหน่วยนั้น แต่ละหน่วยสามารถทำได้เองโดยใช้เจ้าหน้าที่ของหน่วยนั้น ๆ ดำเนินการทำลายล้างเอง โดยที่แต่ละหน่วยมีเครื่องมือในการทำลายล้างพิษโดยพร้อมเพรียง

ข. ยาเคมีที่ใช้ในการทำลายล้างสำหรับจ่ายให้แก่หน่วยนั้นมีดังต่อไปนี้

(๑) **STB** (Supertropical bleach) ยาเคมีชนิดนี้เป็นผงสีขาวสามารถทำลายพิษมัสตาร์ดแกส ลิวไซท์ สารจี (G agents) และสารชีวะ แต่ควรระวังไว้ว่าเมื่อใช้ยานี้ทำลายแล้ว อาจจะให้แกสบางอย่างที่เป็นอันตรายขึ้นมาได้ ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ทำลายจึงต้องสวมหน้ากากด้วย โดยปกติแล้วเวลาจะทำลายล้างพิษใช้ผสมกับน้ำพอให้มีลักษณะข้นหรือจะใช้ผงปนกับดินก็ได้ STB นี้กัดผ้าและยุทธภัณฑ์ ผ้าหรือยุทธภัณฑ์ที่ถูกทำลายล้างพิษแล้วต้องล้างด้วยน้ำสะอาดด้วย

(๒) **DANC** (Decontamination Agent Noncorrosive) ใช้ผงยา DANC ละลายในตัวละลาย Acetylene tetrachloride น้ำยานี้ใช้ทำลายแกสทำลายผิวหนังและสารชีวะเท่านั้น เวลาใช้ทำลายแล้วจะให้ควันที่เป็นอันตรายออกมา ผู้ทำลายจึงต้องสวมหน้ากากและต้องสวมถุงมือด้วยเพราะน้ำยา DANC ทำอันตรายต่อผิวหนัง อนึ่งน้ำยา DANC กัดยุทธภัณฑ์ให้สะอาดด้วย อย่าใช้น้ำยา DANC กับสิ่งที่เป็นยางหรือพลาสติกเพราะจะทำให้อ่อนตัว

(๓) ขี้ผึ้งเอ็ม ๕ (Protective Ointment M 5) ขี้ผึ้งนี้ใช้ทาผิวหนังดังกล่าวมาแล้ว และสามารถทาตามยุทธภัณฑ์เพื่อทำลายพิษแกสทำลายผิวหนังได้ด้วย

ค. การทำลายโดยอาศัยธรรมชาติและสิ่งที่หาง่ายในสนาม

(๑) ลม ถ้ามีลมพัดแรง ลมจะพัดพาไอของสารเคมีกระจายไปหมด

(๒) อุณหภูมิ ถ้าแดดร้อนจัดอุณหภูมิของอากาศสูงจะทำให้สารเคมีลดความคงทนลงไปและทำให้สารชีวะตาย

(๓) ฝน ฝนช่วยในการทำให้สารเคมีสลายตัวและยังชะล้างสารเคมี – ชีวะ – รังสี ให้ไหลลงไปในหลุมและบ่อด้วย

น้ำ (จะเป็นน้ำฝนหรือน้ำธรรมดาก็ตาม) เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในการชะล้างสารเคมี – ชีวะ – รังสี จากพื้นที่และยุทธภัณฑ์

(๔) ดิน ดินเป็นสิ่งที่เหมาะสำหรับใช้ถมสารเคมี–ชีวะ–รังสี โดยเฉพาะสารกัมมันตรังสีได้ผลดีที่สุด แต่ต้องระวังมิให้ผู้ใดไปขุดหรือคุ้ยดินขึ้น

(๕) ไฟ ไฟเป็นสิ่งที่เหมาะสำหรับการทำลายสารชีวะและทำให้สารเคมีระเหยไปหมด แต่อย่างไรก็ดีไฟไม่สามารถทำลายล้างกัมมันตรังสีได้ อนึ่ง การทำลายล้างพิษสารเคมีและสารชีวะด้วยไฟนี้จะต้องเป็นการทำลายในบริเวณพื้นที่กว้าง

(๖) สบู่ สบู่เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำลายล้างสารเคมี – ชีวะ – รังสี ได้ดีและทหารทุกคนควรมีประจำตัวไว้ เมื่อใช้สบู่ล้างสารเคมี – ชีวะ – รังสี จะต้องปล่อยน้ำที่ล้างลงหลุมหรือบ่อที่กำหนดไว้เพื่อมิให้สารเคมี – ชีวะ – รังสี กระจายเปรอะเปื้อนไปที่อื่นอีก

ง. **การทำลายล้างพิษในกรณีรีบด่วน** การทำลายล้างพิษสารเคมีขั้นที่ ๑ และ ขั้นที่ ๒ (First and second Echelon Decontamination) ออกจากเสื้อผ้า ยุทธภัณฑ์ส่วนบุคคลและของหน่วยเป็นเรื่องที่จะต้องสนใจมากและมีลำดับขั้นการดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อสารเคมีที่เป็นของเหลวถูกยุทธภัณฑ์ส่วนบุคคลต้องดำเนินการดังนี้

(ก) ซับของเหลวที่มองเห็นออกเสีย

(ข) ล้างด้วยน้ำ

(ค) ทาขี้ผึ้งเอ็ม ๕ ลงบนพื้นหน้าของยุทธภัณฑ์ให้ทั่วแล้วถู

(ง) กวาดขี้ผึ้งเอ็ม ๕ ที่เหลืออยู่บนพื้นหน้าของยุทธภัณฑ์ออกเสีย

(จ) ทาขี้ผึ้งเอ็ม ๕ ทับลงไปอีกครั้งหนึ่งแล้วปล่อยทิ้งไว้

(๒) ถ้าเป็นยุทธภัณฑ์ชนิดโลหะหรือแก้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(ก) ล้างยุทธภัณฑ์ดังกล่าวแล้วด้วยน้ำมันที่ทำให้ละลาย เช่น น้ำมันแกสโซลีน (เบนซิน) น้ำมันเคโรรีน (น้ำมันก๊าด) หรือน้ำมันอื่น ๆ (oil)

(ข) ใช้น้ำยา DANC ล้าง ๓ ครั้ง

(ค) ล้างด้วยน้ำสบู่

(ง) ล้างด้วยน้ำที่สะอาดอีกครั้งหนึ่ง

(จ) เช็ดให้แห้งและชะโลมน้ำมัน

จ. เมื่อข้าศึกใช้สารเคมี – ชีวะ – รังสี เป็นที่เชื่อได้ว่าจะต้องมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยหลายคนเปื้อนพิษสารเคมี – ชีวะ – รังสี ฉะนั้นเพื่อลดอันตรายที่อาจเกิดขึ้น แต่ละหน่วยต้องจัดสถานที่ทำลายล้างพิษขึ้น การทำลายล้างพิษสารเคมี – ชีวะ – รังสี ตามร่างกายเจ้าหน้าที่นั้น โดยปกติใช้น้ำสบู่ล้างตามร่างกายให้ทั่ว ถูตาม ผม ขน และ ซอกเล็บ ถ้าเป็นน้ำสบู่ที่อุ่นก็ยิ่งดี แล้วล้างร่างกายด้วยน้ำสะอาดอีกครั้งหนึ่ง น้ำสบู่ที่ล้างแล้วนี้ปล่อยลงในหลุมแล้วฝังเสียด้วย ทั้งนี้เพื่อมิให้พิษสารเคมี – ชีวะ – รังสี กระจายไปที่อื่น

บทที่ ๓

การใช้สารเคมี (แกสอันตราย) และสารชีวะทางยุทธวิธี

๑. ลักษณะทั่วไปของแกสอันตรายและสารชีวะ

แกสอันตรายและสารชีวะสามารถให้บุคคลที่อยู่ในบริเวณเป้าหมาย ป่วยเจ็บ และตายได้ โดยมิได้ทำให้ยุทโธปกรณ์ในบริเวณเป้าหมายเสียหายแต่ประการใดเลย ลักษณะอันพึงประสงค์เช่นนี้เป็นสิ่งธรรมดาในสนามรบ ดังตัวอย่างเช่น ฝ่ายเราต้องการยึดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หรือทำให้เสียหายน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะฝ่ายเราจำเป็นจะต้องใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในโอกาสข้างหน้าอีกประการหนึ่ง การยึดสิ่งอำนวยความสะดวกต้องกระทำโดยรวดเร็ว เพื่อมิให้ฝ่ายข้าศึกได้มีโอกาสทำลายสิ่งอำนวยความสะดวกเสียก่อนที่ฝ่ายเราจะเข้ายึด

๒. ที่กำบังสำหรับอาวุธทั่ว ๆ ไปไม่สามารถใช้ป้องกันแกสอันตรายและสารชีวะได้

โดยเหตุ ที่ แกส อันตรายและสารชีวะฟุ้งกระจาย ไปตามลมได้ เมื่อลมพัดไปทางใด แกสอันตราย และสารชีวะ ก็จะกระจายไปทางนั้นและ สามารถซึมเข้า ไปตามรู ช่อง ของป้อมและ ที่หลบภัยได้ เพราะฉะนั้นสารทั้งสองประเภทนี้จึงสามารถทำให้บุคคลซึ่งอยู่ในที่หลบภัยของอาวุธระเบิดแรงสูงและอาวุธปรมาณูป่วยเจ็บและตายได้

๓. แกสอันตรายและสารชีวะมีความคงทนอยู่ได้นาน

อันตรายจากอาวุธระเบิดแรงสูงนั้นจะสิ้นสุดลงทันทีทันใด ส่วนอันตรายจากแกสอันตรายและสารชีวะจะคงอยู่หลายชั่วโมงหรือหลายวัน ถึงแม้แต่แกสอันตรายชนิดไม่คงทน เช่น จีบี (GB) และสารชีวะที่มีอายุสั้นก็ยังคงอยู่เป็นอันตรายได้นานกว่าอาวุธระเบิดแรงสูงด้วย โดยเหตุที่แกสอันตรายและสารชีวะฟุ้งกระจายและลอยไปในอากาศได้ จึงทำให้เป็นอันตรายในบริเวณกว้างกว่าอาวุธชนิดระเบิดอื่น ๆ ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ไม่เพียงแต่พื้นที่ที่ถูกโจมตีจะเป็นอันตรายเท่านั้นยังทำให้พื้นที่ที่อยู่ใต้ลมเป็นอันตรายไปด้วย

๔. พื้นที่ที่แกสอันตรายและสารชีวะกระจายปกคลุม

แกสอันตรายและสารชีวะจะใช้ได้ผลมากที่สุด ในเมื่อแกสอันตรายและสารชีวะเหล่านั้นมีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมที่จะกระจายไปในพื้นที่อันกว้าง แกสอันตรายและสารชีวะที่พุ่งกระจายออกจากยุทโธปกรณ์ที่บรรจุจะค่อย ๆ แผ่ออกลอยไปตามลม ทำให้บริเวณพื้นที่อันกว้างใหญ่ซึ่งอยู่ใต้ลมเต็มไปด้วยแกสอันตรายและสารชีวะ ลักษณะที่ปกคลุมไปในบริเวณพื้นที่อันกว้างนี้เป็นผลดียิ่งในการใช้ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบกับลูกกระสุนและลูกระเบิด แรงสูง แล้วจะ เห็น ว่าลูกกระสุนและลูกระเบิดแรงสูงจะต้องยิงให้ลูกตรงเป้าหมายจึงจะได้ผลโดยเฉพาะ สารชีวะนั้นสามารถใช้ในบริเวณเป้าหมายที่ไม่กำหนดไว้แน่นอน โดยกำหนดไว้เพียงประมาณก็ได้ ทั้งนี้เพราะสารชีวะย่อมขยายพันธุ์เอง (Multiply) และพุ่งกระจายไปตลอดเวลา อนึ่งโดยเหตุที่แกสอันตรายและสารชีวะพุ่งกระจายไปตามลมและปกคลุมไปในบริเวณกว้างเช่นนี้ จึงทำให้ไม่จำเป็นที่จะต้องยิงกระสุนหรือลูกระเบิดที่บรรจุแกสอันตรายและสารชีวะให้ถูกต้องตรงเป้าหมายทีเดียว

๕. สภาพของลมฟ้าอากาศและภูมิประเทศที่ทำให้เกิดผลต่าง ๆ ใน การ ใช้ แกสอันตรายและสารชีวะ

ก. กล่าวทั่วไป (General) อาวุธระเบิดแรงสูงและอาวุธปรมาณูจะมีผลเปลี่ยนแปลงอันเนื่องจากลมฟ้าอากาศน้อยมาก อย่างไรก็ดีการใช้แกสอันตรายและสารชีวะที่จะให้ได้ผลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพลมฟ้าอากาศ การขึ้นอยู่กับสภาพลมฟ้าอากาศนี้เองเป็นข้อจำกัดอันหนึ่งที่ทำให้การใช้แกสอันตรายและสารชีวะได้ผลไม่แน่นอน

ข. สภาพของอากาศ (Air Stability) สภาพของอากาศที่เหมาะหรือไม่เหมาะแก่การใช้แกสอันตรายหรือสารชีวะมีดังนี้

(๑) สภาพอินเวอร์ชั่น (Inversion Condition) เป็นสภาพที่เกิดจากอุณหภูมิของอากาศใกล้พื้นดินต่ำ (เย็น) และในระยะสูงจากพื้นดินขึ้นไปอุณหภูมิของอากาศจะสูงขึ้น (ร้อนขึ้น) สภาพเช่นนี้มักจะเกิดขึ้นในเวลากลางคืนที่ท้องฟ้าโปร่งและเช้าตรู่จนกระทั่งถึงเวลา ๑ ชั่วโมงหลังพระอาทิตย์ขึ้น ในสภาพนี้กระแสอากาศจะคงตัว แกสอันตรายและสารชีวะลอยสม่ำเสมอเป็นกลุ่มก้อนไปตามพื้นดินตลอดเวลา ทำให้การใช้แกสอันตรายและสารชีวะได้ผลดีที่สุด

(๒) สภาพนิวตราล (Neutral Condition) เป็นสภาพที่เกิดจากอุณหภูมิของอากาศใกล้พื้นดินและในระยะสูงจากพื้นดินขึ้นไปเท่ากัน (ร้อนหรือเย็นเท่ากัน) สภาพเช่นนี้มักจะเกิดขึ้นในเวลางวัน หรือกลางคืนที่ท้องฟ้ามืดครึ้มและ ๑ หรือ ๒ ชั่วโมงก่อนพระอาทิตย์ตก และ ๑ หรือ ๒ ชั่วโมงหลัง พระอาทิตย์ขึ้น ในสภาพนี้กระแสอากาศยังคงตัวอยู่บ้าง แกสอันตรายและสารชีวะลอยสม่ำเสมอไปตามพื้นดิน แต่ในที่สุดจะลอยสูงขึ้น ทำให้การใช้แกสอันตรายและสารชีวะได้ผลพอสมควร

(๓) สภาพแลปซ์ (Lapse Condition) เป็นสภาพที่เกิดจากอุณหภูมิของอากาศใกล้พื้นดินสูง (ร้อน) และในระยะสูงจากพื้นดินขึ้นไปอุณหภูมิจะต่ำลง (เย็น) สภาพนี้จะเกิดในเวลากลางวันที่แดดร้อนจัด หรือท้องฟ้าโปร่ง กระแสอากาศจะหมุนเวียนทำให้แกสอันตรายและสารชีวะไม่ลอยสม่ำเสมอตามพื้นดิน ลอยสูงขึ้นไปและแตกกระจายโดยรวดเร็ว

ค. อุณหภูมิของอากาศ (Tempersture) ผลอันเกิดจากการใช้แกสอันตรายย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอุณหภูมิของอากาศ ถ้าอุณหภูมิของอากาศสูงแกสอันตรายจะระเหยได้เร็วขึ้น แต่ถ้าอุณหภูมิของอากาศต่ำแกสอันตรายระเหยได้ช้า อุณหภูมิของยากาศที่เหมาะที่สุดกับการใช้แกสอันตรายคือ ระหว่าง ๑๐๐ องศาฟาเร็นไฮท์ ถึง ๖๐ องศาฟาเร็นไฮท์ สำหรับอุณหภูมิของอากาศระหว่าง ๖๐ องศาฟาเร็นไฮท์ ถึง ๒๒๐ องศาฟาเร็นไฮท์ ใช้ได้เหมือนกัน แต่จำเป็นต้องใช้แกสอันตรายให้มีจำนวนมากขึ้น

ในกรณีของการใช้สารชีวะนั้น ถ้าอุณหภูมิของอากาศสูงทำให้สารชีวะตายง่ายโดยเฉพาะแสงแดดแล้ว ยิ่งทำให้สารชีวะยิ่งตายง่ายขึ้น โดยเหตุที่รังสีอุลตราไวโอเลตในแสงแดดทำลายสารชีวะ ฉะนั้นการใช้สารชีวะให้ได้ผลดีต้องใช้ในเมื่ออุณหภูมิของอากาศต่ำ

ง. ลม (Wind) ลมทำให้เกิดผลกับการใช้แกสอันตรายและสารชีวะดังนี้

(๑) อัตราเร็วของลม (Wind speed) อัตราเร็วของลมที่เหมาะแก่การใช้แกสอันตรายและสารชีวะคือ ประมาณ ๘ ไมล์ต่อชั่วโมง ถ้าอัตราเร็วของลมสูงจะทำให้กลุ่มแกสอันตรายและสารชีวะปั่นป่วนและแตกกระจายออกไปโดยเร็ว ทำให้อันตราย ณ พื้นที่ใต้ลมลดลง ในกรณีเช่นนี้จะต้องใช้กระสุนและลูกระเบิดที่บรรจุแกสอันตรายและสารชีวะต่อเป้าหมายเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ดีการที่ลดผลอันตรายอันเนื่องจากอัตราเร็วของลมเป็นประโยชน์เหมือนกันในเมื่อทหารฝ่ายเราอยู่ใต้ลม

(๒) ทิศทางลม (Wind Direction) โดยเฉพาะการใช้สารชีวะนั้นโดยปกติมักจะใช้ลึกเข้าไปในหลังแนวรบของข้าศึก ฉะนั้นทิศทางของลมจึงไม่เป็นเรื่องที่จะเป็นอันตรายต่อทหารฝ่ายเรา แต่ประการที่สำคัญที่ว่าจะต้องเลือกบริเวณพื้นที่ที่จะให้ลูกกระสุนหรือลูกระเบิดที่บรรจุสารชีวะไปตกโดยถูกต้อง เพื่อให้ลมพัดพาสารชีวะมาเหนือบริเวณเป้าหมาย ส่วนกระสุนหรือลูกระเบิดบรรจุแกสอันตรายนั้น โดยทั่ว ๆ ไปแล้วใช้ตรงต่อเป้าหมายทีเดียว แต่โดยเหตุที่การใช้แกสอันตรายนี้ใช้ต่อเป้าหมายที่ใกล้ ๆ กับทหารฝ่ายเรา ฉะนั้นจึงต้องพิจารณาทิศทางลมที่จะให้ทหารฝ่ายเราปลอดภัยด้วย และเพื่อความปลอดภัยยิ่งขึ้นทหารฝ่ายเราจะต้องสวมหน้ากากในเวลาฝ่ายเราใช้

จ. ความชื้น (Moisture) ความชื้นทำให้สารชีวะมีชีวิตอยู่ได้นานและทำให้ผลของแกสอันตรายเพิ่มขึ้น (เช่น ในกรณีที่อากาศชื้นไอของมัสตาร์ดแกสจะเกาะผิวหนังได้ง่าย) ส่วนฝนและหิมะจะชำระล้างกลุ่มแกสอันตรายและกลุ่มสารชีวะให้เจือจางลง ทำให้ลดอันตรายไปมาก ยิ่งกว่านั้นยังทำให้แกสอันตรายบางชนิดสลายตัวและไม่มีพิษ

ฉ. ภูมิประเทศ (Terrain) ทำให้เกิดผลต่อการใช้แกสอันตรายและสารชีวะดังนี้

(๑) ป่าทึบและป่าโปร่งทำให้ลมแตกกระจายและทำให้อัตราเร็วของลมต่ำลง ในกรณีเช่นนั้นกลุ่มแกสอันตรายและสารชีวะจะอยู่ได้นานกว่าในที่แจ้ง และใช้กระสุนหรือลูกระเบิดที่บรรจุแกสอันตรายหรือสารชีวะจำนวนน้อยกว่าในที่แจ้ง แต่ในกรณีที่ตรงกันข้าม ลูกกระสุนและลูกระเบิดเหล่านี้จะระเบิดในเมื่อกระทบยอดไม้ ฉะนั้นจะทำให้แกสอันตรายและสารชีวะไม่ตกลงถึงพื้นดินในลักษณะเช่นนี้ก็จำเป็นต้องใช้กระสุนและลูกระเบิดที่บรรจุแกสอันตรายและสารชีวะจำนวนมากอีก อยู่นั่นเอง

(๒) ทางน้ำเซาะระหว่างเขา ลำธาร แอ่งน้ำ และพื้นที่ต่ำ ๆ อาจจะทำให้แกสอันตรายและสารชีวะรวมตัวอยู่ได้นานกว่าในพื้นที่ราบ ผลอันตรายนี้เป็นประโยชน์มากในการโจมตีที่มั่นของข้าศึกที่อยู่ในหลุมบุคคลหรือหลุมหลบภัย และก็ เป็น ขอบเขตอีกอันหนึ่งที่กำหนดให้ฝ่ายเราเข้าทำการยึดพื้นที่ต่ำ.

